VERSENYKÉPESSÉGI TÜKÖR

2019

„Látni, amit mindenki lát, és gondolni, amit még senki sem gondolt.”

Szent-Györgyi Albert

VERSENYKÉPESSÉGI TÜKÖR

2019

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1054 Budapest, Szabadság tér 9.

www.mnb.hu

ISBN 978-615-5318-30-6

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) törvényi feladata, hogy elsődleges mandátuma, az árstabilitás elérése és fenntartása mellett, a rendelkezésre álló eszközeivel támogassa a kormány gazdaságpolitikáját, így a sikeres felzárkózáshoz nélkülözhetetlen versenyképesség erősítését. A Versenyképességi tükör célja az MNB által eddig megfogalmazott versenyképességi irányok és javaslatok teljesülésének nyomon követése, ami hozzájárul a szükséges versenyképességi fordulat megvalósulásához. A Versenyképességi tükör évente értékeli hazánk versenyképességi előrehaladását a Versenyképességi programban megfogalmazott 330 javaslat alapján. A jegybanki javaslatok teljesülésének méréséhez a monitoring rendszer leíró és elemző módszert egyaránt alkalmaz. E mérőrendszer szerves folytatása a jegybank eddigi versenyképességi munkáinak, amelynek megvalósulásával az MNB nemzetközi mércével is egyedülálló módon fogja elemezni és nyomon követni Magyarország versenyképességének előrehaladását.

A Versenyképességi tükör Palotai Dániel, Gazdaságtudományi és kiemelt ügyekért felelős ügyvezető igazgató, főközgazdász általános irányítása alatt készült. A Versenyképességi tükör elkészítésében a Költségvetési és versenyképességi elemzések, a Közgazdasági előrejelzés és elemzés, a Pénzügyi rendszer elemzése, a Digitalizációs igazgatóság, a Biztosítás-, pénztár- és közvetítők felügyeleti, a Pénzügyi Infrastruktúrák, a Monetáris politika és pénzpiaci elemzés, a Strukturált finanszírozás stratégiai igazgatóság, a Társadalmi kapcsolatokért felelős igazgatóság, valamint a Budapesti Értéktőzsde munkatársai vettek részt.

A Versenyképességi tükör készítése során a 2019. október 18-ig rendelkezésünkre álló információkat vettük figyelembe.

Tartalom

Vezetői összefoglaló 7

Az MNB versenyképességet mérő rendszere 9

Versenyképességi tükör – A Versenyképességi program megvalósulásának mérése 11

1. Új pénzügyi modell 20

2. Háztartási megtakarítások aktivizálása 30

3. Kkv stratégia 32

4. Külgazdaság és gazdaságszerkezet 36

5. Munkaerőpiac 39

6. Területi felzárkózás 43

7. Családbarát program 46

8. Egészséges társadalom 51

9. Tudásalapú társadalom 56

10. Kutatás-fejlesztés és innováció 62

11. Állami hatékonyság 64

12. Modern infrastruktúra és hatékony energiafelhasználás 68

Vezetői összefoglaló

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) 2013 óta – a törvényi felhatalmazásával összhangban – a korábbinál szélesebb látókörrel végzi a munkáját, és a hagyományos jegybanki, makrogazdasági elemzési keretrendszerébe beemelte Magyarország versenyképességének mélyebb elemzését és értékelését, beleértve javaslatok megfogalmazását is.

A *Versenyképességi tükör* célja az MNB által eddig megfogalmazott versenyképességi irányok és javaslatok teljesülésének strukturált nyomon követése, ami a végrehajtás támogatásával hozzájárul a szükséges versenyképességi fordulat megvalósulásához. A *Versenyképességi tükör* 2019-től minden év őszén értékeli hazánk versenyképességi előrehaladását a *Versenyképességi programban* megfogalmazott 330 javaslat alapján. A jegybanki javaslatok teljesülésének méréséhez a monitoring rendszer leíró és elemző módszert egyaránt alkalmaz. A részleteket bemutató fejezetek leíró jelleggel összefoglalják az egyes javaslatokhoz kapcsolódó intézkedéseket, az elemző fejezet pedig ennek alapján számszerűsíti a megvalósulás előrehaladását. Az értékelés kettős megközelítésben történik, ugyanis az elért eredmények összefoglalása mellett hangsúlyt kap a hátralévő feladatok bemutatása is. E mérőrendszer megvalósulásával az MNB nemzetközi mércével is egyedülálló módon fogja elemezni és nyomon követni Magyarország versenyképességének előrehaladását.

A versenyképességi fordulatnak szilárd alapot nyújt, hogy a 2010 utáni gazdaságpolitikai reformok következtében az új magyar gazdasági modell egyszerre biztosít makropénzügyi egyensúlyt és dinamikus gazdasági növekedést. 2010-ben sikeres költségvetési és gazdasági stabilizáció kezdődött, amelyet 2013-tól monetáris politikai fordulat követett. Ezzel rég nem látott összhangba került a gazdaságpolitika két fő ága, és megteremtődött a makropénzügyi egyensúllyal párosuló reálnövekedés gazdasági modellje, amelynek központi eleme a teljes foglalkoztatásra törekvés. A sikeres reformok eredményeképpen Magyarország az uniós csatlakozás után 9 évvel végre kikerült az Európai Unió túlzott deficit eljárása alól, tartósan csökkenő pályára állította a GDP-arányos államadósságát, a kkv-hitelezés jegybanki újraindításával elkerülte a hitelbefagyást, a háztartások mérlegéből teljesen kivezette a devizahiteleket, valamint a belső finanszírozási források erősítésével jelentősen csökkentette a nemzetgazdaság külső sérülékenységét.

A magyar gazdaság 2013-tól felzárkózási pályára állt, ahhoz azonban, hogy hosszú távon is fent maradjon a fejlett országokhoz képest évi legalább 2 százalékpontos növekedési többlet, versenyképességi fordulat szükséges. A 2010 utáni növekedésbarát gazdaságpolitikai reformok 2013-ra értek be és vezettek növekedési fordulathoz. Ennek következtében az elmúlt 6 és fél év átlagában a magyar gazdaság az eurozóna átlagát 2 százalékponttal meghaladó ütemben nőtt, tehát a felzárkózási fordulat is megkezdődött. E növekedési többlet hosszú távon azonban csak versenyképességi fordulat megvalósításával tartható fenn. Ennek oka, hogy az elmúlt évek gazdasági bővülése főként a mennyiségi tényezők növelésén alapult, amelynek határai végesek. Éppen ezért elengedhetetlen a növekedési modellünk tudás- és technológiaintenzív fázisba állítása, ami a versenyképesség minőségi tényezőinek további erősítését igényli.

A versenyképességi fordulat megvalósulásához átfogó és objektív helyzetelemzés, strukturális javaslatok megfogalmazása, valamint az előrehaladás rendszeres mérése szükséges. A felzárkózási folyamat tétje, hogy Magyarország ki tud-e törni a közepes fejlettség csapdájából, amire az elmúlt száz évben alig egy tucatnyi ország volt képes. Ahogy a versenyképességnek sincsen univerzális, mindenki által egységesen elfogadott definíciója, úgy a sikeres felzárkózás útja is országonként más és más – egységes recept nem létezik. A sikeres felzárkózás útjának első lépése a legjobb nemzetközi gyakorlatok mélyebb megismerése, majd egy objektív és széles látókörű versenyképességi diagnózis felállítása. A Magyar Nemzeti Bank előbbit 2016-ban a *Versenyképesség és növekedés* című kötetben, utóbbit 2017-ben a *Versenyképességi jelentésében* járta körül. Ezt követő lépés a főbb beavatkozási területek, irányok és javaslatok megfogalmazása, amelybe a legjobb nemzetközi tapasztalatokat csak a magyar gazdasági és társadalmi adottságokat figyelembe véve lehet beépíteni. A felzárkózási pálya makrogazdasági feltételeit, főbb beavatkozási területeit és céljait a jegybank 2018-as *Növekedési jelentése*, míg azok megvalósulását segítő strukturális javaslatokat 2019-ben a *Versenyképességi program 330 pontban* című kiadványa fogalmazta meg 12 területen. Az MNB szervesen egymásra épülő versenyképességi munkájának újabb

állomása a *Versenyképességi tükör* megalkotása, amely a javaslatok teljesülésének nyomon követésén keresztül támogatja Magyarország fenntartható felzárkózását.

Az MNB *Versenyképességi programjának* februári közzététele óta több terület esetében is pozitív változások és kezdeményezések láthatók, ám a javaslatok széleskörű megvalósítása még számos lépést és átfogó reformokat igényel. A 2019. október 18-ig megtörtént intézkedések és bejelentések alapján az *MNB Versenyképességi program*jának – prioritással súlyozott – megvalósulása 22 százalékon áll, és a 330 javaslat felének megvalósulása már megkezdődött. A *Versenyképességi program* által lefedett területek közül a pénzügyi rendszer fejlesztését célzó javaslatok esetében történt a legnagyobb előrelépés, amelyhez jelentősen hozzájárultak az MNB célzott programjai. Mindemellett a magánszektor hatékonyabb pénzügyi forráshoz jutása érdekében szükség van a hazai pénzügyi közvetítőrendszer költséghatékonyságának javítására, valamint a tőkepiac diverzifikációjának folytatására. A magyar kis- és középvállalati szektor fejlődését, illetve a külkereskedelmi kapcsolatok erősítését több kormányzati intézkedés is támogatta. Ugyanakkor a termelékenység- és méretheatékonyság növelés, valamint a kutatás-fejlesztés és innováció területén még számos lépés megtételére van szükség. Az állam hatékonyabb működését a 2019 tavaszán bejelentett Gazdaságvédelmi Akcióterv egyes elemei támogatják és az infrastruktúra fejlesztése kapcsán is számos javaslat megvalósítása megkezdődött már. Ugyanakkor számottevő tér van még az elektronikus közigazgatás, az adóadminisztráció és a gazdaságfehérítés további erősítésére. A területi felzárkózás esetében még csak korlátozott előrelépések láthatók, figyelemre méltó azonban a „*Felzárkózó települések*" nevű, hosszú távú kormányprogram elindítása.

Magyarország legfőbb kincse a rendelkezésre álló szakképzett humán erőforrás, amely megmaradásunk és sikeres felzárkózásunk záloga. Ennek hosszú távú biztosításához járul hozzá a kormány *Családvédelmi Akcióterve*, amely számos programmal (babaváró támogatás, a nagycsaládos anyák személyijövedelemadó-mentessége és a bölcsődei férőhelyek bővítése) ösztönzi a szükséges demográfiai fordulatot. Ennek érdekében azonban további intézkedések kívánatosak elsősorban a mindennapi élet támogatása, a családbarát egészségügy és a foglalkoztatáshoz kötött családtámogatási rendszer további erősítése területén. A minőségi humántőke területén a szakképzés és a felnőttképzés megújítását célzó stratégia már rövidebb távon is fejthet ki kedvező hatásokat. Ám a negyedik ipari forradalom következtében jelentősen megváltozó munkáltatói elvárásoknak való rugalmas alkalmazkodáshoz elengedhetetlen a közoktatás erősebb fókusza az alapkészségek mellett a nyelvi és digitális készségekre, a felsőoktatásban való részvétel növelése, valamint az élethosszig tartó tanulásra nevelés. Szintén a minőségi munkaerő tartós rendelkezésre állásához járulhat hozzá az egészségügyi prevenciós rendszer és az alapellátás további erősítése, valamint finanszírozási oldalról a Jóléti Alapok létrehozása.

Az MNB versenyképességet mérő rendszere

A Magyar Nemzeti Bank 2013 óta a törvényi felhatalmazásával összhangban, a korábbinál szélesebb látókörrel végzi a munkáját, beemelve Magyarország versenyképességének mélyebb elemzését, értékelését és fejlesztését is elemzési keretrendszerébe. Az elsődleges mandátum, az árstabilitás elérése és fenntartása, továbbá a pénzügyi stabilitás biztosítása mellett a jegybanknak törvényi feladata az is, hogy a rendelkezésére álló eszközökkel támogassa a kormány gazdaságpolitikáját. Hazánk gazdasága – a 2010 utáni reformoknak köszönhetően – sikeres felzárkózási pályára állt. Ez azonban csak akkor lehet hosszú távon is fenntartható, amennyiben fennmarad a fejlett országokhoz képest vett évi, legalább 2 százalékpontos növekedési többlet. A gazdaság potenciális növekedési ütemének további növeléséhez versenyképességi fordulatra van szükség, amelynek szükséges beavatkozási területeit és irányait konkrét javaslatokkal alátámasztva tárgyalta az MNB *Versenyképességi programja*.

Az MNB az elmúlt években több kiadványban elemezte hazánk versenyképességét, és javaslatokat is tett annak további javítására. Az MNB 2015-ben kezdett el foglalkozni behatóbban Magyarország versenyképességi helyzetének mély és átfogó vizsgálatával. Első lépésben a *Versenyképesség és növekedés* című könyv – a közgazdasági, elméleti háttér mellett – 2016-ban áttekintette a sikeres felzárkózást végrehajtó országok példáit, valamint átfogó módon megvizsgálta a magyar gazdaság teljesítményét hosszú távon meghatározó tényezők helyzetét. Ezt követően 2017-ben készült el az első *Versenyképességi jelentés*, amely több mint 100 mutatón keresztül mérte Magyarország versenyképességét az Európai Unió és a visegrádi régió államaival összehasonlítva. A 2018-ban megjelent *Növekedési jelentés* vízióként tűzte ki a magyar gazdaság elé azt a makrogazdasági pályát és feltételrendszert, amelyen keresztül 2030-ra megközelíthető Ausztria fejlettségi szintje. A 2019-ben közzétett *Versenyképességi program 330 pontban* (valamint a megelőző évben publikált 180 pont) pedig megfogalmazta azokat a konkrét intézkedéseket, amelyek végrehajtásával a kitűzött felzárkózási pálya megvalósítható.

A Magyar Nemzeti Bank továbbra is elkötelezett Magyarország versenyképességének javítása és annak mérése mellett, ezért megerősíti a versenyképességet elemző és mérő rendszerét. A versenyképesség javításához első lépésként annak megfelelő mérése szükséges, amelyet legátfogóbban az MNB végez Magyarországon. A versenyképesség változását két oldalról vizsgáljuk. Egyrészt a versenyképességet érintő strukturális intézkedések folyamatos monitorozásán, másrészt a versenyképességet meghatározó tényezők objektív mérésén keresztül. Mindkét típusú elemzés megjelent már az MNB gyakorlatában, azonban a jövőben ezek még nagyobb hangsúlyt kapnak.

Az MNB 2019 júniusában publikálta *A versenyképesség mérésének módszertana* című módszertani füzetet, ahol részletesen bemutatta, hogyan fogja nyomon követni a *Versenyképességi program 330 pontban* című kiadványban szereplő javaslatok teljesülését, valamint hazánk versenyképességi pozíciójának alakulását. Az MNB versenyképességi mérőrendszere két, évente megjelenő kiadvánnyal fogja értékelni a versenyképességi fordulat előrehaladását (1. ábra). A *Versenyképességi tükör* azt követi nyomon, hogy az MNB által megfogalmazott, a versenyképesség javítását célzó javaslatok milyen mértékben és ütemben valósulnak meg. A *Versenyképességi jelentés* célja pedig annak mérése, hogy a javaslatok megvalósulása milyen hatással van Magyarország versenyképességi helyzetére.

1. ábra
Az MNB versenyképességet mérő rendszerének pillérei

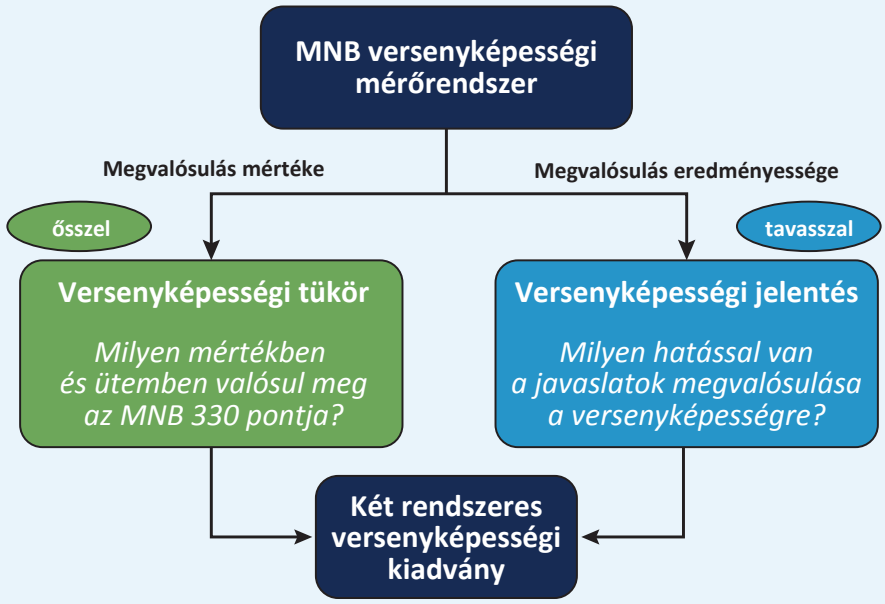

Forrás: MNB A versenyképesség mérésének módszertana.

A *Versenyképességi tükör* célja a Versenyképességi programban bemutatott javaslatok megvalósulásának pontos és számszerű nyomon követése, ami támogatja a végrehajtás folyamatát, és egyben a sikeres felzárkózást. A javaslatok teljesülését vizsgáló mérőrendszer leíró és elemző módszerekkel egyaránt vizsgálja a versenyképességi fordulat megvalósulását az MNB Versenyképességi programja alapján. A részleteket bemutató fejezetek leíró jelleggel összefoglalják az egyes javaslatokhoz kapcsolódó intézkedéseket, az elemző fejezet pedig ennek alapján számszerűsíti a megvalósulás előrehaladását. Az előrehaladás értékelése kettős megközelítésben történik, hiszen az elért eredmények összefoglalása mellett bemutatásra kerülnek a még hátralévő feladatok is.

Az MNB versenyképességi mérőrendszerének célja, hogy a szakértőkön kívül a szélesebb érdeklődő közvélemény számára is információkat biztosítson Magyarország versenyképességi előrehaladásáról, amelyben a gazdaság minden szereplője érintett és érdekelt. A versenyképességi fordulat sikeres megvalósulásához számos területen nem csupán a kormányzat, hanem a gazdaság szereplőinek szemléletváltására is szükség van. Éppen ezért különösen lényegesnek tartjuk azt, hogy a különböző kommunikációs csatornákon keresztül minél szélesebb körhöz jussanak el az MNB versenyképességgel kapcsolatos üzenetei és javaslatai.

Versenyképességi tükör – A Versenyképességi program megvalósulásának mérése

A *Versenyképességi tükör* az egyes javaslatok fontossága és megvalósulásuk mértéke szerint értékeli a versenyképességi fordulat előrehaladását. Jelen kiadvány elsődlegesen azt vizsgálja, hogy a javaslatok megvalósítása milyen fázisban áll. Az előrehaladás mértékének meghatározására egy 4 fokozatú skálát alkalmaz („nem kezdődött meg"; „megkezdődött"; „részben megvalósult"; „teljesen megvalósult"). A 330 pontban foglalt javaslatok két csoportba sorolhatók abból a szempontból, hogy mit tekintünk megvalósulásnak. Egy részük valamilyen konkrét intézkedés elfogadását, egy új szabályozás bevezetését, vagy egy régi megváltoztatását igényli. Más részük pedig inkább fejlesztési irányt jelöl ki, amelynek célját egy több, összehangolt lépést igénylő program végrehajtásával lehet elérni. Értelemszerűen előbbi akkor tekinthető megvalósultnak, ha a szabályozás megváltoztatását az illetékes szervezet elfogadta, utóbbi pedig akkor, ha a program megkezdődött. Még egy szempontot figyelembe kell venni a megvalósulás értékelésekor: az elfogadott szabályozás vagy megkezdett program teljes összhangban van-e a 330 pontban megfogalmazott javaslattal? Részben megvalósultnak lehet tekinteni egy javaslatot, ha ahhoz hasonló irányú, de mégis különböző vagy kisebb volumenű intézkedés történik, és akár teljesen megvalósultnak minősíthető egy pont, amennyiben ugyanazt a célt egy másik eszközzel érték el, ami nem váltott ki káros mellékhatást. E szempontokat figyelembe véve a megvalósulás fázisát jelző kategóriák alkalmazásánál a következő kritériumokból indulunk ki:

- **„Teljesen megvalósult"** egy javaslat akkor, ha megtörténtek a rá vonatkozó szabályozási változások (akár törvénymódosítások), illetve amennyiben inkább átfogóbb jellegű volt a javaslat, akkor abban az esetben, ha a cél elérését kitűző program megkezdődött és eredményesen folyik. Abban az esetben is teljesen megvalósultnak tekinthető egy javaslat, ha ugyanazt a célt egy más, de eredményes és hatékony eszközzel érték el.

- A **„részben megvalósult"** kategória az előkészített, indulás előtt álló programokra és elfogadás előtt álló intézkedésekre vonatkozik. Ezen felül vonatkozhat elfogadott intézkedésekre vagy megkezdett programokra abban az esetben, ha azok nem teljesen fedik a 330 pontban foglalt javaslat tartalmát vagy célját, illetve szűkebb körűek annál. Ekkor az eredeti javaslat megvalósításához a program vagy intézkedés megváltoztatása, vagy új intézkedés szükséges.

- Az a javaslat tekinthető **„megkezdődöttnek"**, amelyek esetében konkrét terv vagy stratégia született a 330 pontban megfogalmazott intézkedés megvalósítására. Szintén „megkezdődött" az a javaslat, amelyet részlegesen érintett egy elfogadott intézkedés vagy megkezdett program, de a javaslat lényeges elemei ennek ellenére megvalósulatlanok maradtak.

- A **„nem kezdődött meg"** kategóriába azok a javaslatok kerülnek, amelyekre nézve nem történt elfogadott intézkedés vagy konkrét bejelentés, illetve nem kezdődött meg olyan program, amely érintené.

Minden javaslat értékelésre kerül annak fényében, hogy a jegybank szakértői szerint az adott intézkedés megvalósulása mekkora mértékben járul hozzá a versenyképesség javulásához. A 330 pont abban a szellemben készült, hogy valamennyi része érdemi segítséget jelentsen Magyarország versenyképességének fejlesztéséhez. Mégsem tekinthető valamennyi javaslat azonos fontosságúnak, vannak közötte kulcselemek. A legfontosabbak azok, amelyek a legnagyobb mértékben járulnak a versenyképességhez, a legerősebb a multiplikatív hatásuk, valamint amelyek további lépések előfeltételei. A versenyképesség javításához való hozzájárulás mértéke alapján három kategória került kialakításra „közepesen fontos", „fontos", vagy „nagyon fontos". A javaslatokat mind a 12 fő területen egyenlő arányban soroljuk be e csoportokba, azaz mindhárom kategória 110 javaslatot tartalmaz.

A *Versenyképességi program* 330 javaslata közül 165 esetben történt előrelépés a program 2019 februári bemutatása óta (2. ábra). Ezen belül 132 javaslat esetében kezdődött meg a megvalósítás, 26 javaslat már részben megvalósult, míg 7 javaslat esetében teljesen megvalósult a kitűzött cél. Összességében tehát a javaslatok felében nem történt eddig előrelépés, míg 50 százalékában már valamilyen szinten folyamatban van a megvalósítás. Kedvező, hogy a *„nagyos fontos"*

prioritást kapott javaslatok esetében történt a legnagyobb előrelépés. Ebben a kategóriában 110 javaslatból összesen 69 esetében kezdődött meg a megvalósítás, amelyből 12 javaslat részben, 3 javaslat pedig immár teljesen meg is valósult. A *„fontos”* kategóriába sorolt javaslatok 48 százalékának esetében történt előrelépés a Versenyképességi program megjelenése óta. Az ebbe a csoportba sorolt 110 javaslat közül 42 került a megkezdődött státuszba, míg 10 részben, 1 pedig teljes egészében megvalósult. A legalacsonyabb előrelépés a *„közepesen fontos”* javaslatok esetében történt, ahol a javaslatok 61 százalékának esetében nem történt még előrelépés.

2. ábra
A versenyképességi javaslatok megvalósulása a javaslatok prioritása szerint
(2019)

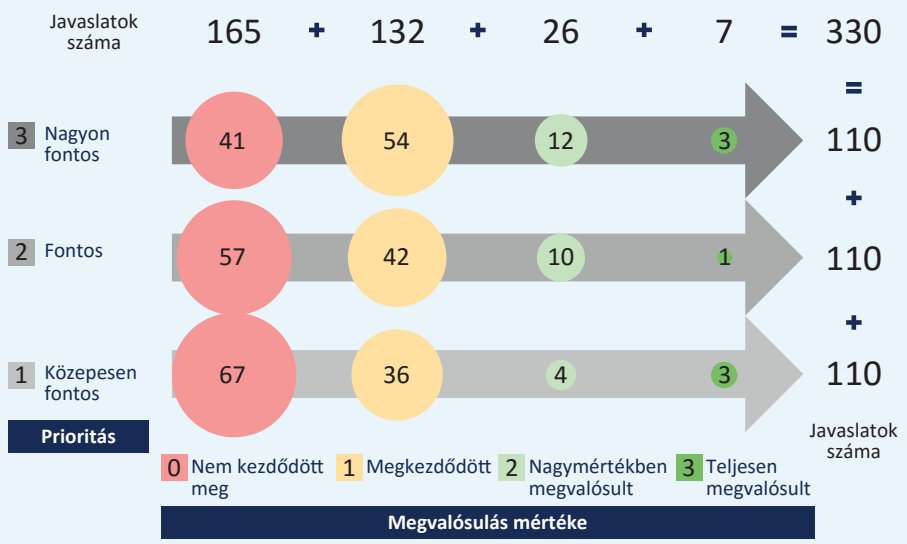

Forrás: MNB.

A javaslatok megvalósulását témakörök szerint is szükséges vizsgálni. Az MNB a *Versenyképességi program*ban 12 témakörben tett javaslatokat a versenyképesség javítására (3. ábra), és a versenyképességi fordulat végrehajtásához mind a 12 elemzett területen szükséges a javasolt beavatkozások megvalósítása. A javaslatok fejezetek szerinti elemzése mutatja meg, hogy mely területeken sikerült a legnagyobb előrelépést elérni, illetve hol szükséges az előrehaladás fokozottabb támogatása a jövőben.

3. ábra
Az MNB Versenyképességi programjában elemzett kulcsterületek

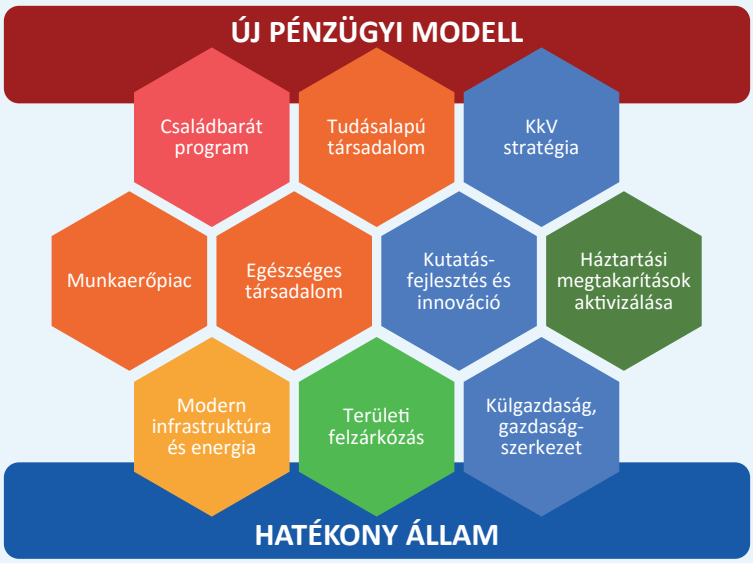

Forrás: MNB Versenyképességi program 330 pontban.

A versenyképességi javaslatok megvalósulásának témakörök szerinti vizsgálata eltéréseket mutat az egyes területeken történt előrehaladás mértékében (4. ábra). A 12 vizsgált területből 5 esetében már több, mint a javaslatok felében megkezdődött a megvalósítás. A legalább megkezdődött státuszba került javaslatok aránya az *Új pénzügyi modell* (73 százalék), illetve a *Külgazdaság és gazdaságszerkezet* (67 százalék) fejezetek esetében a legnagyobb, amelyeket a *Modern infrastruktúra és hatékony energiafelhasználás* (65 százalék), az *Állami hatékonyság* (61 százalék) és a *Háztartási megtakarítások aktivizálása* (56 százalék) követ. A legalacsonyabb előrelépési aránnyal a *Munkaerőpiac* (23 százalék) és a *Családbarát program* (33 százalék) fejezetek rendelkeznek 2019 őszéig, amelyek esetében azonban a korábban elért eredmények magas bázist képviselnek. A vizsgált 12 területből 10 esetében van már olyan javaslat, amely legalább „részben megvalósult" státuszt kapott.

4. ábra
A versenyképességi javaslatok megvalósulásának megoszlása témakörönként
(2019)

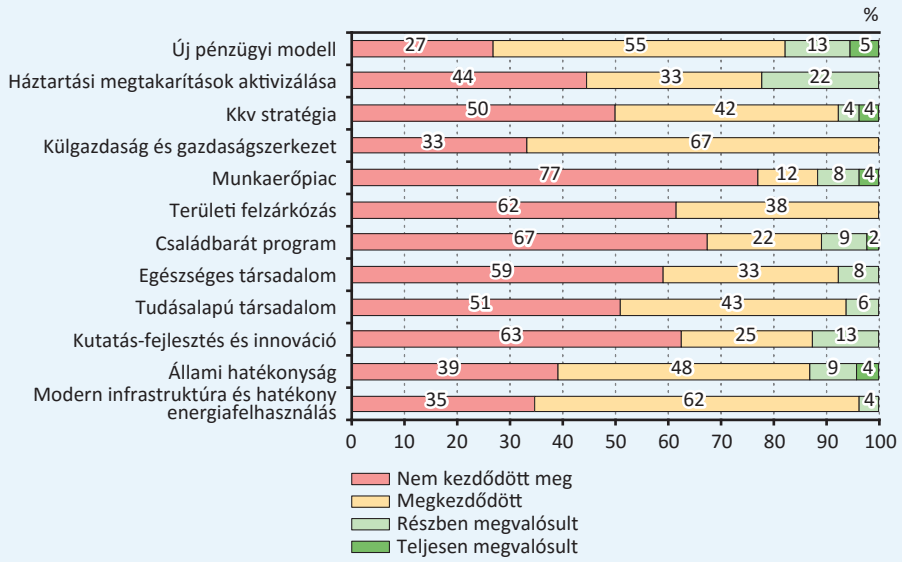

Forrás: MNB.

Az *Új pénzügyi modell* fejezetben valósult meg a legtöbb javaslat teljes mértékben (3 darab), míg a további 4 teljesen megvalósultnak minősített javaslat 4 különböző fejezetben kapott helyet (5. ábra). Az *Új pénzügyi modell fejezet*ben került a legtöbb javaslat a „részben megvalósult" státuszba (7 darab), amelyet a *Családbarát program*ról szóló fejezet követ 4 javaslattal. A Versenyképességi programban szereplő 12 témakörön belül összesen 72 alfejezet kapott helyet, amelyek egyenként 2–9 darab, tematikusan összetartozó javaslatot foglalnak magukban. Az alfejezetek között 7 esetében egyik javaslat kapcsán sem történt még előrelépés, miközben 9 alfejezet esetében pedig az összes javaslatnál elkezdődött a megvalósítás.

5. ábra
A versenyképességi javaslatok megvalósulása témakörönként
(2019)

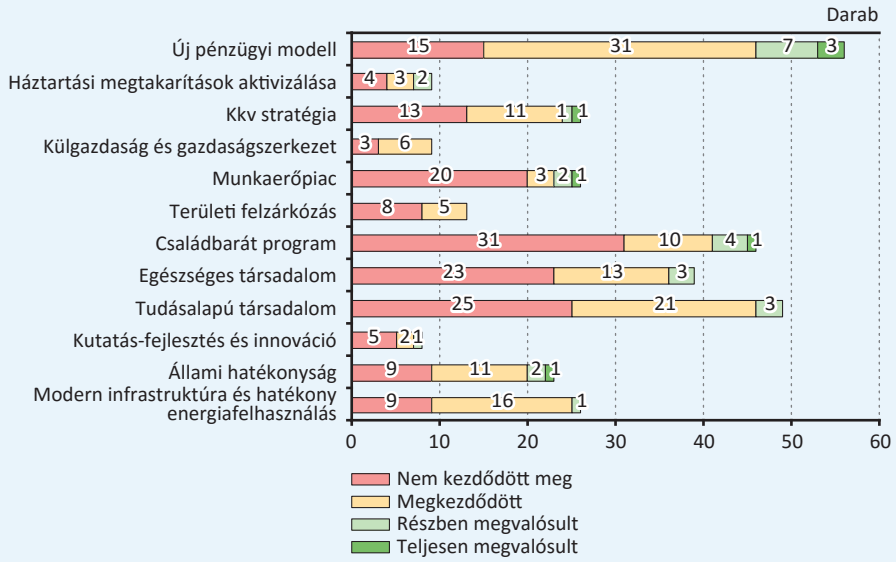

Forrás: MNB.

A javaslatok megvalósulásának időbeli elemzése az egyik legfontosabb eleme a *Versenyképességi tükörnek*, hiszen ez mutatja meg, hogy milyen előrelépés történt a korábbi időszakhoz képest. *A Versenyképességi tükör* évente egy alkalommal, ősszel jelenik meg, így minden alkalommal egy évnyi előrehaladásról tud számot adni. Az időbeli összehasonlításhoz változatlan módszertan és annak következetes alkalmazása szükséges.

A jelen kiadványban alkalmazott módszertan alkalmas arra, hogy területenként és összesítve is bemutassa egy-egy számba sűrítve a javaslatok megvalósulásának mértékét. A javaslatok megvalósulási státuszuk alapján egy 0 és 3 közötti pontszámot kapnak, ahol a 0 a „nem kezdődött meg”, míg a 3 a „teljes megvalósult” állapotot jelöli. Az így kapott pontszám ezt követően súlyozásra kerül az adott javaslat prioritásával (ami egy 1 és 3 közötti szám, ahol 3 jelöli a „nagyon fontos” besorolású javaslatokat). Az így kapott teljesülési pontszámok témakörönként, majd az összes javaslat tekintetében összesítésre kerülnek. A teljesülés mértéke százalékos formában azt mutatja meg, hogy a javaslatok teljeskörű megvalósulásához képest az adott időpontban mekkora a megvalósulás prioritással súlyozott mértéke.

6. ábra
Az MNB 330 versenyképességi javaslata megvalósulásának összesített mértéke
(2019)

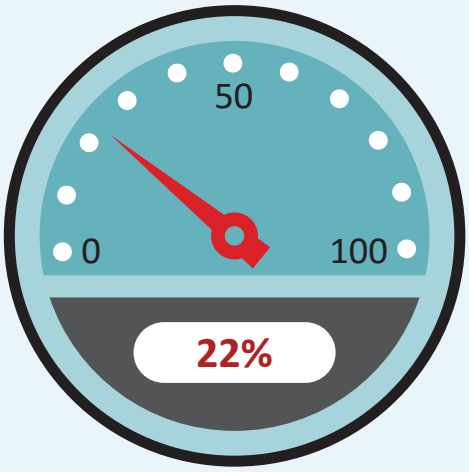

Forrás: MNB.

A 2019. október 18-ig megtörtént intézkedések és bejelentések alapján a *Versenyképességi program* prioritással súlyozott megvalósulása 22 százalékon áll (6. ábra). A legmagasabb teljesülési mértékkel az *Új pénzügyi modell*ben szereplő javaslatok állnak (35 százalék), amelyet az *Állami hatékonyság* (30 százalék), a *Háztartási megtakarítások aktivizálása* (26 százalék) és a *Modern infrastruktúra és hatékony energiafelhasználás* (24 százalék) fejezetek követnek (7. ábra). A legalacsonyabb előrehaladás eddig a *Kutatás-fejlesztés és innováció* (14 százalék), a *Munkaerőpiac* (15 százalék) és a *Területi felzárkózás* (15 százalék) témakörében történt. A *Családbarát program* előrehaladása szintén viszonylag alacsony (16 százalék), azonban ezen a téren a kiterjedt magyar családtámogatási rendszernek köszönhetően magas a kiindulási szint, valamint a *Versenyképességi program* előtt bejelentett, és 2019 nyarán életbe lépő Családvédelmi Akcióterv számos jelentős intézkedést tartalmazott, amelyek a 330 pontban nem szerepeltek.

7. ábra
Az MNB 330 versenyképességi javaslata megvalósulásának összesített mértéke témakörönként
(2019)

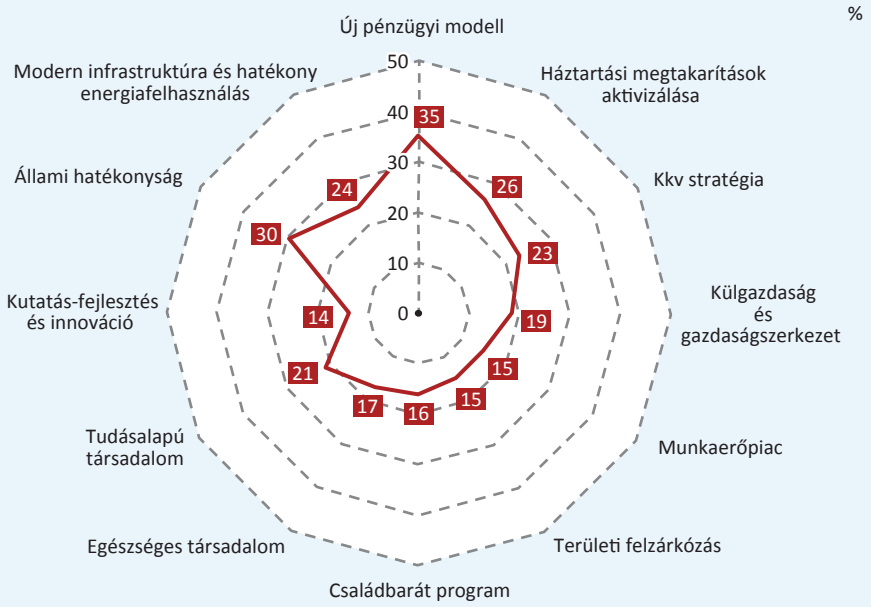

Forrás: MNB.

A *Versenyképességi program* által lefedett területek közül a pénzügyi rendszer fejlesztését célzó javaslatok esetében történt a legnagyobb előrelépés, amelyhez jelentősen hozzájárultak az MNB célzott programjai, de szükséges a hazai pénzügyi szektor költséghatékonyságának javítása, illetve a tőkepiac további diverzifikációjának folytatása. A modern vállalati kötvénypiac kiépítését célzó Növekedési Kötvényprogram és a Budapest Értéktőzsdén a kkv-kra specializált kereskedelmi platform elindítása sikeresen megtörtént. A banki digitalizáció fejlesztésének lendületet adhat az azonnali fizetés bevezetése, az MNB új FinTech Stratégiája, a jegybank által létrehozott Digitalizációs és FinTech Tanácsadó Testület és a kormány által elkészített FinTech Stratégia. A Biztosítási és pénztári szektor versenyképességének javítása területén legnagyobb előrehaladás az önkéntes nyugdíjpénztárak teljes költségmutatójáról (TKM) szóló MNB ajánlás kidolgozása és a Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosítás (MFO) rendszerének kidolgozása volt. A nyugdíj- és az egészségmegtakarítások fúziójával létrejövő ún. Jóléti alapok koncepciója még nem valósult meg, miközben ez lehetőséget biztosítana a hazai intézményi befektetői kör erősítésére és a háztartási megtakarítások további aktivizálására. Ezen a téren előrelépést jelent a 2019 júniusában bevezetett új lakossági befektetési forma, a MÁP+, ami támogatja a lakossági állampapír-állomány átlagos hátralévő futamidejének növelését is. A pénzügyi szektor költséghatékonyságának javításához elsősorban a banki digitalizáció fejlesztése és a fiókhálózatok további optimalizálása járulna hozzá, míg a tőkepiac diverzifikációját a vállalati kötvénypiac szélesítése és a tőzsdén jegyzett vállalatok számának növekedése segítené elő.

Az elmúlt időszakban több kormányzati intézkedés valósult meg, amely támogatja a kkv-k fejlődését, illetve a külkereskedelmi kapcsolatok erősítését, ugyanakkor a termelékenységnövelés, valamint a kutatás-fejlesztés és innováció területén még számos lépés megtételére van szükség. Pozitív lépésnek tekinthető a 2030-ig szóló kkv stratégia elfogadása, a kkv-k által igénybe vehető fejlesztési adókedvezmények értékhatárának csökkentése, a fejlesztési támogatások feltételeként szabott bérfejlesztési kritérium bevezetése, valamint a felvásárlásokat, fúziókat és a generációváltást elősegítendő Hiventures alap létrehozása. Sikerült kisebb mértékű előrelépést elérni a szolgáltatásexport erősítése terén, miközben a már évekkel ezelőtt megkezdett ázsiai gazdasági kapcsolatok erősítése tovább folytatódott több egyezmény révén. A Gazdaságvédelmi Akcióterv szerint 32 milliárd forint állami többletforrásban részesül a kutatás-fejlesztés 2020-ban, amelyből megindulhat a K+F területen foglalkoztatottak bérfejlesztése. A kutatásokhoz kapcsolódó adóadminisztráció könnyítésre került, illetve csökkentek a kapcsolódó bürokratikus terhek is, ugyanakkor a doktori képzés költségeinek állami támogatásának erősítése, a szabadalmak fenntartási díjának csökkentése és a kutatás-fejlesztést is végző kkv-k célzott adókedvezményeinek bővítése még várat magára.

A humán tőke fejlesztésével kapcsolatos javaslatok megvalósulási üteme kissé elmarad a *Versenyképességi program* teljesülésének átlagos szintjétől. Mindebben közrejátszik többek között az, hogy ezeken a területeken összetettebb intézkedések szükségesek, amelyek csak hosszabb távon fejtik ki hatásukat a gazdasági növekedésre. A feszes munkaerőpiac kihívásainak kezelését segítheti a munkát terhelő közterhek csökkentése, valamint, hogy a munkaerő-tartalék felszabadítását célzó javaslatok esetében történtek előrelépések. Kiemelten fontos lenne azonban az atipikus foglalkoztatási formák és a külföldön munkát vállalók hazavonzásának fokozottabb támogatása, a Munkahelyvédelmi Akcióterv célzott bővítése, illetve a felnőttképzési rendszer megerősítése. A közoktatási rendszerrel kapcsolatos javaslatok számottevő része kapcsolódik a jelenleg is fejlesztés alatt álló új Nemzeti alaptantervhez, amelynek bevezetését 2020 szeptemberétől tervezik. Jelentős előrelépést hozhat az ITM által kidolgozott Szakképzés 4.0 stratégia, valamint a Budapesti Corvinus Egyetem átalakítása. Mindemellett azonban fokozott erőfeszítések szükségesek a digitális, a nyelvi és a vállalkozói készségek erősítéséhez, a korai iskolaelhagyás csökkentéséhez, valamint az élethosszig tartó tanulásra neveléshez. A lakosság egészségi állapotának javítását célzó javaslatok közül történtek előrelépések a prevenciós rendszer megerősítése terén, ugyanakkor a finanszírozási rendszer átalakítása, a magánforrások intézményesítése, illetve az állami ellátás rendszerszintű hatékonyságának növelése még várat magára. A kormány Családvédelmi Akcióterve támogatja a *Versenyképességi program*ban is megfogalmazott demográfiai fordulatot, de a jegybanki programban bemutatott családbarát javaslatok esetében még csak viszonylag kevés előrelépés történt. Az előrehaladás értékelésekor ugyanakkor figyelembe kell venni, hogy a családtámogatási kiadások tekintetében Magyarország ma is igen kedvező helyet foglal el nemzetközi összehasonlításban. A gyermekvállalás előtt álló egészségügyi akadályok csökkentése, illetve a kisgyermekes családok mindennapi életét támogató intézkedések esetében van még elsősorban tér további intézkedésekre.

Az állam hatékonyabb működését a 2019 tavaszán bejelentett Gazdaságvédelmi Akcióterv egyes elemei támogatják és az infrastruktúra fejlesztése kapcsán is számos javaslat megvalósítása megkezdődött már, ugyanakkor a területi felzárkózás esetében még csak kismértékű előrelépéseket figyelhetünk meg. A bürokrácia mérséklését célzó több intézkedés is elfogadásra került, bár itt is van tér az előrelépésre, elsősorban a digitalizációban rejlő lehetőségek fokozottabb kiaknázásával. Kiemelendő továbbá, hogy elindult az adózással kapcsolatos adminisztratív terhek csökkentése, és a rejtett gazdaság további csökkentése érdekében folytatódott az online pénztárgép rendszerének kiterjesztése. A munkaerő mobilitásának növelését segítheti a Gazdaságvédelmi Akcióterv keretében bejelentett támogatás munkásszállók kialakítására, illetve a helyközi közlekedés fejlesztése. A kevésbé fejlett térségek felzárkóztatására megkezdődött a „Felzárkózó települések" nevű program. A vasúti közlekedés villamosítását és kényelmét növelő több projekt van folyamatban, a nagysebességű pályák kialakítása azonban lassan halad és a járműpark cseréje is további erőfeszítéseket igényel. A gyorsforgalmi úthálózat hossza folyamatosan növekszik, az M1-es autópálya felújítása elkezdődött, háromsávosítása a közeljövőben várható. Okos város megoldásokra és az 5G kiépítésére is születtek már intézkedések, nincs azonban érdemi előrelépés az elektromos hálózat és az információbiztonsági szoftveripar fejlesztésében. A hatékony energiafelhasználás javaslatai többségének megvalósítása megkezdődött, ugyanakkor a környezetterhelés csökkentését célzó további javaslatokat illetően (szélerőművek állami támogatásának erősítése, a hulladék újrahasznosítás arányát növelő általános és kötelező érvényű betéti díjas rendszer bevezetése) egyelőre nem történt változás.

1. keretes írás
A magyar gazdaságpolitika kiemelt fejlesztési területei régiós összehasonlításban

A Magyar Nemzeti Bank 2015 óta átfogó versenyképességi munkája folyamán objektív alapokon nyugvó elemzésekkel feltárta azokat a területeket, ahol versenyképeségi fordulatra van szükség a fenntartható felzárkózáshoz. Jelen írás azokat a területeket mutatja be és hasonlítja össze régiós, valamint európai versenytársainkhoz, amelyeket kiemelten kell kezelni a versenyképességi fordulat sikeres végrehajtása érdekében.

A magyar termékenységi ráta elmarad a kívánatos mértéktől a magas szintű családtámogatási kiadások ellenére. A magyar termékenységi ráta több évtizedes folyamatos csökkenést követően 2011-re történelmi mélypontra süllyedt (1,23). A családtámogatások 2010 utáni jelentős megerősítésének köszönhetően azonban megfordult a kedvezőtlen trend, és 2017-re 1,54-re nőtt hazánk reprodukciós rátája. Az emelkedés ellenére Magyarország termékenységi rátája továbbra is enyhén alacsonyabb a többi visegrádi ország (1,56) és az EU (1,59) átlagánál és jelentősen elmarad a népesség fenntartásához szükséges 2,1-es értéktől. Annak ellenére, hogy 2015-ben Magyarország az OECD-országok körében a negyedik legtöbbet fordította a családok támogatására (a GDP 3,5 százaléka), jelentősen meghaladva ezzel a V3-átlagot is (2,4 százalék), indokolt további ösztönzők alkalmazása. Jelentős előrelépési lehetőséget látunk az egészségügyi rendszer családbarát fejlesztésében, valamint a mindennapi családi élet nem anyagi jellegű támogatásának megerősítésében (például ügyeletek meghosszabbítása, a nyári táborozás támogatása vagy az állam iskolabusz rendszer kiépítése).

A minőségi humántőke területén a technológia egyre gyorsuló fejlődése és a változó munkáltatói elvárások miatt elengedhetetlen a megfelelő minőségű alap-, közép- és felsőfokú oktatási színvonal biztosítása. Magyarországon a köz- és felsőoktatásban is fejlesztésekre van szükség. A nemzetközi felmérések szerint a magyar diákok jól elsajátítják a tananyagot, de annak gyakorlati felhasználásában (a PISA teszteken) az eredményeik elmaradnak az európai és régiós átlagoktól. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők számát tekintve szintén átlag alatt teljesít az ország (30 százalék szemben a 38 százalékos régiós átlaggal a 25–34 éves korosztályban). Az oktatás területén a V3-ak és az uniós országok átlagos helyezése is jobb, mint Magyarországé az IMD releváns mutatója szerint (44. helyezés, a V3-as átlag 39., az EU-s átlag 26.).

A magyar lakosság egészségi állapota nem éri el a hasonló fejlettségű országokét a régióban, ami rontja az ország termelékenységét és nagyobb terhet ró az egészségügyi ellátórendszerre. A nem megfelelő egészségi állapot miatti hiányzás vagy a termelékenység csökkenése kedvezőtlen a munkavállalónak és a munkáltatónak is. Az egészségben várható évek száma az Eurostat adatai szerint hazánkban mintegy 60 év, mely 4 évvel alacsonyabb az EU és 1 évvel a V3 átlagánál.

Magyarország az elmúlt 9 évben jelentős mértékben javította munkaerőpiaci helyzetét, ugyanakkor további célzott lépések szükségesek a teljes foglalkoztatás tartós fenntartásához. A 2008-as globális válságot követően a régiós országok közül Magyarország munkaerőpiaca volt a legrosszabb helyzetben az Európai Unió legalacsonyabb foglalkoztatási rátájával, valamint az EU és a V3-ak átlagát meghaladó munkanélküliségi rátával. A 2010 utáni foglalkoztatásösztönző kormányzati intézkedések eredményeként a magyar foglalkoztatási ráta a 15–74 évesek körében 2010 és 2018 között a visegrádi átlagot érdemben meghaladó ütemben bővült (11,4 százalékpont), ami az ötödik legnagyobb növekedés az EU-ban. Ennek következtében a hazai mutató felzárkózott az uniós átlaghoz (mintegy 61 százalékra), a visegrádi régió országai közül pedig egyedül Csehország mutatójától (65 százalék) marad el. Előretekintve a foglalkoztatás további növelése érdekében célzott eszközökkel folytatni kell az inaktív csoportok munkára ösztönzését, például az atipikus foglalkoztatás fokozottabb támogatásán vagy a Munkahelyvédelmi Akcióterv bővítésén keresztül.

A demográfiai folyamatok a nyugdíjrendszerek mindkét oldalát kedvezőtlenül érintik a visegrádi régióban, hiszen a nyugdíjasok számának emelkedése mellett csökken a munkaképes korú népesség. A 65 évnél idősebbek és a munkaképes korúak arányát mutató függőségi ráta a jelenlegi 29 százalékról 54 százalékra emelkedhet, azaz közel megduplázódhat 2060-ig. Magyarországon az állami nyugdíjkiadások 2016-ban a GDP 9,7 százalékát tették

ki, ami kissé magasabb volt a többi visegrádi ország átlagánál (9,3 százalék). Az Európai Bizottság becslése szerint a kiadási szint a visegrádi régióban 2030-ig várhatóan csökkenni fog, ugyanakkor ezt követően 2060-ig 11 százalék körüli szintre fog emelkedni. Magyarországon viszonylag alacsony az önkéntes megtakarítási rendszerekben való részvétel, aminek eredményeként a magyar nyugdíjasok jövedelmének csupán 2 százalékát teszik ki a nyugdíjkiegészítő megtakarítások. A Jóléti alapok létrehozása erős ösztönzőt jelenthet a nyugdíjcélú megtakarítások növelésére.

A családok lakhatási körülményei meghatározzák életminőségüket és hatással vannak a gyermekvállalási döntéseikre is. Az elmúlt években a lakásárak gyors ütemben nőttek az erőteljes kereslet következtében, amit számos makrogazdasági fundamentum támogat, mint a jövedelmek emelkedése, a foglalkoztatottság javulása, az alacsony jelzáloghitel-kamatok és a megtakarítások magas szintje. A kereslettel azonban nem tartott lépést a kínálat bővülése, így egy tipikus lakás vásárlásához szükséges megtakarítás az átlagjövedelem mellett magasabb Magyarországon (elsősorban Budapesten), mint átlagosan az EU-ban, de hasonló a visegrádi országok átlagához. Amennyiben egy gazdaságban a lakásárak túlságosan magas szintje alakul ki, az versenyképességi hátrányt jelent pénzügyi oldalról a lekötött nem produktív források, munkaerőpiaci oldalról többek között a megnövekedett kényszerű ingázás következtében.

A magyar vasúti és közúti hálózat sűrű, de minőségük javítandó, ami gyorsítaná a tranzakciókat, mérsékelné a szállítási költségeket, növelné a beruházásvonzó képességet, valamint támogatná a munkaerő és a tőke mobilitását. A vasúti hálózat hazánkban uniós összehasonlításban az ötödik legsűrűbb, nincs azonban nagysebességű vasúti pálya és a villamosított vasútvonalak aránya (39 százalék) 10 százalékponttal alacsonyabb az uniós és a V3-as átlagnál. A gyorsforgalmi utak hossza kedvező és sűrűsége (18 km/ezer km^2) a V3 átlag közel kétszerese, de teherbíró képessége és nemzetközi összekapcsoltsága hiányos. A gyorsabb vasúti közlekedést támogatná a fő vasútvonalakon a legalább 160 km/h sebesség elérése és a villamosított vasútvonalak arányának növelése, míg a gyorsforgalmi úthálózat hosszának bővítése és az utak minőségének javítása lehetővé tenné, hogy az ország minden pontjáról 30 percen belül elérhetőek legyenek az autópályák. Az országos fejlesztések mellett az elővárosi közlekedés minőségének javítása is kiemelt figyelmet igényel. A budapesti agglomeráció lakossága az elmúlt 20 évben megközelítőleg 200 ezer fővel nőtt, ami az ingázók számát megnövelte, de ezzel nem tartott lépést az elővárosi közlekedés fejlettsége.

1. táblázat
A Versenyképességi program legfontosabb beavatkozási területei és javaslatai

Területek	Részterületek	Legfontosabb javaslatok
Demográfia	Mindennapi élet támogatása	A nők szülést követő visszatérésének fokozottabb támogatása Bölcsődei férőhelyek számának további növelése, és az ügyeletek meghosszabbítása a munkaidő végéig Állami iskolabusz rendszer kiépítése, és a nyári táboroztatás támogatása
	Családbarát egészségügy	Mesterséges megtermékenyítés nagyobb állami támogatása Gyermekvállalást gátló betegségek megelőzése, célzott szűrővizsgálatok Munkaidőhöz illeszkedő rendelési idők
	Foglalkoztatáshoz kötött családtámogatások	Családi adóalapkedvezmény indexálása a bérnövekedés alapján Gyermekszülés után folyósított, munkaviszonyhoz kapcsolódó támogatások (csed, gyed) növelése Egyszeri egészségpénztári támogatás a várandós kismamáknak
Egészség	Prevenció erősítése	Egészséges étkezés és rendszeres sportolás elősegítése Rendszeres állapotfelmérések és szűrővizsgálatok támogatása Háziorvosi rendszer és a telemedicina fejlesztése
	Egészségügyi finanszírozási reform	Valós költségekre épülő állami rendszer Magánforrások tiszta becsatornázása (Jóléti Alapok) Eredményességhez kötött finanszírozási módszerek alkalmazásának bővítése
	Állami egészségügy modernizálása	Szakmai és a pénzügyi ellenőrzés erősítése Egészségügyi szakszemélyzet számának növelése Egynapos aktív ellátások kapacitásának növelése
Tudás	Modern képességfejlesztő közoktatás	Új, készségfejlesztésre fókuszáló Nemzeti alaptanterv Pedagógus életpályamodell továbbfejlesztése Képzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentése
	Nemzetközileg versenyképes felsőoktatás	A felsőoktatás hazai és külföldi bázisának növelése Piaci igények és a magántőke becsatornázása a felsőoktatásba Hallgatói aktivitás növelése
	Élethosszig tartó tanulás, felnőttképzés	Felnőttképzésben ingyenes első végzettség Oktatási költségek levonhatósága a társaságiadó-alapból Kötelező vállalati továbbképzési minimum
Munka	Bérek fenntartható növelése	Munkát terhelő közterhek további csökkentése Munkahelyvédelmi Akcióterv kibővítése Digitális nomádok vonzása
	Munkaerőpiaci tartalékok mozgósítása	Kilépő közfoglalkoztatottak bérének állami támogatása Területi felzárkózás munkavállalás révén Külföldön élők hazavonzása
	Rugalmas foglalkoztatás	Atipikus foglalkoztatási formák további ösztönzése Szabad vállalkozási zóna kedvezményeinek kibővítése A sérülékeny csoportokban a munkaidő célzott csökkentése adókedvezményekkel
Finanszírozás	Az egészséges növekedést támogató pénzügyi rendszer	Lakossági és vállalati hitelezés ösztönzése egészséges szerkezetben Digitalizáció fejlesztése és mélyítése A hatékonyabb hitelezési folyamatok támogatása
	Modern vállalati finanszírozás, Növekedési Kötvényprogram	Modern vállalati kötvénypiac Tőzsdére lépés költségeinek levonhatósága a társaságiadó-alapból Tőzsdei nyereség adómentessége
	Pénzügyileg tudatos és megtakarító lakosság	Jóléti alapok létrehozása Önfinanszírozás folytatása Pénzügyi tudatosság erősítése
Innovatív kkv-k	Mérethatékonyság	Bérfejlesztési támogatás beruházási feltételekkel Felszámolási eljárások egyszerűsítése, gyorsítása Generációváltás támogatása
	Innováció és digitalizáció	K+F kiadások és létszám növelése Szabadalmi aktivitás növelése Fejlett technológiai megoldások elterjesztése (Neumann János Alap)
	Kifektetési stratégia	Szolgáltatásexport erősítése Övezet és út kiaknázása Új piacokra lépés támogatása
Állam	Kisebb és digitális közigazgatás	Bürokrácia csökkentés és béremelés Online ügyintézés észt mintára Bértömeggazdálkodás és teljesítménymérés
	Gyors és egyszerű adózás	NAV által készített adóbevallások szélesítése Adminisztratív terhek csökkentése További gazdaságfehérítés innovatív eszközökkel
	Infrastruktúra modernizálás	Vasúti közlekedés korszerűsítés Intermodális csomópontok építése Megújuló energia támogatása

Forrás: MNB Versenyképességi program 330 pontban.

1. Új pénzügyi modell

A gazdaság fenntartható növekedéséhez szükség van arra a forrásra, amelyet a bankrendszer a hitelezésen keresztül nyújt a gazdasági szereplőknek, illetve a tőkepiacok alternatív finanszírozási lehetőségeinek (tőzsdei, kötvénypiaci) mind nagyobb fokú kihasználására. A jelenlegi kétszámjegyű hitelbővülés ellenére az MNB becslése alapján a vállalati és a háztartási hitelállomány GDP-arányos szintje annak hosszú távú trendjénél számottevően alacsonyabb szinten van. A gazdaság egészséges szerkezetű, növekedést támogató, de egyúttal költséghatékony módon megvalósuló finanszírozásának elősegítésére még számos javítandó terület került azonosításra.

A magánszektor GDP-arányos hitelállományának kétszeresére növelésével, valamint a tőkepiac mélyítésével nemcsak egy jól diverzifikált finanszírozási környezet létrehozása a cél, hanem az EU-s források jövőbeni esetleges csökkenésére való felkészülés is. Hosszabb távon pedig a banki hitelpenetráció és a tőkepiac mélyülése, valamint a gazdasági fejlettség, a jólét, az innováció és a digitalizáltság közötti pozitív kapcsolat erősítése a cél.

Az MNB Versenyképességi programjában megfogalmazott 330 pontból számosságában a legtöbb az Új pénzügyi modell fejezethez köthető. A Versenyképességi tükör által értékelt 56 javaslatból szűk egy év távlatában már 38 pont esetében megkezdett, vagy részben megvalósult státuszról tudunk beszámolni, sőt 3 korábbi javaslatunk – mint például az MNB által ösztönzött Modern vállalati kötvénypiac kiépítése – teljes egészében megvalósult. Az elsősorban kkv-k finanszírozását segítő hatékonyabb garanciarendszer működési modellje pilot projekt keretében sikeres volt, míg a kockázatosabb ügyfélkör és a nem-banki finanszírozás elősegítésére további közös lépesekre van szükség. A jelenlegi hitelkonvergencia fenntartható és egészséges szerkezetének támogatására a jegybank már több intézkedést tett, a kidolgozott javaslatait megküldte az illetékes jogalkotóknak, illetve párbeszédet kezdeményezett a szektorral. A banki digitalizáció fejlesztésének az azonnali fizetés bevezetése, az MNB új FinTech Stratégiája, a jegybank által létrehozott Digitalizációs és FinTech Tanácsadó Testület is lendületet adhat. A digitalizációs javaslatok közül a NAV-nál elérhető kereset kimutatások hitelintézetek általi elektronikus lekérdezhetőségének biztosítása várhatóan jövő év elejétől megvalósul, illetve a javasolt intézkedések többségének esetében már megkezdődött az egyeztetés az érintett intézményekkel. A fizetési számlák kondícióinak könnyebb összehasonlíthatóságát szolgáló weboldalak mellett további előrelépést jelentene ezen a téren a csomagárazás bevezetése az átutalásoknál. A tőkepiac kapcsán megfogalmazott javaslatok közül kiemelkedik a modern vállalati kötvénypiac megteremtését célzó Növekedési Kötvényprogram, mely július 1-vel elindult. Bár a tőzsdén több fejlesztés folyamatban van, azonban a tőzsdei mélyítésre tett programpontok közül kevés esetben történt érdemi előrelépés. A biztosítási és pénztári szektor versenyképességének javítása területén legnagyobb előrehaladás az önkéntes nyugdíjpénztárak teljes költségmutatójáról (TKM) szóló MNB ajánlás kidolgozása volt. Jelentősége abban áll, hogy ez az első olyan mutató, amely szektorok közötti összehasonlításra alkalmas, mindkét szektorban versenyélénkítő hatású. A nem-életbiztosítási ágon a termékek ügyfélértékének növelése érdekében javasoltuk a Minősített Fogyasztóbarát koncepció egyes biztosításokra történő kiterjesztését, melynek keretében elsőként sor került a Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosítás (MFO) rendszerének kidolgozására. A biztosítási és a banki szektor közötti digitális kapcsolatrendszer fejlesztése keretében kezdődött meg a hitelfedezeti lakásbiztosítások blokklánc alapú nyilvántartásának pilot fázisra történő előkészítése, amely a banki és biztosítási szereplőknek és az ügyfeleknek is előnyt hordoz majd. A közbizalom és az öngondoskodás erősítése érdekében fejlesztendő hazai biztosítási és pénztári garanciarendszerek szabályozásának konzultációja megtörtént a jogalkotóval és a szektor érdekvédelmi szerveinek együttműködésével.

#	Javaslat	Prioritás
1.1.	**A garanciarendszer hatékonyságának javítása**	
1.	**„Fordított" kezességvállalási eljárás kialakítása**	**2**

Az MNB által megfogalmazott javaslat alapján – összhangban a kormányzat kkv-hitelezést segítő intézkedéseivel – a Garantiqa Hitelgarancia Zrt. (GHG) 2018 őszén elindította a „Fordított eljárás" bevezetésének pilot projektjét. Ennek keretében a garanciaszervezet – a nyilvánosan elérhető adatok alapján történő előminősítést követően – 10 ezer (hitellel nem rendelkező) vállalkozásnak küldte meg kezességvállalási-szándék levelét, amelynek segítségével a cégek már garanciaképességük tudatában kereshették fel a hitelintézeteket hiteligényükkel. **A három hónapos pilot projekt sikerrel zárult, a közvetlen megkeresésnek köszönhetően 2018 év végéig 300 olyan vállalkozás közel 13 milliárd forint összegben létrejött ügylete mögé vállalt a GHG 11 milliárd forintnyi kezességet, melyek – ennek hiányában – feltehetően nem is próbálkoztak volna hitelfelvétellel.** A kezdeményezés folytatásaként a garanciaszervezet 2019-ben újabb 25 ezer vállalkozást keres meg ajánlatával, melyek felhasználásával 2019. december 31-ig nyújthatók be kérelmek a pénzügyi intézményekhez.

2.	**Kizáró („KO") kritériumok célzott lazítása**	**2**
3.	**Hitelintézeti vállalások az addicionálisnak tekinthető portfólió arányának növelése érdekében**	**2**

A 1783/2018. (XII. 21.) számú – az intézményi garanciarendszer addicionális finanszírozásának növeléséhez szükséges intézkedésekről szóló – kormányhatározatban rögzítésre került az addicionálisnak tekinthető ügyletek köre (a mikro-vállalkozások ügyletei, valamint a 25 százaléknál alacsonyabb fedezettséggel vagy 4 százalék, ill. annál magasabb nem-teljesítési valószínűséggel bíró ügyletek), továbbá ezen ügyletek portfólión belüli 85 százalékos minimum aránya.

4.	**Rugalmasabb (70–90 százalékos) garanciamérték**	**2**

A Garantiqa Hitelgarancia Zrt. az Európai Beruházási Alappal (EIF) kötött megállapodás alapján összesen **80 milliárd forintnyi hitelösszeghez** kapcsolódóan vállalhat kezességet a COSME (Programme for the Competitiveness of Enterprises and Small and Medium-sized Enterprises) program keretében. A program kiemelt célja azon életképes vállalkozások támogatása, akik nem rendelkeznek elegendő fedezettel, vagy magasabb a hitelkockázatuk, ugyanis lehetőség van arra, hogy hitelfelvételüket – az eddig megszokott maximális 80 százalékot meghaladóan – akár **90 százalékos mértékig** biztosítsa intézményi kezesség. A kezességvállalási kérelem benyújtására 2020. október 1-ig megkötött hitelszerződések esetén van lehetőség, emiatt további intézkedések kidolgozása lehet szükséges a jövőre nézve.

5.	**A nagyobb kockázatvállaláshoz kapcsolódó banki folyamatok átalakítása**	**1**
6.	**Összehangolt, intézményi garanciát népszerűsítő marketing**	**1**

1.2.	**Az „angyalbefektetések" ösztönzése**	
7.	**Az üzleti angyal adókedvezmény kiterjesztése a 3 évnél idősebb vállalkozásokra**	**1**
8.	**Co-investment lehetőségek elősegítése állami közreműködéssel**	**1**

#	Javaslat	Prioritás
1.3.	Hitelkonvergencia támogatása	
1.3.1.	Egészséges hitelezés a fenntartható gazdasági növekedés szolgálatában	
9.	Az ügyfelek kamatkockázatának csökkentése	3

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) számos intézkedéssel támogatja a háztartások kamatváltozással szembeni ellenállóképességének megerősítését és a hosszabb kamatperiódusú lakáshitelek térnyerését. 2019 elejére az MNB intézkedéseinek hatására a változó kamatozású lakáshitelek új folyósításban betöltött részaránya nemzetközi összehasonlításban is alacsony szintre süllyedt. A fennálló állományon belül azonban továbbra is számottevő a változó kamatozású hitelek aránya, ami a fogyasztók kamatkockázatokról és kiváltási lehetőségeiről történő tájékoztatása mellett további lépéseket tehet szükségessé.

A vállalati szektorban a kamatkockázat mérsékléséhez hatékonyan járul hozzá a 2019 elején indult Növekedési Hitelprogram Fix (NHP Fix): az újonnan folyósított kisösszegű vállalati forinthiteleken belül 2019 második felére ismét 50 százalék fölé nőtt a fix kamatozású hitelek részesedése.

10.	Pénzügyi tudatosság erősítése	2

A pénzügyi-vállalkozói ismeretek közvetítésében továbbra is kiemelt szerep hárul a köznevelésre. Az elmúlt években a Pénziránytű Alapítvány az MNB szakmai és anyagi támogatásának köszönhetően intenzív iskolai tankönyv- és tartalomfejlesztési tevékenységet végzett, melynek eredményeként a pénzügyi tudatosság iskolai fejlesztését mára már számos tankönyv és kiadvány segíti. Jelentős eredménynek tekinthető, hogy a 2019/2020-as tanévben mintegy 400 ezer diák tanulhat ezekből az ingyenes pénzügyi szemléletformálást segítő kötetekből. A téma tanítását segítik a tanárok felkészítését megalapozó, szintén a Pénziránytű Alapítvány által kínált ingyenes tanártovábbképzések is. A lakosság pénzügyi tudatosságának fejlesztését célzó nemzeti stratégia céljai között a gazdasági-pénzügyi ismeretek korszerű tantervi integrálása kiemelt prioritásként jelenik meg. Az új Nemzeti Alaptanterv várhatóan 2020-ban kerül elfogadásra.

1.3.2.	Intenzívebb árverseny mellett olcsóbb bankolás	
11.	A Minősített Fogyasztóbarát termékek további terjesztése	3

A Minősített Fogyasztóbarát keretrendszer népszerűségét jelzi, hogy az MFL termékek piaci részesedése a potenciálisan minősíthető lakáshiteleken belül 2019 második felére meghaladta a 60 százalékot. A minősített lakáshitelek széleskörű elérését támogatta a pályázati kiírás folyamatos, piaci szereplőkkel egyeztetett naprakészen tartása. A minősítési keretrendszer egyéb pénzügyi termékekre való kiterjesztése tekintetében megindult a koncepciók kidolgozása, illetve a piaci szereplőkkel való egyeztetés. A Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosítás (MFO) keretrendszer várhatóan az idei évben piacra kerülhet, a kapcsolódó összehasonlító oldal elindítása pedig 2020 tavaszára várható. A Minősített Fogyasztóbarát Folyószámla (MFF) előzetes koncepciója kidolgozásra került.

12.	A hitelkiváltások átfutási idejének csökkentése	2

A Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitelek széleskörű elterjedése általánosságban járult hozzá ahhoz, hogy a lakáshitel igénylések átfutási ideje csökkenjen és a lakáshitelek az igénylést ő l számítva akár egy hónapon belül folyósításra kerüljenek. A Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitelek térnyerése mellett az MNB a hitelbírálathoz szükséges információforrásokhoz való elektronikus hozzáférhetőség kiterjesztése révén is törekszik a hitelezési folyamatok hatékonyságának általános javítására és az ügyintézési határidők csökkentésére.

13.	Az előtörlesztéshez kapcsolódó adminisztratív terhek és díjak mérséklése	3

Az előtörlesztéshez kapcsolódó díjak és adminisztratív terhek csökkentése teret nyithatna a változó kamatozású hitelállomány gyorsabb leépítéséhez, valamint a jelenleg fennálló alacsony kamatkörnyezet előnyeinek adósok általi szélesebb körű kiaknázására. A lakáshitelek esetében a végtörlesztést követően felvenni tervezett új hitel felvételéhez szükséges közjegyzői okirat elkészítésének egyszerűsítésére és díjának mérséklésére, valamint az előtörlesztési díjak csökkentésére vonatkozó javaslatot az MNB kidolgozta. A Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitelek esetében érvényes, a fogyasztók számára kedvezőbb előtörlesztési díjak az új lakáshitelek esetében támogathatják az előtörlesztéshez kapcsolódó terhek csökkenését.

#	Javaslat	Prioritás
14.	**A pozitív hiteltörténeti adatok kötelező átadásának lehetővé tétele**	**3**

A pozitív KHR adatok átadhatóságának biztosítása érdemben csökkenthetné a bank és az ügyfél közötti információs aszimmetriát. A BISZ Zrt. előzetes adatai alapján a 2015 és 2019 első negyedéve között megkötött szerződések közel 40 százaléka esetén a hitelező intézmények kizárólag a fogyasztók nyilatkozata alapján tudták figyelembe venni azok fennálló törlesztési kötelezettségeit. A pozitív KHR adatok bankok általi megismerhetőségének megteremtése érdekében az MNB elkészítette javaslatát.

15.	**A hiteltörténeti adatok folyamatos lekérdezhetőségének biztosítása**	**1**

A hitelezési folyamatok hatékonyságát korlátozta a hitelbírálathoz szükséges KHR adatok kizárólag a KHR nyitvatartási idején belüli lekérdezhetősége. 2019. január 1-jétől ugyanakkor megvalósult a hiteltörténeti adatok napi 14 órás (7-21 óra közötti) elérhetősége, ami lehetővé teszi a hitelbírálat szinte folyamatos támogatását, ami az online hitelfelvétel lehetőségének biztosítását is elősegítheti.

16.	**Egyszerű és felhasználóbarát bankszámlaváltás lehetőségének megteremtése**	**3**

Jelenleg is elérhető már az egyszerűsített bankszámlaváltási szolgáltatás, melynek segítségével az ügyfeleknek elegendő a kiválasztott új számlavezető pénzforgalmi szolgáltatónál megadniuk a szükséges adatokat, majd ezt követően rendszeres megbízásaik, csoportos beszedéseik átirányításra kerülnek. A lebonyolítási határidők csökkentésével, online ügyintézés bevezetésével tovább javítható a szolgáltatás. Szintén hozzájárulhat a jövőben az egyszerűbb számlaváltáshoz a számlákhoz kapcsolódó másodlagos számlaazonosítók (pl. telefonszám, adószám) széleskörű elterjedése.

17.	**Bankszámlacsomagok összehasonlíthatóságának erősítése**	**1**

Az európai fizetési számla irányelv alapján minden érintett országban kötelező a független számlaösszehasonlító weboldal létrehozása, ez Magyarországon is elindult. A könnyű összehasonlíthatóságot jelentősen segítené, ha a legtöbb digitális szolgáltatáshoz hasonlóan a lakossági elektronikus pénzforgalom területén is bevezetnék a bankok a korlátlan használatot biztosító csomagárazást, ami egyébként Európában (Magyarországon kívül) már a bankszámlacsomagok esetében is egyértelműen a legjobb gyakorlatot jelenti.

1.3.3.	**Olcsóbb termékek kényelmesebb elérhetőséggel**	
18.	**Bankszámla konstrukciók kidolgozása és terjesztése nyugdíjasok, szociálisan hátrányos helyzetben lévők bankkapcsolatainak növelésére**	**2**

Már jelenleg is elérhetők speciálisan nyugdíjasoknak szánt számlacsomagok, ugyanakkor eddig nem került kialakításra szociális alapszámla, amely lehetővé tenné, hogy a nyugdíjakat, különböző állami támogatásokat az arra rászorulók ingyenesen elérhető, a legalapvetőbb fizetési funkciókat biztosító számlákra kapják.

19.	**Egységes bankszámlakivonatok alkalmazása**	**3**

Az európai fizetési számla irányelv alapján már vannak előírások a számlakivonatokra, a jövőben ezeket a követelményeket lehet tovább finomítani.

20.	**Egységes hiteligénylési felület kisvállalatoknak**	**3**

A mikro- és kisvállalkozások hitelhez jutását javítaná, felvételi kedvét erősítené, valamint a bankok közötti versenyt is növelné egy olyan elektronikus felület, amelyen keresztül a vállalkozások egyszerre több bankhoz is benyújthatnák ugyanabban a formában a hiteligényüket, és arra a hitelintézetek néhány napon belül egységes szerkezetben, összehasonlítható formában adnának ajánlatot. A koncepció létjogosultságát, a kkv hitelezésben betöltendő fontos szerepét az eddigi kérdőíves és fókuszcsoportos felmérés eredményei egyértelműen alátámasztották. A megvalósítás jogi keretei 2019 során túlnyomórészt tisztázódtak, továbbá az egységes banki ajánlat tartalmi és formai elemei a piaci szereplőkkel együttműködve meghatározásra kerültek.

#	Javaslat	Prioritás
1.4.	Banki digitalizáció fejlesztése	
1.4.1.	A hatékonyság a banknak alacsonyabb költséget, az ügyfélnek alacsonyabb hitelkamatot jelent	
21.	Fiókhálózatok optimalizálása	2

A hazai bankrendszer magas eszközarányos működési költségeinek leszorításában jelentős szerepe lehet a fiókhálózatok optimalizálásának. 2018-ban több mint 180 fiókot zártak be a magyar bankok, ami önmagában és az egy fiókra jutó magánszektori hitelállomány tekintetében is jelentős előrelépést jelent nemzetközi összevetésben. Emellett a Bankszövetség digitalizációs stratégiája tartalmazza a digitális értékesítési csatornák fejlesztését és előtérbe helyezését, aminek a megvalósulása további fiókbezárásokat tehet lehetővé hosszú távon.

22.	POS terminálok és egyéb elektronikus fizetési megoldások lefedettségének javítása	1

Nagy előrelépést jelentett ezen a téren a POS-terminál telepítési program. Ugyanakkor szükséges lenne jogszabályilag is előírni bizonyos vállalkozói körben (pl. az online pénztárgépek használatára kötelezett vállalkozásoknál) az elektronikus fizetések (a kártyás fizetés mellett akár azonnali átutalás) elfogadásának kötelezettségét.

23.	Adókedvezmény a pénzügyi tranzakciós illetékből az elavult IT rendszerek felújítására, cseréjére és az azonnali fizetési rendszerrel összehangolt fejlesztésekre	2

1.4.2.	Banki termékek és szolgáltatások néhány kattintással	
24.	A digitalizáció fejlesztése és mélyítése	3

2019 első felében megalakult a jegybank digitalizációért felelős dedikált területe, amelynek egyik feladata a pénzügyi rendszer pénzügyi innovációval és digitalizációval kapcsolatos, jövőbeli fejlődési irányainak vizsgálata, valamint a pénzügyi rendszer üzleti folyamatainak és intézményeinek digitális transzformációjának elősegítése. Az MNB 2019 második felében kialakította FinTech Stratégiáját, valamint egy átfogó felmérést végzett a hazai bankok digitalizáltságának szintjéről. A 2019 szeptemberében felállított, elismert hazai és nemzetközi szakértőkből álló Digitalizációs és FinTech Tanácsadó Testület tudásmegosztó platformként segíti a jövőben az MNB ezen területen végzett munkáját. A kormányzat részéről is erős elköteleződés mutatkozik a hazai pénzügyi rendszer és gazdaság digitalizációjának fejlesztésére: a technológiai innovációk megismerése érdekében megalakult a Mesterséges Intelligencia Koalíció, a Digitális Jólét Program keretében pedig bemutatásra került Magyarország Fintech Stratégiája is.

25.	Mobilfizetési alkalmazások fejlesztésének ösztönzése illetékkedvezménnyel	1
26.	Az azonnali fizetési rendszerrel összehangolt digitalizációs fejlesztések támogatása	2

Az MNB folyamatosan egyeztet piaci szereplőkkel az azonnali fizetés minél szélesebb körű felhasználásáról, emellett a fejlesztések támogatására publikálásra került a főbb azonnali fizetési folyamatokat bemutató MNB-s útmutató, valamint a hazai QR-kód standard technikai leírása is.

27.	Banki csomagárazás bevezetése a lakossági pénzforgalmi szolgáltatások területén	1

1.4.3.	Igényeljünk hitelt kényelmesen, online	
28.	Egyszerűbb és gyorsabb online szerződéskötés és aláírás	2

A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény (Pmt.) hatályba lépésével, valamint a Hpt. 2017. július 1. napjától hatályos módosítása alapján bizonyos pénzügyi termékek esetében lehetővé vált a személyes jelenlét nélküli online szerződéskötés. A Pmt. szerinti ügyfélátvilágítás elvégzésére az MNB rendeletet dolgozott ki, amelyet a piaci igények alapján 2018-ban és 2019-ben is finomhangolt. A 2019-ben kihirdetett rendelet bevezette az online ügyfélátvilágítás háromszintű rendszerét, lehetőséget teremtve az ügyfélkapu alkalmazására is az átvilágítás során. Ezáltal az ügyfelek egyszerűbben és gyorsabban tudnak szerződést kötni. A rendelet folyamatos felülvizsgálatával az MNB biztosítani kívánja a pénzügyi szektor technológiai fejlődéssel lépést tartó, innovatív működését.

#	Javaslat	Prioritás
29.	**A NAV-nál elérhető kereset kimutatások hitelintézetek általi elektronikus lekérdezhetőségének biztosítása**	3

Az elektronikus keresetkimutatás biztosítására szolgáló koncepció technikai részleteit 2019 elején az MNB a NAV-val és a BISZ Zrt.-vel történő együttműködés keretében kidolgozta. Ezt követően 2019 júniusában az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény módosítása megteremtette a szükséges jogszabályi feltételeket is. A keresetkimutatás tartalmi kritériumait meghatározó kormányrendelet kialakítását és a folyamat bankok általi tesztelését követően az elektronikus kereset-lekérdezés 2020 februárjától a szereplők rendelkezésére állhat. A gyorsabb információáramlást lehetővé tevő elektronikus elérhetőség javítja a hitelezés hatékonyságát, valamint a bankrendszer versenyképességének növelését is támogatja.

30.	**A lakáshitelek felvételéhez kapcsolódó közjegyzői díjak csökkentése**	1

A közjegyzői eljárások költségeiknél és bonyolultságuknál fogva jelentősen megnehezítik a hitelkiváltások számának emelkedését, rontva ezzel a jelzáloghitel-piac hatékonyságát. Az MNB a közjegyzői díjszabás felülvizsgálata érdekében javaslatokat fogalmazott meg, melyek célja egyrészt a lakossági jelzáloghitelek kamatkockázatának csökkentésére irányuló erőfeszítések támogatása, másrészt a lakossági jelzáloghitelezés során a közjegyzői okiratba foglalás költségének általános mérséklése és egyszerűsítése. Emellett a hitelkihelyezés folyamatát tovább egyszerűsíthetné, így a kapcsolódó költségeket csökkenthetné, a közjegyzői hitelesítés digitalizálása, automatizálása is.

31.	**A közjegyzői hitelesítés kiváltása egy központi digitális platformmal**	2

A jelzálogkölcsönök felvételének költségeit és időigényét jelentős mértékben tudná csökkenteni egy központi digitális platform, mely online csatornán keresztül nyújt lehetőséget az ügyfelek számára hitelszerződésük közjegyzői okiratba foglalása érdekében. A személyes jelenlétet igénylő, magas költségekkel és átfutási idővel járó közjegyzői hitelesítés kiváltása érdekében az MNB kezdeményezte a fejlesztési koncepció és a központi platform működési kereteinek kialakítását.

32.	**Teljeskörű online ügyintézés a fedezetlen hitelek felvételekor**	1

A jellemzően alacsonyabb összegű személyi kölcsönök teljeskörű online ügyintézését támogatja a hitelnyújtók számára biztosított információk szélesebb körű elérhetőségének megteremtése. A hitelintézetek általi elektronikus keresetlekérdezhetőség 2020 elejétől történő biztosítása, illetve a KHR-ben tárolt pozitív hiteltörténeti adatok kötelező átadására vonatkozó, az MNB által összeállított javaslat célja a szélesebb információ bázison alapuló, megbízhatóbb és gyorsabb hitelbírálat. A banki folyamatokhoz szükséges információ közvetlen és gyors elérésének biztosításával lehetővé válik a fedezetlen hitelfelvételek teljesen online csatornákra való terelése. Emellett az MNB a távoli azonosításra vonatkozó részletszabályok kialakításával és az engedélyezett átvilágítási lehetőségek kibővítésével is hozzájárult a teljeskörűen online ügyintézés lehetőségeinek megteremtéséhez.

33.	**Központi értékbecslő adatbázis létrehozása**	3

A jelzáloghitelezés folyamatának egyik sarkalatos, jelentős manualitással, idő- és költségigénnyel járó eleme a fedezetek értékbecslése. Az MNB a Bankszövetség közreműködésével az ingatlanok értékbecslésének egyszerűsítése és gyorsítása érdekében megkezdte egy ingatlantranzakciós adatbázis alapját képező adatszolgáltatás kialakítását és a piaci szereplőkkel való egyeztetését. A véglegesített adattartalmú adatszolgáltatás jelentésére a tervek szerint 2021-től kerülhet sor, amelyet követően kezdődhet meg az adatok lekérdezhetőségének kialakítása.

34.	**A földhivatali információk (TakarNet) automatizálása a folyamatos elérhetőség biztosítása mellett**	2

A jelzáloghitelek felvételéhez kapcsolódó ügyintézést érdemben egyszerűsítheti a földhivatali információk lekérdezésének automatizálása, illetve a hozzáférés munkaidőn kívüli biztosítása, amely a bankok oldalán is megteremtené a lehetőséget a folyamatok automatizációjára. Az MNB felvette a kapcsolatot az érintettekkel annak érdekében, hogy meghatározzák a fejlesztésre vonatkozó javaslat részleteit.

#	Javaslat	Prioritás
35.	**A digitális csatornán értékesített jelzálog- és fogyasztói hitelek arányának növelése**	**2**

Egyrészről a 45/2018. (XII.17.) MNB rendelet idei évi hatálybalépésének köszönhetően lehetőség nyílik – a valós idejű ügyfél-átvilágítás mellett – a nem valós idejű ügyfél-átvilágításra is, amelynek segítségével különböző banki termékek – köztük a jelzálog- és fogyasztási hitelek – igényléséhez nem szükséges személyesen bankfiókban intézni a hiteligényléshez és ügyintézéshez kapcsolódó folyamatokat, ami ösztönözheti a lakosságot a kényelmesebben elérhető és gyorsabb digitális csatornák használatára (jelzáloghitel esetén a szerződéskötéshez a jogszabályoknak megfelelően továbbra is szükséges a személyes jelenlét). Másrészről a rendelet 2019-es módosításával az ügyfélkapu alkalmazásával történő ügyfél-átvilágítás is lehetővé vált.

1.4.4.	Innováljuk a bankrendszert hazai cégek újító ötleteivel	
36.	**Az adminisztratív és működési előírások legyenek a kockázatokkal arányosak**	**1**
37.	**A meglévő információforrásokhoz való szélesebb körű hozzáférés biztosítása a piac új belépői számára**	**3**

A hitelezéshez kapcsolódó információk széles körű elérhetősége támogatja a pénzügyi mélyülést, a hitelek hatékonyabb árazását, a portfólióminőség javulását és így a versenyképesség erősítését. E cél érdekében az MNB kialakította a KHR-ben tárolt pozitív hiteltörténeti adatok kötelező átadására és a KHR-adatok szélesebb körben való elérhetőségére vonatkozó javaslatát, valamint megkezdte egy központi értékbecslő adatbázis létrehozásának előkészítését. Emellett az MNB közreműködésével 2020-ban várhatóan lehetővé válik a keresetadatok NAV-tól való elektronikus lekérdezhetősége is.

38.	**Innovátorok és a szabályozó közti szoros együttműködés elősegítése az Innovation Hubon keresztül**	**2**

Az innovátorok és a szabályozó közti szorosabb együttműködés elősegítése érdekében 2019 első félévében létrejött a jegybank dedikált, digitalizációért felelős területe. Az új szakterület feladatai közé tartozik az innovatív szolgáltatásokat kínáló cégekkel való kapcsolattartás az MNB Innovation Hub platformján keresztül, a piaci tapasztalatok megismerése, valamint azok beépítésével javaslatok előkészítése a hazai FinTech ökoszisztéma fejlődése érdekében.

39.	**Előzetes tevékenységi engedély biztosítása a Regulatory Sandbox keretrendszerben**	**1**

Az MNB Regulatory Sandbox keretrendszerében történő előzetes engedély biztosításával számos új, innovatív vállalkozás számára lehetőség nyílna szolgáltatásuk kontrollált keretek közötti, a fogyasztók számára biztonságos tesztelésére. A szükséges jogszabálymódosításra vonatkozó javaslat kialakítása céljából az MNB kezdeményezte a konzultációt annak érdekében, hogy a hazai FinTech ökoszisztéma aktivitásának növelése szempontjából kedvező szabályozói környezetet biztosítson.

40.	**A szabályozói előírások alól mentességet nyújtani képes Regulatory Sandbox kibővítése**	**1**

Az MNB Regulatory Sandbox keretrendszerének kibővítésével a pénzügyi szolgáltatók szélesebb köre számára válna elérhetővé a szabályozói előírások alóli mentességet korlátozott ideig biztosító tesztkörnyezet. A jegybank 2019 második felében kialakított FinTech Stratégiájában kezdeményezte a Regulatory Sandbox mentesítési lehetőségeinek kiterjesztését törvényi felhatalmazás útján, ami érdemben tudna hozzájárulni a hazai FinTech ökoszisztéma élénküléséhez.

#	Javaslat	Prioritás
1.5.	Tőkepiac szélesítése	
1.5.1.	Sikeres hazai vállalatok a hazai tőzsdén	
41.	Állami vállalatok bevezetése kisbefektetői részvényprogrammal	3
42.	Bankok tőzsdei bevezetésének ösztönzése	3

2019. június 17-én bevezetésre kerültek az MKB Bank részvényei a Budapesti Értéktőzsde standard kategóriájába. Az MKB Bank kapitalizációja meghaladja a 197 milliárd forintot, mellyel a kibocsátói rangsorban jelenleg a hatodik helyet foglalja el a tőzsdén. Az MKB Bank Magyarország egyik legnagyobb múltra, közel 70 évre visszatekintő, a mai napig meghatározó pénzügyi szereplője.

43.	Modern vállalati kötvénypiac kiépítése	3

Az MNB Monetáris Tanácsa 2019. március 26-án döntött a Növekedési Kötvényprogram (NKP) 2019. július 1-jei elindításáról, melynek keretében a jegybank hazai székhelyű, nem pénzügyi vállalatok által kibocsátott, legalább B+ minősítésű kötvényeket, valamint vállalatokkal szemben fennálló hitelkövetelések fedezete mellett kibocsátott értékpapírokat vásárol 300 milliárd forintos keretösszegben. A program célja a monetáris politikai transzmisszió hatékonyságának növelése a hazai vállalatikötvény-piac és az értékpapírosítási piac likviditásának bővítésén keresztül. Az MNB a vállalatikötvény-piac likviditásának növelésével elő kívánja segíteni, hogy a gazdasági szereplők a bankhitelek mellett megfelelő mértékben támaszkodjanak a kötvénykibocsátáson keresztüli forrásbevonásra is, ezáltal a jegybanki kamatdöntések hatékonyabban tudják befolyásolni a vállalatok finanszírozási költségének alakulását. A programba 2019 október közepéig csaknem 150 vállalat regisztrált, melyből 19 vállalat kötvénye már megszerezte a jegybanki vásárláshoz szükséges minősítést. 2019 szeptember közepén került sor az első jegybanki vásárlásra az NKP keretében, a program felfutása a negyedik negyedévben várható. A Magyar Nemzeti Bank honlapján a jegybanki vállalatikötvény-vásárlásokról és az elkészült hitelminősítésekről elérhetőek az információk.

44.	Állami szerepvállalás a hazai részvénypiac fejlesztésében	3

2017-ben létrejött a 13 milliárd forintos keretösszegű Nemzeti Tőzsdefejlesztési Alap a Budapest Értéktőzsde által megkezdett tőkepiac-fejlesztési törekvések fontos eszközeként. A tőkealap kétféle befektetést valósíthat meg. Egyrészt finanszírozhatja olyan vállalatok fejlesztését, amelyek középtávon megjelenhetnek a BÉT Xtend középvállalati piacon vagy a Budapesti Értéktőzsde főpiacán. Ezáltal hozzájárulhat új piacok eléréséhez, beruházásokhoz, meglévő termékpaletta bővítéséhez, illetve olyan üzletfejlesztési megoldások megvalósításához, amelyek elősegítik a működés javítását és új ügyfelek megszerzését.

45.	A tartós befektetési számla (TBSZ) adómentességének biztosítása új tőzsdei részvény esetén	1
46.	Kkv-kra specializált kereskedelmi platform elindítása	1

A BÉT elindította új, dedikáltan közepes méretű hazai cégek tőkeforráshoz jutását segítő MTF-ét, az Xtend piacot. Az itt megjelenő cégek számára a listázás szabályai könnyebben teljesíthetőek, mint a tőzsde főpiacán, valamint a listázáshoz kapcsolódó költségek is jelentős mértékben csökkenthetők a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program támogatás keretein belül. A platformon történő megjelenést tovább ösztönzi a Nemzeti Tőzsdefejlesztési Alap, mely magánbefektetőkkel közösen olyan vállalkozások részére nyújt tőkét, melyek vállalják a BÉT Xtend piacára lépést. Az Xtend olyan közepes méretű vállalkozások számára lehet optimális választás, amelyek már egy olyan érettségi szinten vannak, hogy jelenleg is sikeresen működnek, azonban növekedni szeretnének, és ehhez külső forrásokra van szükségük, amelyet azonban nem hitel útján kívánnak biztosítani. Jelenleg három cég papírjai található meg a platformon.

47.	Tőzsdére lépés költségeinek levonhatósága a társasági adóból	1

#	Javaslat	Prioritás
1.5.2.	**Tegyünk a tőkepiaci fejlődést támogató környezetért**	
48.	**A tőkepiaci szabályok és az általános EU-s gyakorlatok összhangjának biztosítása**	**2**

Az Unió új Prospektus Rendeletét (2017/1129 EU) 2019 júliusától teljeskörűen kell alkalmazni. A hatályos hazai tőkepiaci törvény (2001. évi CXX. törvény, Tpt.) Rendeletnek megfelelően módosított szövegét várhatóan a 2019. őszi ülésszak folyamán fogadja el a Magyar Országgyűlés. A Rendelet közvetlen alkalmazása a magyar tőkepiac versenyhátrányának nagy részét megszünteti, azonban a Tpt. késedelmes módosítása és a szövegben maradó fogalmi bizonytalanságok jogértelmezési és -alkalmazási nehézségeket és kockázatokat rejtenek az összes érintett tőkepiaci szereplő számára.

49.	**Digitális platformok elérhetőségének javítása**	**2**

Az innovatív, online finanszírozási formákon keresztül történő forrásbevonás, illetve azok digitális platformokon való elérhetőségének javítása érdemben tudná bővíteni a banki hitelhez nem, vagy csak magas költségek mellett hozzáférő, növekedési fázisuk elején tartó vállalkozások finanszírozási lehetőségeit. Az ICO (Initial Coin Offering), az STO (Security Token Offering) és a crowdfunding szabályozás kialakítására vonatkozó javaslat az MNB FinTech Stratégiája mellett Magyarország FinTech Stratégiájának előzetes tervezetében is szerepel. Ezen vállalkozások forrásszerzésének támogatása érdekében az MNB felvette a kapcsolatot az érintettekkel és kezdeményezte az innovatív, online finanszírozási formákra vonatkozó szabályozás részleteinek kidolgozását.

50.	**Tőzsdefejlesztési kormány- vagy miniszteri biztos vagy megbízott kinevezése**	**1**

1.6.	**Biztosítási és pénztári szektor versenyképességének javítása**	
51.	**A nem-életbiztosítási ágban a termékek ügyfélértékének növelése**	**3**

A nem-életbiztosítási ágban az ügyfélérték növelése érdekében az MNB célul tűzte ki egy magasabb szolgáltatási szinttel rendelkező keretrendszer kialakítását. Ennek első lépésként megkezdődött a Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosítás (MFO) koncepciójának kidolgozása, mely a lakossági otthonbiztosítások termékfeltételeire és eljárási kérdéseire vonatkozóan fogalmaz meg minimum jellegű sztenderdeket. Az MFO fő hívószavai a teljeskörűség, hasznosság, érthetőség, a digitális megoldások, a zöld szempontok figyelembevétele és a családbarát megoldások. A pályázati lehetőség indulása 2020. I. negyedévében várható.

52.	**A biztosítóváltás segítése jogi és technológiai eszközökkel**	**1**
53.	**Teljes költségmutató (TKM) rendszer továbbfejlesztése és kiterjesztése a pénztári szektorra**	**2**

Az MNB célul tűzte ki a biztosítási szektorban 10 éve sikerrel üzemelő TKM rendszer pénztári szektorra történő kiterjesztését, egy nem múltbeli adatokon alapuló, hanem szerződésre vetített költségelőrejelző, a biztosítói TKM-mel konzisztens, a pénztárak összehasonlíthatóságát lehetővé tevő pénztári költségmutató kidolgozását. Ennek értelmében első lépésként kidolgozta az önkéntes nyugdíjpénztárak teljes költségmutatója számításáról és közzétételéről szóló MNB ajánlást, amely hatékony eszközévé válhat a pénztárak egymás közötti és a versengő nyugdíjbiztosítási termékekkel történő összehasonlításnak 2020-tól. Az eszköztől mindkét piacon a verseny élénkülését várjuk. Az ajánlás írásbeli és szóbeli konzultációja a nyár folyamán lezajlott, az ajánlás kihirdetése 2019 szeptemberében megtörtént, így 2020. január 1-jét követően a nyugdíjpénztárak alkalmazhatják, az MNB pedig az ügyfelek széles köre számára elérhetővé teszi az adatokat. További lépések lehetnek a hagyományos biztosítások unit-linked biztosítások mintájára való limitálása és az egyediesített TKM-ek irányába való elmozdulás.

54.	**A biztosítási és a banki szektor közötti digitális kapcsolatrendszer fejlesztése**	**3**

Az MNB megkezdte a hitelfedezeti lakásbiztosítások blokklánc alapú nyilvántartásának előkészítését. A 2019 első félévében lezajlott a háromoldalú konzultáció (Bankszövetség, MABISZ, MNB), melyben sikerült a folyamatokat, üzlet igényeket rögzíteni. A következő lépés egy pilot indítása lehet.

#	Javaslat	Prioritás
55.	**Casco-penetráció növelése**	**2**
56.	**Garanciarendszer fejlesztése a biztosítási és pénztári szektorban**	**3**

A hazai biztosítási és pénztári garanciarendszerek szabályozásának kialakítása tárgyában megkezdődtek az egyeztetések az MNB által a 2016-2017 során zajlott konzultációk alapján összeállított induló koncepcionális anyag mentén.

Jelmagyarázat

Nem kezdődött meg	*Megkezdődött*	*Részben megvalósult*	*Teljesen megvalósult*

2. Háztartási megtakarítások aktivizálása

A pénzügyi válság rámutatott arra, hogy a nemzetgazdaság külső forrásokból való finanszírozása jelentős kockázatokkal jár, így középtávon sokkal kedvezőbb a belső forrásokra támaszkodás. Ehhez a háztartások megtakarítását ösztönző új eszközökre és megközelítésre volt szükség. Ennek alapjait és első eredményeit megteremtették a 2010 után bevezetett új lakossági állampapírok, valamint a Budapesti Értéktőzsde hazai kézbe kerülése. Az államadósságon belül a hazai tulajdon és a forint alapú adósság részaránya jelentősen emelkedett, amelynek köszönhetően az állam és a magyar gazdaság külső sérülékenysége számottevően mérséklődött. 2018-2019-ben azonban a folyamat lelassult, ezért további lépésekre volt szükség. Az új stratégia részeként újabb cél került kitűzésre, amely szerint a háztartások állampapír-állományát 5 éven belül, 2023-ig meg kell duplázni, azaz 11 ezer milliárd forintra növelni – ez egy újabb nagy lépést jelentene az állam számára az önfinanszírozás megvalósítása felé.

Ezen cél eléréséhez elengedhetetlen a termékstruktúra átalakítása, amely a MÁP+ júniusi bevezetésével már nagymértékben megvalósult és egyben támogatja a lakossági állampapír-állomány átlagos hátralévő futamidejének növekedését. A program sikeréhez kulcsfontosságú az értékesítési csatornák további fejlesztése, különösen a postai értékesítési lehetőségek bővítése és a papíralapú MÁP+ megjelenése. Az állami értékesítési csatornák előnyben részesítésével az állam és a lakosság is jelentős költségeket takaríthat meg, ezek elterjedéséhez azonban elengedhetetlen azok fejlesztése és hatékonyságának növelése.

A tőzsdei programok alapvetően a kínálat bővítésére koncentráltak az elmúlt években. Az MNB Versenyképességi programjában megfogalmazott, jogszabályváltozást is igénylő keresletnövelő intézkedéseket illetően nem történt előrehaladás. A nyugdíj- és az egészségmegtakarítások fúziójával létrehozható ún. Jóléti alapok alanyi jogú tagsággal kiegészülve lehetőséget biztosítanának a hazai intézményi befektetői kör erősítésére és így jelentősen hozzá tudnának járulni a háztartási megtakarítások aktivizálásához, amelyek a tőzsdén és állampapírokon keresztüli gazdaságélénkítést szolgálhatnák.

#	Javaslat	Prioritás
2.1.	**Lakossági állampapír-finanszírozás erősítése**	
1.	**Futamidő növelése és termékstruktúra átalakítása**	**3**

Az ÁKK 2019. április 8-án bejelentette a lakossági állampapír portfólió átalakítását, amelynek az egyik legfontosabb eleme a Magyar Állampapír Plusz (MÁP+) júniusi bevezetése volt. Ezzel párhuzamosan a lakossági termékpaletta egyszerűsítése érdekében kivezetésre kerültek – a rövidebb futamidejű – FMÁP és KTJ+, illetve – a hosszabb futamidejű – 2MÁP és BMÁP konstrukciók. Ezek eredményeként az 5 éves futamidejű MÁP+, illetve a 3 és 5 éves futamidejű PMÁP konstrukciók váltak a lakossági termékpaletta legmeghatározóbb elemeivé, amely a lakossági állampapír-állomány átlagos hátralévő futamidejének növekedése felé hat, így kedvező az államadósság-finanszírozás stabilitásának szempontjából.

2.	**Készpénzből állampapír**	**3**

A hazai lakosság nemzetközi összehasonlításban magas készpénz-állományának állampapír-megtakarításba terelése több szempontból is kedvező lenne (pl. támogatná a külföldi ráutaltság mérséklődését, javítaná a monetáris transzmisszió hatékonyságát). A MÁP+ vonzó paramétereinek köszönhetően segítheti a lakosságnál vagyontartás céljából tartott készpénzt a megtakarítások felé terelni. Mindazonáltal ahhoz, hogy ez a folyamat felgyorsuljon, további ösztönzőkre és az értékesítési csatornák bővítésére van szükség.

3.	**Technikai újítások és kényelmi szolgáltatások a lakossági állampapírok vásárlása során**	**1**

Az állampapír befektetések egyszerűsödése felé hat, hogy a MÁP+ esetében a kapott kamat automatikusan újrabefektetésre kerül (ugyanabba az állampapír-sorozatba), illetve, hogy a kamatfizetéseket követő 5 munkanapon belül az állampapír költségmentesen visszaváltható. Emellett 2019. júniustól a lakossági állampapír-vásárláshoz szükséges értékpapírszámlát már személyes megjelenés nélkül, Ügyfélkapun keresztül is meg lehet nyitni. Ez a lehetőség azonban egyelőre lassú és kevésbé ismert, így további technikai fejlesztésekre, majd erősebb marketingkampányra van szükség.

4.	**Adókedvezmény nyújtás technikájának átalakítása, a TBSZ újragondolása**	**1**

Korábban csak a Tartós Befektetési Számla konstrukcióval volt elérhető a kamatadómentesség. Az állampapír-stratégia megújításának keretében a 2019. június 1. után kibocsátott lakossági állampapírok kamatadómentességet élveznek, ami jelentős szerepet játszik a lakossági megtakarítások állampapír-piac felé terelésében.

5.	**Értékesítési csatornák fejlesztése**	**2**

A lakossági állampapírok befektetői körének bővítése érdekében a MÁP+ már a Posta kirendeltségein és a Fundamenta-Lakáskassza lakástakarék hálózat ügynökein keresztül is elérhető. Ezek mellett további olyan fejlesztések is megkezdődtek, amely fő célja a vásárlások földrajzi diverzifikációjának növelése (pl. a dematerializált MÁP+ értékesítése minél több Postahelyen, illetve materializált formájú MÁP+). Mindezeken túlmenően további lépések szükségesek a közvetlen, államkincstári értékesítés hatékonyságának és népszerűségének növeléséhez, amely mind az állam, mind a lakosság számára a legalacsonyabb költségekkel járó értékesítési csatornát jelenti.

2.2.	**Magasabb hazai részesedés a hazai vállalatokban és sikereikben**	
6.	**A tőzsdei osztalék adómentessége**	**2**
7.	**Munkavállalói részvényprogram ösztönzése**	**2**
8.	**Jóléti alapok létrehozása a nyugdíj- és az egészségmegtakarítások fúziójával**	**3**
9.	**NYESZ számlán is osztalékadó mentesség**	**1**

Jelmagyarázat

Nem kezdődött meg	*Megkezdődött*	*Részben megvalósult*	*Teljesen megvalósult*

3. Kkv stratégia

A magyarországi kis- és középvállalkozások a gazdaság gerincét alkotják mind a foglalkoztatáson és hozzáadott értéken belüli súlyuk, mind a számosságuk tekintetében. Ráadásul a kis- és középvállalkozások mélyen integráltak a magyar gazdaság szövetébe tulajdonosi összetételükön és üzleti kapcsolataikon keresztül. Magyarország felzárkózása akkor lehet sikeres, ha a kkv-k folytatják az utóbbi 1-2 évben látott, a nagyvállalatokét meghaladó termelékenység-növelésüket. Ez akkor sikerülhet, ha ezek a vállalatok hatékonyságot növelnek, modernizálnak, illetve külpiacra lépnek.

A jegybank 2018. évi Növekedési jelentésében és 2019. évi Versenyképességi programjában a kkv szektor évi 7 százalékos termelékenység-növekedését tűzte ki célul. A cél eléréséhez hozzájárulhat a kkv szektor koncentrációjának emelése (kis- és középvállalatok arányának megduplázása), illetve a nagyvállalati elszívó hatás fékezése érdekében szükséges csökkenteni a vállalati méretkategóriák közötti bérkülönbséget is. Ennek megfelelően számos célzott intézkedést fogalmaztunk meg, melyek közül kiemelhető a beruházások támogatására tett több javaslat, az összeolvadások megkönnyítése és a klaszterek működésének ösztönzése. Az ország hosszú távú növekedését meghatározhatja a korai fázisú innovatív vállalkozásoknak nyújtható ösztönzőrendszer kivitelezése.

Az elmúlt időszakban több kormányzati lépés történt, amelyek kedveznek a kkv szegmensnek. Az MNB által megfogalmazott intézkedések fele már megkezdődött, vagy meg is valósult. Kiemelendő, hogy a Gazdaságvédelmi akcióterv részeként a kkv-k által igénybe vehető fejlesztési adókedvezmények értékhatára csökkentésre került. Az Út a jövőbe program céljait tekintve lényegében megfelel az MNB által szorgalmazott de minimis programnak azzal, hogy bérfejlesztési kritériumot határoz meg a fejlesztési támogatások feltételeként. Több olyan intézkedés született az elmúlt időszakban, amelyek az MNB által megfogalmazott célok felé mutatnak, ugyanakkor további – hasonló irányú – intézkedéseket igényelnek. Ilyen a felvásárlásokat, fúziókat és a generációváltást elősegítendő Hiventures alap létrehozása. Az intézkedések számát tekintve a legtöbb előrelépést a gazdaság szerkezeti átalakítását célzó területeken sikerült elérni azzal, hogy a tudásintenzív szolgáltatások felé mozdul el a magyar ipar. Kívánatos változások történtek a csődtörvényben is. További kedvező fejlemény az új, 2030-ig szóló kkv stratégia elfogadása, amely alapjául szolgálhat a következő uniós ciklus forrástervezésének, valamint a teljes kkv szektor működéséhez kiszámítható kereteket biztosíthat. A stratégia táptalajt biztosíthat olyan szakpolitikai területeknek is, ahol a közelmúltban nem történt előremozdulás, így például a hálózatosodás (mentorhálózatok, klaszterek) elősegítése terén is további teendők mutatkoznak.

#	Javaslat	Prioritás
3.1.	**A kis- és középvállalatok termelékenységének növelése a beruházások révén**	
1.	**A kkv-k által igénybe vehető fejlesztési adókedvezmény esetében a beruházás értékhatárának 500 millió forintról 100 millió forintra csökkentése**	**3**

A kis- és középvállalkozásokra vonatkozó fejlesztési adókedvezmény értékhatára 500 millió forintról 3 lépésben, fokozatosan csökken: 2020-tól a kisvállalatok esetében 300, a középvállalkozások esetében 400 millió forintra; 2021-től a kisvállalatok esetében 100, középvállalkozások esetében 200 millió forintra; 2022-től a kisvállalatok esetében 50, középvállalkozások esetében 100 millió forintra. Kedvező változás továbbá, hogy a 2020. január 1-től bejelentett és megkezdett beruházások esetében nem kell létszám és bérköltség növelési feltételeknek megfelelni, ugyanis a korábbi erre vonatkozó törvényi feltétel helyébe létszámmegtartási feltétel lépett.

2.	**A beruházások azonnali elszámolhatósága a társaságiadó-alapban**	**3**
3.	**A beruházások levonhatósága a helyi iparűzési adóból**	**2**
4.	**Kkv bérfejlesztési támogatás beruházási feltételekkel**	**3**

Az októberben bejelentett „Út a jövőbe” kkv fejlesztési program keretében a kormány ösztönzi a munkavállalók béremelésének támogatását. A program keretében a pályázó vállalja, hogy a technológia-fejlesztési támogatásért cserébe évente 10 százalékos béremelést hajt végre a beruházás befejezését követő harmadik üzleti év végéig.

3.2.	**A kis- és középvállalati szegmens termelékenységének javítása a méretgazdaságosság növelésével**	
5.	**Felvásárlások és fúziók elősegítése**	**3**

Az MFB tulajdonában álló Hiventures Zrt. által indított 31 milliárd forintos költségvetéssel rendelkező új kkv tőkeprogram keretében új tőkebefektetési terméket dolgozott ki a cég. A cég tájékoztatása szerint az összeolvadások finanszírozása kiemelt területe lesz a programnak.

6.	**Felszámolási eljárások egyszerűsítése, gyorsítása**	**3**

Módosultak a cégek kényszertörlése esetén a vezető tisztségviselővel szemben alkalmazott eltiltás szabályai. A korábbi uniós szinten is kiemelkedően szigorú szabályozás enyhítve lett azzal, hogy a követelésekkel arányosított az eltiltás mértéke. Az eltiltás szankciós jellege megmaradt ugyan, de szélesebb körben kell vizsgálni az eltiltásra okot adó körülményeket. Az új szabályozás lehetőséget nyújt az érintett vezető tisztségviselők számára kimentést megalapozó nyilatkozattételre.

7.	**2 éves osztalékadó-elengedés, ha a vállalat élén generációváltás történik**	**2**

3.3.	**A kis- és középvállalkozások versenyképességének javítása célzott intézkedések révén**	
8.	**A kkv-k innovációs menedzsment kapacitásának növelése nonprofit tanácsadó központ létrehozásával**	**1**

Idén februárban a kormány válllakozói portál beindítását jelentette be. A portál találkozóhelyet biztosít a magyar kkv-k számára digitalizációt és hatékonyságnövelést segítő tanácsadókkal.

9.	**Klaszterek működésének a támogatása**	**2**

A GINOP keretében elérhető “Professzionális klaszterszervezetek minőségi szolgáltatásnyújtásának támogatása” című felhívás lezárásra került, jelenleg nincs elérhető hazai támogatási eszköz.

#	Javaslat	Prioritás
10.	**Klaszterek és egyéb hálózatosodási formák létrejöttének támogatása**	**1**

A Danube S3 Cluster projekt keretében az Iparfejlesztési Közhasznú Nonprofit Kft. jelenleg a hazai klaszterpolitikák felmérésén és értékelésén dolgozik, a mezőgazdasági és élelmiszeripari klaszterek megismerése és innovációs potenciáljának felmérése mellett. A klaszteraudit tapasztalatok megosztása, az értékelési metodikák tisztázása újabb ösztönzőként szolgálnak a további klaszterauditok elvégzéséhez és a fejlesztési lehetőségek beazonosításához.

11.	**Állami programok, lehetőségek széles körű kommunikációja**	**1**

A szemléletformáló programoknak jellemzően kisebb a publicitása, mint a pályázati felhívásoknak, ugyanakkor a fejlesztési forrásokról szóló hírekhez hasonlóan legalább olyan fontos, hogy ezek a „puhább" lehetőségek is eljussanak a kkv-khoz. A demonstrációs jellegű (pl. ipar 4.0 mintagyárak), vagy vállalkozói attitűdöt formáló programok híre általában magazin műsorokban kerül ismertetésre (jellemzően rádióműsorok), így a célközönséget csak korlátozottan képesek elérni.

12.	**Mentorhálózatok működésének támogatása**	**1**

Új intézkedés nem történt, de a korábban meghirdetett Országos Vállalkozói Mentorprogram folytatódik.

3.4.	**Inspiráló vállalkozó környezet**	
13.	**Fiatal és női vállalkozók számára kedvezőbb pályázati és hitelfelvételi lehetőségek biztosítása**	**2**

Tekintettel arra, hogy a 2019-ben bejelentett Családvédelmi Akcióterv keretében igényelhető Babaváró hitel szabad felhasználású, alkalmas a leírt cél biztosítására. A program kedvezményezetti célcsoportja (18-40 év közötti nők) és a folyósított összeg nagyságrendje (maximum 10 millió forint) is megfelelnek az MNB által megfogalmazott célnak. A Babaváró hitel segítségével a szülő nők gyerekvállalás alatti és utáni vállalkozási tervei is segíthetők.

14.	**Nagyvárosi co-working irodák számának emelése**	**1**

Kormányzati intézkedés nem történt, azonban a szegmens piaci alapú folytatódó expanziója várható. Budapesten jelenleg az irodaállomány 2,6 százaléka tesz lehetővé rugalmas munkaszervezést, 7,3 százaléka az ilyen irodáknak üresen áll. A co-working irodák teljes területe 20 ezer négyzetméter (Colliers International, 2019).

15.	**Nagyvállalatok által szponzorált akcelerátorok számának növelése**	**1**
16.	**Egyetemi inkubátorok és spinoffok támogatása**	**1**

A kormány bejelentése alapján Science park koncepció került kidolgozásra 8 helyszínen: Debrecenben, Győrben, Miskolcon, Pécsett, Szegeden, Zalaegerszegen és két budapesti egyetemen. Egyes helyszíneken korábban megkezdődött a program kialakítása, így Szegeden is, amely helyszín tekintetében a kormány döntött arról, hogy öt projekt előkészítéséhez nyújt támogatást a Szegedi Tudományegyetemnek (SZTE) idén.

17.	**Releváns startup konferenciák, meetupok szervezése és támogatása**	**1**
18.	**A kezdő vállalkozók első három évében társaságiadó-mentesség**	**3**

A cél felé mutató előrelépés az idei társaságiadó-törvény módosításban, hogy növekszik a korai fázisú (startup) vállalkozásokba történő befektetés adóalap-kedvezménye. Eddig 20 millió Ft volt az éves korlát, míg ezután 20 millió Ft / befektetés.

3.5.	**Képzett humántőke a kisvállalatokban**	
19.	**A szociális hozzájárulási adó további mérséklése csak kkv körben**	**3**
20.	**Stratégiai partnerségi megállapodások innovatív kkv-kkal**	**2**

#	Javaslat	Prioritás
21.	**Eredménycélokhoz kötött digitális kurzusok**	**1**

A kormány 2019 júniusában elfogadta a digitális kompetencia keretrendszer fejlesztéséről és bevezetéséről szóló előterjesztést. A keretrendszerre építve meghatározásra kerültek a különböző szakmákhoz, munkakörökhöz szükséges digitális kompetenciák, így a munkavállaló láthatja, hogy milyen képzés szükséges számára a munkakör betöltéséhez.

3.6.	**A modern korban versenyképes kkv szektor támogatása**	
22.	**Kötelező vállalati honlap**	**3**

2019 februárjában a kormány vállalkozói portál beindítását jelentette be. A portál ingyenes honlaptervezést biztosít. Kötelező jellegről nincsen szó.

23.	**Vidéki digitális infrastruktúra fejlesztése**	**2**

A 2015-ben indult Szupergyors Internet Program keretében idén Fejér és Heves megyei fejlesztéseket adtak át.

24.	**IKT kockázatok kezelésére vonatkozó szabályok szigorítása**	**2**
25.	**Neumann János Alap a vállalkozások IKT fejlesztéseinek támogatására**	**2**
26.	**Uniós támogatások szempontrendszerének súlyozása a tudásintenzív ipari szolgáltatások felé**	**3**

Az idén áprilisban indult Magyar Multi Program Keretében hamarosan megindul a szolgáltató-tanácsadó központok kiválasztása. A Magyar Multi Program (GINOP 1.1.4-16) a Gazdaságfejlesztési és innovációs operatív program keretében jött létre. Ehhez tudásátadásban jártas vállalkozások közreműködését várják, akik négy nagy területen – műszaki termék- és szolgáltatásfejlesztésben, márka- és arculatépítésben, pénzügyi tudatosságban és szervezeti fejlesztésben – nyújtanak majd segítséget. Ezek a vállalkozások egy gyűjtőportálon szerepelnek majd, ahol értékelni lehet az általuk nyújtott szolgáltatásokat. A Magyar Multi programban történő tudásátadásra egymilliárd forint, a cégek fejlesztési terveire körülbelül tizenhárom milliárd forint áll rendelkezésre. A magyar 5G stratégia szakmai előkészítés alatt van. Létrehozásra került az 5G platform is.

Jelmagyarázat

Nem kezdődött meg	*Megkezdődött*	*Részben megvalósult*	*Teljesen megvalósult*

4. Külgazdaság és gazdaságszerkezet

A magyar gazdaság nyitottsága európai léptékben is kiemelkedő, amelynek következtében a globális értékláncokba leginkább integrált országok közé tartozunk. Ennek következtében gazdaságunk erősen kitett a világgazdasági konjunktúrának, ami a nagy növekedési potenciál mellett sérülékenységet is jelent. A külgazdasági politika fontosságát mutatja, hogy a külkereskedelmi mérleg hozzájárulása a GDP-hez 2007 óta folyamatosan pozitív, ami számos jótékony makrogazdasági hatással bírt Magyarországon.

A pozitív makrogazdasági hatások mellett a nyitottság növelte a magyar gazdaság importra való ráutaltságát. Jelenleg a magyar feldolgozóipar 100 forint hozzáadott érték előállításához majdnem 210 forintnyi importból származó terméket és szolgáltatást használ fel, míg a belföldi vállalatok felé csak 90 forint megrendelés jut. A hasonló méretű és szintén magasan iparosodott Csehországban 100 forint hozzáadott értékhez 135 forintnyi importmegrendelés jut, és legalább ennyi a belföldi vállalatoknak is. Emiatt ezen a területen jelentős fejlesztési potenciál azonosítható a termelés importigényének mérséklése révén. Ez elérhető az ipari termeléshez kapcsolódó szolgáltatások támogatásával, illetve az ide települt FDI tudásának hasznosításával. Emellett a szolgáltatások külkereskedelmét is érdemes emelni, mivel ez a szegmens jóval kevésbé kitett a világgazdaság ciklikusságának. A kkv szegmens részvételét is kifizetődő bővíteni a külkereskedelemben, ugyanis arányuk jelenleg csak 20 százalékos a teljes exportban. Erre a célra a kkv-k esetében elsősorban a környező országok piacai jöhetnek szóba, míg a nagyvállalati szegmensnek a gyorsan fejlődő térségek jelenthetnek terjeszkedési potenciált. A globális erőviszonyok keletre tolódásával új befektetési és kifektetési lehetőségek nyíltak meg Magyarország előtt, amit érdemes a szakpolitikának a jövőben is kihasználnia.

Fontos kihívás, hogy a világgazdasági kihívásokra Magyarország a gazdaság értékteremtő képességét hosszú távon is előmozdító válaszokat adjon. 2019 januárjától kezdve a magasabb hozzáadott értékű tevékenységek felé elmozdulást segíti a működőtőke-befektetések ösztönzésénél bevezetett új kritériumrendszer (munkahelyteremtési elvárás eltörlése, több innovatív tevékenység elvárása). Sikerült további kisebb mértékű előrelépést elérni a szolgáltatásexport erősítése terén is, valamint a stabil intézményi rendszerrel jellemezhető országokban magyar intézményi garanciák kerültek kiépítésre. A már évekkel ezelőtt megkezdett ázsiai gazdasági relációk erősítése tovább folytatódott több egyezmény révén.

#	Javaslat	Prioritás
4.1.	**A magyar kis- és középvállalkozások külgazdasági aktivitásának növelése**	
1.	**Áruexport mellett a szolgáltatásexport erősítése**	**3**
2.	**Övezet és út kínai kezdeményezés által elérhető előnyök kiaknázása**	**2**

A Belgrád-Budapest vasútvonal tekintetében Magyarországon megkezdődtek az építés előkészületei. A nyáron került aláírásra a szerződés a magyar szakasz teljes körű tervezésére és kivitelezésére egy kínai-magyar konzorcium révén. Egy másik júliusi megállapodás alapján a hazai hatósági bizonyítványokkal már rendelkező magyar repüléstechnikai cégek az akár hosszú évekig tartó jóváhagyatási folyamat alól mentesülnek termékeik kínai piacra való bevezetése előtt. 2019 júniusában lerakták a China National Machinery Import&Export (CMC) kínai nagyvállalat 100 megawatt teljesítményű naperőművének alapkövét Kaposváron.

3.	**Gyorsan növekvő és stabil intézményekkel rendelkező új piacokra való belépés támogatása**	**1**

Több fejlődő térségbeli országban jött létre az elmúlt időszakban kormányzati támogatás révén megvalósított magyar fejlesztés, vagy a magyar cégeket segítő intézményi megállapodás. Magyar technológiával szennyvíztisztító-telep épülhetett Ghánában, melyet az Eximbank finanszírozott. Indonéziában magyar kormányzati hitellel épülhet fel egy víztisztító februárban. Brazíliába egy megállapodás alapján hamarosan megindulhat az agrotechnológiai és vízgazdálkodási magyar export. Mexikóvárosban a magyar Eximbank és a mexikói Bancomext megállapodást kötött a magyar vállalatok mexikói beruházásainak támogatására. Ugandában létrejött az eddigi legnagyobb Magyarországról finanszírozott külföldi program, mely vízügyi fejlesztéseket érint. Kapcsolódó fejlemény, hogy 2019 februárjában meghirdetésre került Magyarországon a hazai vízipar külpiaci tevékenységét előmozdító pályázati program idei kerete. A forrás elősegítheti Magyarország külhoni vízipari jelenlétét.

4.	**Hazai külkereskedő réteg támogatása, új kereskedőház koncepció**	**1**

Az intézkedés céljával összhangban lévőnek tekinthető a kormány trieszti kikötővásárlása. A beruházás célja, hogy a magyar áruk magyar közvetítőkön keresztül jussanak el a világba. Kiemelt exportőri program jött lére 7 magyar cég részvételével. Ezek a zászlóshajó cégek gyorsított pályán férhetnek hozzá a magyar exportösztönzési intézményrendszerhez. Júniusban újabb vállalatok csatlakoztak, így összesen 19 vállalat szerepel a programban.

5.	**Piacra kész vállalatok átmeneti működése nemzetközi co-working irodában**	**1**

Magyar vállalkozások amerikai piacra lépését segítő központ nyílt Washingtonban. A centrum a washingtoni magyar nagykövetség épületkomplexumának egyik létesítményében nyílt meg. Szálláslehetőséget, logisztikai ellátást nyújt és gazdasági szakemberek gyakorlati segítségét kínálja az amerikai piacra belépni szándékozó magyar startupoknak és vállalkozóknak. A cél a hasonló kezdeményezések meghonosítása lenne több helyszínen is.

6.	**Ország-, szektor-, termékpromóció és céges brandépítés szétválasztása**	**2**

4.2.	**A betelepülő külföldi tőke tudásának hasznosítása**	
7.	**Állami gazdaságfejlesztési források irányítása a tudásintenzív, illetve belföldön jól beágyazott feldolgozóipari ágazatokra**	**2**

Az egyedi jogcímen kiosztott beruházási támogatások feltételei módosításra kerültek, a jövőben a K+F tevékenységek és az új technológiák telepítésének ösztönzésére helyeződik át a hangsúly. Az irányváltás következtében az érintett cégek munkahelyteremtés nélkül is kaphatnak támogatást, ehhez elégséges új technológiát telepíteni az országba. A változások a kormány 227/2019. (IX. 26.). számú rendeletével léptek érvénybe 2019. október elsejétől.

#	Javaslat	Prioritás
8.	**Kiemelten támogatott vállalatok magyar beszállítói aktivitásának ösztönzése**	**3**
A kormány a 2017 óta létező Beszállító fejlesztési program keretében 3 milliárd forintot tervez vállalkozások részére támogatásként átadni. A pályázat feltétele, hogy egy külföldi, illetve egy magyar nagyvállalathoz 5 kis- és közepes vállalkozás (kkv) kapcsolódjon beszállítóként. A program ugyanakkor területileg koncentráltnak tűnik, Bács-Kiskun megyére jutott az eddigi fejlesztési források több, mint negyede (2019. áprilisi állapot szerint). A program keretében a "több lábon állás" szempontja is érvényesítésre kerül, ami támogatja a beszállítói aktivitás hosszú távú fenntarthatóságát. Az eddig támogatott beszállító vállalatok minden esetben több megrendelőnek is szállítanak.		
9.	**Következő uniós támogatási ciklus tervezésénél kiemelt szempont legyen a termelőberuházások szolgáltatások felőli támogatása**	**3**
Természetéből fakadóan még nem kezdődhetett meg.		

Jelmagyarázat

Nem kezdődött meg	*Megkezdődött*	*Részben megvalósult*	*Teljesen megvalósult*

5. Munkaerőpiac

A gazdasági növekedés, a felzárkózás és a versenyképesség egyik legfontosabb tényezője a humán tőke, amely mennyiségén és minőségén keresztül is befolyásolja a nemzetgazdaság teljesítményét. Az elmúlt években a munkaerőpiac – elsősorban a foglalkoztatás bővülésén keresztül – nagymértékben hozzájárult a gazdaság növekedéséhez. Az elmúlt időszakban tapasztalt kedvező munkaerőpiaci folyamatok ellenére azonban számos területen azonosíthatók további tartalékok és fejlődési lehetőségek, amelyek segíthetnek a fenntartható felzárkózás elérésében.

A hazai munkaerőpiaci tartalékok hatékonyabb kihasználása és felszabadítása érdekében cél legalább 100 ezer külföldön dolgozó magyar hazavonzása, valamint az inaktív és a sérülékenyebb csoportok foglalkoztatásának növelése. A foglalkoztatás bővülését támogathatja az atipikus foglalkoztatási formák szélesebb körű elterjedése is. A munkaerő megtartásában jelentős szerepe van a nettó reálbérek további – termelékenység-növekedéssel arányos – emelkedésének is.

A Versenyképességi program munkaerőpiacot érintő javaslatainak negyedében történt előrelépés. A munkaerő-tartalék felszabadítására irányuló javaslatok közül kettő tekinthető részben vagy teljesen megvalósultnak – melyek a nyugdíj melletti munkavégzést és az elsődleges munkaerőpiacon történő elhelyezkedést ösztönzik, – míg például az atipikus foglalkoztatási formák további támogatásában nem történt előrelépés. A munkaerő-tartalék adórendszerrel történő ösztönzése esetében egy javaslat kivételével – amely teljes mértékben megvalósult – nem történt előrelépés. A bérek fenntartható emelkedését támogatta a munkát terhelő közterhek további csökkentése a szociális hozzájárulási adó mérséklésén keresztül. A külföldön élő magyarok hazavonzására irányuló javaslatok közül az állami bérfejlesztés esetében történtek előrelépések és bejelentések. A felnőttképzést, a szakmai továbbképzéseket és a vállalkozói hajlandóság erősítését célzó javaslatokat tekintve még nem kezdődtek el intézkedések.

#	Javaslat	Prioritás
5.1.	**A munkaerő-tartalék felszabadítása a versenyszektor részére**	
1.	**Az állam fizesse a munkába álló közfoglalkoztatott bérét, amennyiben a munkáltató legalább még ugyanannyi ideig tovább foglalkoztatja**	**2**
2.	**A közmunkáért fizetett bér és a minimálbér különbségének növelése**	**2**

A közmunkáért fizetett bér és a minimálbér közti különbség folyamatos növekedést mutat, amihez érdemben hozzájárultak az elmúlt évek jelentős minimálbér-emelései, valamint a közmunka bér 2017 óta változatlan szintje. Míg 2012-13-ban a közmunkáért kapott bruttó bér a minimálbér 77 százaléka volt, 2019-re ez az arány 55 százalékra csökkent. A különbség növelése tovább ösztönözheti a közfoglalkoztatottakat az elsődleges munkaerőpiacon történő elhelyezkedésre.

3.	**A nyugdíjkorhatár alatt, nyugdíj mellett munkát vállalók esetében növekedjen a munkajövedelem összegének engedélyezett felső határa**	**1**

Miután 2019. január 1-től a versenyszférában munkaviszonyban álló saját jogú nyugdíjasok (öregségi nyugdíjban részesülő ellátottak és a nőknek 40 év jogosultsági idő alapján járó nyugdíjban) foglalkoztatása után nem kell munkáltatói közterheket fizetni, az esetükben megszűnt a biztosítási jogviszony. Ennek hiányában pedig megszűnt a saját jogú nyugdíjasok kereseti korlátja is. A szolgálati járadékban és korhatár előtti ellátásban részesülőkre, valamint a kiegészítő tevékenységet folytató nyugdíjas vállalkozókra nem vonatkozik a könnyítés, vagyis esetükben fennmarad a kereseti korlát. Összességében nem történt kereseti korlát emelés, azonban több kategória esetében is megszűnt az engedélyezett felső határ. Emellett 2019-től az öregségi nyugdíj mellett munkát vállaló nyugdíjasok keresetét kizárólag a 15 százalékos személyi jövedelemadó terheli, és mentesülnek a 10 százalékos nyugdíjjárulék és a 4 százalékos természetbeni egészségbiztosítási járulék fizetése alól (a 3 százalékos pénzbeni egészségbiztosítási járulékot és a 1,5 százalékos munkaerőpiaci járulékot egyébként sem kell fizetni).

4.	**Atipikus foglalkoztatási formák további ösztönzése kapacitásbővítés és szervezetfejlesztés érdekében**	**3**

5.2.	**A munkaerő-tartalék aktivizálása az adórendszer eszközein keresztül**	
5.	**Munkahelyvédelmi Akcióterv szakképzetlen foglalkoztatottak kategóriájának bővítése**	**3**
6.	**Munkahelyvédelmi Akcióterv kiterjesztése a munkavállalói járulékokra**	**2**
7.	**Munkahelyvédelmi Akcióterv kibővítése a minimálbérig**	**3**

2019. január 1-től a Munkahelyvédelmi Akcióterv keretében igénybe vehető maximális kedvezmények már nemcsak havi 100 ezer forintig, hanem a mindenkori minimálbér összegéig érvényesíthetőek.

8.	**Munkahelyvédelmi Akcióterv kiterjesztése gazdaságfehérítő szempontok alapján szektorspecifikus kedvezmény formájában**	**3**
9.	**Nyugdíjazási korhoz közel állók alkalmazásának ösztönzése az önkéntes nyugdíjpénztári munkáltatói befizetések adómentessé tételével**	**1**
10.	**Anticiklikus munkaerőpiaci járulék**	**2**
11.	**Célzott munkaidő-csökkentés részben vagy egészben szociális hozzájárulási adó kompenzációval és/vagy állami bérkompenzációval a sérülékeny csoportokban**	**1**

#	Javaslat	Prioritás
5.3.	**Bérek fenntartható emelése**	
12.	**A munkát terhelő közterhek csökkentésének folytatása**	**3**

A munkát terhelő közterhek közül folytatódott a szociális hozzájárulási adó 2017-ben megkezdett csökkentése. A szociális hozzájárulási adó 2019. július 1-től 19,5 százalékról 17,5 százalékra csökkent, ami elsősorban a munkaerőpiac keresleti oldalát támogatja.

13.	**Digitális nomádok vonzása**	**2**

Kifejezetten a digitális nomádok vonzását célzó intézkedés ugyan még nem indult hazánkban, azonban Budapest – mint digitális nomádokat vonzó célpont – jelenleg vezeti az 1331 világvárost rangsoroló digitális nomád listát (nomadlist.com). A véleményezők szerint Budapest mellett szól többek között a megfizethetőség, a gyors internet, a biztonság és a jó életminőség. Budapest azonban továbbra is közepes vagy gyengébb minősítést ér el például az angol nyelvtudás vagy a kórházi ellátás tekintetében.

5.4.	**Külföldön élők hazavonzása**	
14.	**Bérfejlesztés az állami hiányszakmákban**	**3**

A jelentősebb szakemberhiánnyal érintett építőipari és szolgáltató szektor esetében folytatódott a bérek emelkedése az elmúlt időszakban, több ágazatban is kétszámjegyű volt a bővülés mértéke. Az egészségügyi szakdolgozók és védőnők bérének emelése 2019 és 2022 között négy lépcsőben – a 2018-as illetménybázishoz képest – 72 százalékkal emelkedik. A bérfejlesztés első lépéseként 2019. július 1-jétől 8 százalékkal emelkedett az egészségügyi szakdolgozók és védőnők bére, ami 82 ezer embert érintett. A béremelés 2020. január 1-jén 14 százalékkal, 2020. november 1-jén 20 százalékkal, 2022. január 1-jén pedig 30 százalékkal folytatódik a 2018-as bázishoz képest.

15.	**Családtámogatási elemek ismertségének növelése, az államilag támogatott oktatási és egészségügyi rendszerre való figyelemfelhívás kampányokkal**	**1**
16.	**Magyar vállalatok külföldi toborzásának támogatása költségek leírásával, adókedvezményekkel**	**1**
17.	**Külföldön szerzett diplomák elfogadtatásának egyszerűsítése**	**1**

5.5.	**Felnőttek képzési rendszerének megerősítése**	
18.	**Kimenetszabályozás és független vizsgaközpontok bevezetése a felnőttoktatási és -képzési rendszerben**	**1**
19.	**Első végzettség megszerzésének ingyenessé tétele a felnőttképzésben**	**2**
20.	**Digitális és nyelvi készségek fejlesztése az idősebb korosztályok körében**	**3**

5.6.	**Szakmai továbbképzések erősítése**	
21.	**Élethosszig tartó tanulás ösztönzése az oktatási költségek társaságiadó-alapból való levonhatóságával**	**3**
22.	**Kötelező vállalati továbbképzési minimum bevezetése**	**3**
23.	**Sikeres vizsga díjának utólagos állami megtérítése a legismertebb, nemzetközi sztenderdeket jelentő vizsgák esetében**	**1**

#	Javaslat	Prioritás
24.	A bürokráciacsökkentés keretében felszabaduló munkaerő átképzésének támogatása a költségek átvállalásával, járulékkedvezményekkel	2

5.7.	Vállalkozói hajlandóság erősítése	
25.	Vállalkozói ismeretek oktatása, vállalkozói készségek fejlesztése a köznevelésben és a felsőoktatásban	2
26.	Belföldi és külföldi médiaprogramok a vállalkozói lét népszerűsítésére	1

Jelmagyarázat

Nem kezdődött meg	*Megkezdődött*	*Részben megvalósult*	*Teljesen megvalósult*

6. Területi felzárkózás

A területi különbségek mérséklése gazdasági és társadalmi szempontból is támogathatja Magyarország fenntartható felzárkózását. A vállalatok és a munkaerő területi koncentrálódása ugyan rövid távon termelékenységi többletet eredményez, de hosszú távon kiélezheti a regionális gazdasági és társadalmi különbségeket. A regionális különbségek mérséklődését a munkaerő-mobilitást és a tőkeáramlást ösztönző intézkedések segíthetik elő.

A munkaerőpiaci mobilitás ösztönzése az ingázás és az állandó lakhelyváltoztatás támogatásával mérsékelheti a munkaerőpiacon megfigyelhető különbségeket. A Versenyképességi programban megfogalmazott javaslatok hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a munkanélküliségi ráta minden megyében 5 százalék alá csökkenjen. A kevésbé fejlett régiók közvetlen támogatása, valamint a forráshoz jutás lehetőségeinek bővítése segíthetik az elmaradottabb megyék országos átlaghoz történő felzárkózását.

A területi felzárkózás elősegítését ösztönző 13 javaslat közül 5 esetében történt előrelépés. A munkaerő mobilitásának növelését segítheti a Gazdaságvédelmi Akcióterv keretében bejelentett támogatás munkásszállók kialakítására, illetve a helyközi közlekedés fejlesztése. A mobilitás támogatásának egyéb, a Versenyképességi programban is megfogalmazott formái esetében nem jelentettek be új intézkedéseket. A kevésbé fejlett térségek közvetlen támogatását érintő javaslatokban nem történt érdemi előrelépés, míg a finanszírozásukat célzó javaslatok közül egy, az Európai Beruházási Bank által biztosított források nagyobb mértékű kihasználása tekinthető megkezdődöttnek. Az elmaradottabb településeken élők helyzetének javítása érdekében harmincegy helyen kezdődtek meg a „Felzárkózó települések" nevű, hosszú távú kormányprogram végrehajtásának előkészületei. A Magyar Máltai Szeretetszolgálat vezetésével, valamint civil és egyházi szervezetek közreműködésével zajló programban a következő években összesen 300 nehéz helyzetű település kap segítséget a diagnózis alapú felzárkózáshoz. A területi felzárkózás előmozdítását tekintve a megkezdett intézkedések ellenére is jelentős tér van még a munkaerő-mobilitás javításában és az elmaradottabb térségek támogatásában.

#	Javaslat	Prioritás
6.1.	**Munkaerő-mobilitás ösztönzése**	
1.	**A munkaerőpiaci mobilitás támogatása az ingázás ösztönzésén keresztül**	**3**

A májusban bejelentett Gazdaságvédelmi Akcióterv egyik intézkedése értelmében tovább bővül a munkásszállók kialakításának támogatása, amelynek keretében ősztől már nemcsak önkormányzatok, hanem magánvállalkozások is pályázhatnak munkásszállás építésére vagy felújítására.

2.	**A munkaerőpiaci mobilitás támogatása az állandó lakhelyváltoztatás támogatásával**	**2**
3.	**A közfoglalkoztatottak elhelyezkedési juttatásainak mobilitási ösztönzőkkel való kiegészítése**	**3**

A munkásszállók építését támogató új program ugyan nem kifejezetten a közfoglalkoztatottak mobilitását célozza, azonban pozitív hatással lehet az elsődleges munkaerőpiacon történő elhelyezkedésükre azáltal, hogy a munkásszállók megkönnyítenék a munkavállalást.

4.	**A helyközi közlekedés fejlesztése**	**2**

A helyközi közlekedés javításához hozzájárulnak az elmúlt időszak elővárosi vasútfejlesztései, amelyek keretében a Budapest–Vác–Szob és Budapest–Cegléd–Szolnok elővárosi vasútvonalakon 2020 februárjától 11, 2020 végétől pedig további 8 darab KISS típusú emeletes vonat áll forgalomba. Emellett folyamatban van a MÁV és a – vasúti pályaudvarokra rárhordó funkciót betöltő – Volán járatok menetrendjeinek összehangolása.

5.	**Kuponos támogatások hazai bevezetése lengyel mintára**	**3**

6.2.	**Kevésbé fejlett régiók közvetlen támogatása**	
6.	**Erős támaszkodás a Budapesten kívüli gazdasági központok ágazati és technológiai specializációira**	**3**

A Budapesten kívüli gazdasági központok fejlődését külföldi és hazai beruházások is támogatják, melyek a munkahelyteremtés mellett fejlett technológiákat és magasabb hozzáadott értékű termelést valósíthatnak meg, hozzájárulva a vidék vonzó és megtartó képességének javulásához. Az elmúlt időszakban is több beruházás megvalósulását jelentették be Budapesten kívül, melyek több száz munkahely létrejöttét eredményezik előretekintve. Jelentősebb ezek közül a Lufthansa Technik által létrejövő szervizközpont Miskolcon, a Thyssenkrupp új gyártóüzeme Pécsen, a Toray Industries üzeme Nyergesújfalun és az Inzi Controls akkumulátorgyártó üzeme Komáromban.

7.	**Helyi beszállítókra és erőforrásokra építő pályázatok előnyben részesítése**	**3**
8.	**Munkaerőpiaci elszívó hatást ellentételező területi kompenzációs mechanizmus bevezetése**	**1**
9.	**Kompenzációs mechanizmus a kevésbé fejlett régiókban munkát vállaló pedagógusok számára**	**1**

6.3.	**Finanszírozás a kevésbé fejlett régiókban**	
10.	**Területi alapon differenciált Széchenyi Kártya Program**	**1**
11.	**Tőke és forrás egyidejű biztosítása banki részvétellel**	**2**
12.	**Szabad Vállalkozási Zóna kedvezményeinek kibővítése**	**2**

#	Javaslat	Prioritás
13.	**Az Európai Beruházási Bank (EIB) által biztosított források nagyobb mértékű kihasználása**	**1**

Az EIB csoporttal kötött hitelszerződések összesített értéke 2018-ban 891 millió eurót ért el, melyből az EIB közvetlenül 747 millió euróval részesült, míg az EIF 144 millió euróval. Az EIB-től kapott hitelek értéke így éves összehasonlításban 8 százalékkal emelkedett. A következő években végrehajtott nagyobb infrastrukturális, energetikai és vállalkozásfejlesztési terveknél az EIB növekvő hozzájárulása reális feltételezés.

Jelmagyarázat

Nem kezdődött meg	*Megkezdődött*	*Részben megvalósult*	*Teljesen megvalósult*

7. Családbarát program

A fenntartható felzárkózás, a hosszú távú gazdasági növekedés és a versenyképesség egyik legfontosabb tényezője a humán tőke, amelynek mennyiségi jellemzőit a demográfiai folyamatok határozzák meg. Magyarországon az 1980-as évek eleje óta a népesség létszámának folyamatos csökkenése és elöregedése figyelhető meg. A jelenlegi népességfogyás ütemét mérsékelhetik a gyermekvállalás támogatását célzó intézkedések, hosszú távon pedig 2,1-es termékenységi ráta elérése és tartós fennmaradása szükséges a változatlan népességszám biztosításához. Annak érdekében, hogy 2030-ig elérhessük a népesség reprodukciójához szükséges 2,1-es termékenységi rátát, a születések éves számának 110 ezer főre kell emelkednie 2030-ig, aminek teljesüléséhez minden egyes évben 2000 fővel szükséges növekednie az újszülöttek számának a megelőző év születésszámához képest.

Az MNB Versenyképességi Programja számos javaslatot tett a kormány családbarát politikájának 2030-ig történő folytatására. Az elmúlt időszakban megvalósított és a 2019 februárjában bejelentett Családvédelmi Akcióterv intézkedései számottevően támogatják a családalapítást és a családok gyarapodását. Tekintettel azonban a kérdés súlyára, a családtámogató programok kidolgozása valószínűleg még hosszú ideig nem tekinthető befejezettnek, ezért a Versenyképességi Program olyan kiegészítő javaslatokat fogalmazott meg, amelyek a folyamatban lévő programokkal együtt hozzájárulhatnak a kívánatos demográfiai fordulathoz.

Az utóbbi két évtizedben több országban (legutóbb Lengyelországban) erősítették meg a nyugdíjkiegészítő rendszereket az általunk alanyi jogú tagságként definiált mechanizmusokkal, amellyel ezek lényegesen ellenállóbbá váltak a demográfiai kihívásokkal szemben. Az alacsony, jelenleg körülbelül 30 százalékos lefedettség és a társadalombiztosítási rendszerre nehezedő demográfiai nyomás egyik lehetséges megoldása lehet a jelenlegi önkéntes egészség- és önsegélyező, valamint nyugdíjpénztárak összevonása alanyi jogú tagsággal, de önkéntes részvétellel működő Jóléti alapokba. Az alapok így képesek együtt kezelni az egészség- és nyugdíjkiegészítő célokat, valamint egy családbarát szolgáltatási palettával olyan jóléti célokat is segíthetnének, mint például a lakásvásárlás, gyermekvállalás és idősgondozás, amellyel a jelenleg nehezen elérhető, 40 év alatti generáció is megszólítható.

A Versenyképességi programban bemutatott családbarát javaslatok egyharmadánál történt előrelépés. Az intézkedések értékelésekor figyelembe kell venni, hogy a családtámogatási kiadások tekintetében Magyarország ma is kedvező helyet foglal el nemzetközi összehasonlításban. A 46 demográfiai fordulatot célzó pont közül egy javaslat teljesen megvalósult, további négy javaslat részben megvalósult, valamint tíz javaslat megvalósítása megkezdődött. A gyermekvállalás előtt álló egészségügyi akadályok csökkentése, illetve a kisgyermekes családok mindennapi életét támogató intézkedések esetében van még tér további intézkedésekre.

#	Javaslat	Prioritás
7.1.	**A családtámogatási rendszer elemeinek erősítése**	
1.	**A csecsemőgondozási díj (csed) és a gyermekgondozási díj (gyed) felső határának növelése**	**3**
2.	**Az egyszeri anyasági támogatás összegének munkaviszonyhoz kötött emelése (gyermekszámtól függő progresszív támogatási összeg bevezetése a további gyermekekre vonatkozóan)**	**1**
3.	**Indulótőke-program bevezetése a hazatelepülő és itthon gyermeket vállaló fiatalok számára**	**2**
4.	**Egyszeri egészségpénztári támogatás biztosítása a gyermek születéséhez kapcsolódó ellátások fedezetére**	**2**

A 2019 júliusától bevezetett babaváró támogatás lehetőséget ad a gyermekszületés körüli egészségügyi kiadások finanszírozására.

5.	**A felsőfokú intézményben tanuló hallgatók gyermekvállalásának támogatása**	**2**

A felsőfokú intézményben tanuló hallgatók gyermekvállalását támogatja a diplomás gyed 2014. évi bevezetése, valamint a diákhitelek esetében a második és a harmadik gyermek megszületésekor járó tartozáselengedés is.

6.	**A családtámogatási rendszer elemeinek folyamatos felülvizsgálata, hatékonyságuk elemzése**	**1**
7.	**A gyermekvállalás népszerűsítése (figyelemfelhívás, családtámogatási elemek ismertségének növelése, felkészítő tréningek támogatása)**	**2**

A Családvédelmi Akcióterv bejelentését követően jelentős médiakampány indult a családtámogatási elemek ismertségének növelése érdekében, illetve telefonon hívható ügyfélszolgálat és a családtámogatási elemekről szóló honlap (csalad.hu) is segítséget nyújt a tájékozódásban.

7.2.	**Egészségügyi rendszer családbarát fejlesztése**	
8.	**Gyermekvállalást gátló betegségek megelőzése, kezelése**	**3**
9.	**Tájékoztató kampány az inzulinrezisztenciáról és ingyenes inzulinrezisztencia-szűrővizsgálat biztosítása a szülőképes korban lévő nők számára**	**1**
10.	**Mesterséges megtermékenyítés aktívabb támogatása**	**2**
11.	**Terhesség alatti államilag támogatott vizsgálatok körének bővítése**	**1**
12.	**Magzati halálozások csökkentése a terhességgondozás további fejlesztésével**	**2**
13.	**Védőoltások árának csökkentése**	**1**

A Magyar Közlöny 2019. évi 116. számában megjelent 12/2019. (VII. 3.) EMMI rendelet alapján a bárányhimlő elleni védőoltás bekerült a kötelező védőoltási rendbe, amelyet a 2018. július 31-e után születettekre vonatkozóan kell alkalmazni. A kisgyermekeknek a bárányhimlő elleni oltás első részletét 13 hónapos, míg a második részletét 16 hónapos korban kell beadni. Ezzel a bárányhimlő elleni oltás térítésmentesen vehető igénybe.

14.	**Rendelési idők munkaidőhöz történő igazítása**	**3**

7.3.	**Családbarát adóreform**	
15.	**Pénzügyi családtámogatási rendszer munkavállaláshoz kötött elemei kövessék a dinamikus bérnövekedést**	**3**
16.	**Családi adóalap kedvezmény rendszerének megreformálása negatív adó engedélyezésével**	**1**

#	Javaslat	Prioritás
17.	**Nagycsaládos anyák teljes adómentességének bővítése**	**3**

A 2019 februárjában bejelentett Családvédelmi Akcióterv keretében bevezetésre kerül a legalább négy gyermekes anyák teljes személyijövedelemadó-mentessége. Az intézkedés 2020. január 1-jén lép életbe, hatálya pedig nemcsak a jelenleg eltartott, családi adókedvezményre jogosult gyermekekre, hanem a már felnőtt, illetve az örökbefogadott gyermekekre is vonatkozik.

18.	**A 30 éves kor előtt gyermeket vállaló anyák gyermekei után járó családi adóalap-kedvezmény növelése**	**1**

7.4.	**A gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézményrendszer fejlesztése**	
19.	**Valamennyi 2 és 3 év közötti magyar gyermek számára legyen elérhető bölcsődei férőhely**	**3**

A 2019 februárjában bejelentett Családvédelmi Akcióterv alapján tovább folytatódik a bölcsődei férőhelyek számának növelése. A kormányzati bejelentések alapján a bölcsődei férőhelyek száma a 2018. évi 49 ezerről 70 ezerre bővül 2022 végéig, így 3 év alatt 21 ezer fős férőhely-bővítésre kerülhet sor.

20.	**Az óvodai férőhelyek számának bővítése annak érdekében, hogy 2,5 éves kortól lehetséges legyen az óvodai felvétel minicsoportokba**	**3**
21.	**Magánbölcsődék és magánóvodák igénybevételének támogatása a térítési díjakhoz való állami hozzájárulás révén**	**2**

A Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP) „Kisgyermeket nevelők munkaerőpiaci visszatérésének támogatása” pályázati felhívás keretében 2019 augusztusától maximum havi 40 ezer forint összegű támogatást igényelhetnek azok a szülők, akik visszatérnek a munkaerőpiacra, és gyermeküket családi vagy munkahelyi bölcsődében helyezik el. Amennyiben a havi térítési díj nem éri el a 40 ezer forintos összeget, abban az esetben a támogatás összege megegyezik a szülők által fizetendő térítési díjjal.

22.	**A köznevelési rendszer családbarát fejlesztése**	**3**

7.5.	**Mindennapi élet támogatása a gyermeket nevelő családok számára**	
23.	**A nők szülést követő munkaerőpiaci visszatérésének támogatása**	**3**
24.	**Családbarát munkahelyi környezet kialakítása és munkahelyi gyermekfelügyeleti rendszer ösztönzése**	**3**

A családbarát munkahelyi környezet kialakítását támogatja a Családbarát Munkahely pályázat bevezetése, amely azokat a munkáltatókat díjazza, amelyek elősegítik a családi és a munkahelyi kötelezettségek összehangolását. 2020-tól a munkahelyi bölcsődék működtetéséhez biztosított központi költségvetési támogatás összege jelentősen emelkedik: a költségvetési szervek esetén évi 360 ezer forintról 700 ezer forintra, míg az egyéb fenntartók esetében 180 ezer forintról 350 ezer forintra emelkedik a gyermekenként nyújtott éves támogatási összeg.

25.	**A gyermekek nyári táboroztatásának támogatása**	**3**

Az Erzsébet-tábor program keretében az egyes tankerületek pályázatot nyújthatnak be napközi táborok szervezésére, amelyeken az alapfokú közoktatási intézmények alsó és felső tagozatos tanulói vehetnek részt.

26.	**A bébiszitterek jogállásának tisztázása**	**1**
27.	**Állami iskolabusz-rendszer létrehozása**	**3**

2020 végéig amerikai mintára Magyarországon is ki fog épülni egy iskolabusz-hálózat egy 2018. novemberi kormányzati bejelentés alapján.

#	Javaslat	Prioritás
7.6.	**A családok otthonteremtésének támogatása**	
28.	**A pénzügyi rendszer szolgáltatásainak családbarát fejlesztése**	**2**
29.	**A Családi Otthonteremtési Kedvezmény (CSOK) vissza nem térítendő támogatásának kiterjesztése a második gyermek megszületésének ösztönzésére**	**3**

A CSOK igénylésekor felvehető államilag kamattámogatott hitel 2019. július 1-től használt lakások vásárlására is igényelhető. A két gyermeket vállaló vagy nevelő családok 10 millió forint, a három vagy több gyermeket vállaló/nevelő családok 15 millió forint összegű kedvezményes hitelt vehetnek fel, amelynek kamatlába legfeljebb évi 3 százalék lehet. Az állam a teljes futamidőre, de legfeljebb 25 évre nyújtja az otthonteremtési kamattámogatást. A „Magyar falu program" keretében bevezetésre kerül a falusi CSOK azokon az 5 ezer fő alatti településeken, ahol 2003. év elejéhez viszonyítva a népességszám csökkent. Ezeken a kistelepüléseken az új lakás vásárlására és építésére vonatkozó vissza nem térítendő támogatási összegeket lehet majd igénybe venni használt lakások vásárlására is. Az ingatlan-áremelkedések elkerülése érdekében a legmagasabb, 10 millió forintos támogatási összegnek legfeljebb a fele használható vásárlásra, a fennmaradó rész pedig felújításra és bővítésre fordítható.

30.	**A CSOK szabályaiban lefektetett értékek módosítása az ingatlanpiaci folyamatok hatékony lekövetése érdekében**	**2**
31.	**A 35 millió forintos értékhatár eltörlése a használt lakás vásárlásakor igényelhető CSOK esetén**	**1**

A Családvédelmi Akcióterv részeként módosításra kerültek a CSOK használt lakások vásárlására vonatkozó feltételei. 2019. július 1-től a használt lakások vásárlásakor igényelhető CSOK esetében eltörlésre került a 35 millió forintos értékhatár.

32.	**A befektetési cél esetén szigorodó lakásvásárlási szabályok**	**2**
33.	**Új városrész-koncepciók kidolgozása a lakásfejlesztések területi elhelyezkedésének javítása érdekében**	**1**

Kormányzati megbízásra kidolgozás alatt van Budapest hosszú távú városfejlesztési terve, ebben szerepelni fognak a fővárosi lakásfejlesztések irányvonalait érintő tervek is.

34.	**Üres önkormányzati lakások hasznosítása**	**1**
35.	**Az első lakásvásárlás esetén az illetékkedvezmény növelése**	**2**
36.	**Új lakás vásárlása esetén az illetékkedvezmény értékhatárának folyamatos felülvizsgálata**	**2**

7.7.	**Az otthonteremtés támogatása az építőipari kapacitások bővítésével**	
37.	**Építőipari munkaerőállomány bővítése**	**3**
38.	**Állami beruházások ütemezett piacra vitele**	**2**

Kormányzati megbízásra Budapest hosszú távú városfejlesztési terve kidolgozás alatt van, ez a kitűzött lakásfejlesztési célok megvalósításához szükséges források és kapacitások rendelkezésre állását is figyelembe fogja venni.

39.	**A lakásépítések előtt álló adminisztratív korlátok oldása**	**2**

7.8.	**A gyermekvállalás elismerése a nyugdíjrendszerben**	
40.	**Az induló nyugdíj összegének megállapításakor a felnevelt gyermekek számának figyelembevétele**	**1**
41.	**A családi adókedvezmény figyelembevétele a nyugdíj megállapítása során**	**1**

#	Javaslat	Prioritás
7.9.	**Nyugdíjrendszer demográfiai kihívásainak enyhítése**	
42.	**Alanyi jogú tagság kiegészítő nyugdíjalapokban**	**3**
43.	**Munkáltatói hozzájárulások támogatása a kiegészítő nyugdíjalapokhoz**	**2**
44.	**Állami támogatások hatásosságának növelése a kiegészítő nyugdíjalapokban**	**1**
45.	**Befektetési- és költséghatékonyság, biztonság növelése**	**1**
Az MNB a jelenlegi egyoldalú, befizetés alapú finanszírozás helyett kidolgozott egy kiegyensúlyozottabb vagyon és befizetés alapú költségmodellt, amelyet a pénztári érdekvédelmi szervezettel megtárgyalt.		
46.	**Családbarát szolgáltatási paletta és a lakásvásárlás támogatása a jóléti alapokban**	**3**

Jelmagyarázat

Nem kezdődött meg	*Megkezdődött*	*Részben megvalósult*	*Teljesen megvalósult*

8. Egészséges társadalom

Az egészségi állapot olyan terület, ahol az egyének, a családok, a gazdasági szereplők és a teljes társadalom érdekei egybe esnek: mindenki azzal jár a legjobban, ha az egyén minél hosszabb ideig, minél egészségesebben él. A lakosság egészségi állapota és az egészségügy számottevő szerepet játszik a gazdaság működéséhez szükséges humán erőforrás mennyiségének és minőségének biztosításában. Az egészségi állapot részét képezi annak a humántőke-állománynak, amely döntően meghatározza a gazdasági növekedés mértékét és jövőbeni lehetőségeit. Jelentős hatással van a munkaerőpiaci részvételre (és így a gazdaságban elérhető munkaerő-állomány létszámára), a munkaerő termelékenységére, a munkában töltött éveken keresztül a fogyasztási és megtakarítási rátára, valamint az egészségügyi ágazat a kibocsátásán keresztül is hozzá tud járulni a gazdasági növekedéshez. A jelenleg nagy arányú zsebből (out of pocket) történő közvetlen háztartási finanszírozás egyértelműen szabályozott és felügyelt, intézményesített formában történő felhasználása hatékonyabban támogatná a magánegészségügy hosszútávú beruházásait és a rendszer fehérítését, valamint csökkentené az állami egészségügyre nehezedő nyomást.

Az MNB az egészségi állapotot érintő versenyképességi javaslatainak összeállítása során azt tűzte ki legfontosabb célként, hogy az egészségesen várható élettartam Magyarországon a jelenlegi 60 évről emelkedjen 64 évre 2030-ig. Ennek eléréséhez okvetlenül szükséges a prevenciós rendszer megerősítése, különösképpen a betegségek korai felismerését elősegítő rendszeres állapotfelmérések és szűrővizsgálatok támogatása. Az állami intézmények folyamatos eladósodása, illetve a magánforrások nem hatékony felhasználása elengedhetetlenné teszi a finanszírozási rendszer átfogó újragondolását. Az MNB javaslatai között éppen ezért szerepel a Jóléti alapok létrehozása, a valós költségek felmérése, illetve a rendszerszemléletű költségvetés-tervezés előtérbe helyezése. Az állami ellátórendszer eredményesebb működését pedig elsősorban a kórházközpontúság csökkentése, az egészségügyi szakszemélyzet létszámának növelése, a modern technológiák alkalmazása, valamint a szakmai és pénzügyi ellenőrzés erősítése segítené elő. A kiadások hatékonyabb felhasználását támogatná az aktív lakosság minél nagyobb arányú részvétele a Jóléti alapokban, amelyet az alanyi jogú tagság bevezetése segíthet elő. A szolgáltatásfinanszírozó kiegészítő magán egészségbiztosítási rendszer kialakítása pedig új formában valósíthatná meg a társadalombiztosítási rendszer kiegészítését, tehermentesítését.

A lakosság egészségi állapotának javítását célzó javaslatok közül 16 esetében kezdődött meg a megvalósítás 2019-ben. Jelentős előrelépések történtek a prevenciós rendszer megerősítése terén. A dohánytermékek jövedéki adója előre bejelentett módon, több lépésben tovább fog nőni a következő években. Számos intézkedés célozza a szűrővizsgálatok minél szélesebb körben történő kiterjesztését, a rendszeres testmozgás elősegítését, illetve az alapellátás – főként a háziorvosi és a mentési rendszer – megerősítését. Megkezdődött az egészségügyi szakdolgozók bérfejlesztése, amely kiterjed a védőnőkre és az Országos Mentőszolgálat munkatársaira is. Az állami finanszírozási rendszer átalakítása érdekében még nem történt érdemi előrelépés, azonban a rehabilitációs ellátások teljesítményalapú finanszírozásának előkészítése előremutató fejlesztési irány. A magánforrások intézményesített csatornákba történő becsatornázása jelentősen növelni tudná a rendszer átláthatóságát, illetve eredményességét, azonban ezen a területen még nem kezdődött meg a javaslatok megvalósítása. Több területen is folyik az ellátórendszer fejlesztése, amelyek közül az egynapos ellátási kapacitások fejlesztése, a telemedicina és az innovatív technológiák alkalmazásának elterjedésének elősegítése különösen üdvözölendő. A szakmai és a pénzügyi ellenőrzés erősítése megkezdődött, ugyanakkor ezen a téren még jelentős előrelépések szükségesek ahhoz, hogy érdemben növelhető legyen az ellátórendszer rendszerszintű hatékonysága.

#	Javaslat	Prioritás
8.1.	**Prevenció megerősítése**	
8.1.1.	**Betegségek megelőzése**	
1.	**Egészséges étkezési szokások elősegítése tájékoztatással és adókedvezményekkel**	**3**
2.	**Egészségügyi alapismeretek a közoktatásban**	**3**
3.	**A népegészségügyi termékadó bővítése**	**2**
4.	**Röviditalok jövedéki adójának növelése**	**1**
5.	**A dohányzás elterjedtsége és az általa okozott megbetegedések költségeinek csökkentése a jövedéki adó emelésével**	**1**

A dohánytermékek jövedéki adója jelenleg hazánkban nem éri el az EU által elvárt minimális szintet. Az európai uniós adóminimum elérése érdekében éppen ezért több lépésben, előre rögzített módon folytatódik a cigaretta és a vágott dohány jövedéki adójának növekedése 2020. január 1-jétől. Az adóemelés keretében a vágott dohány adótartalma fokozatosan közelíteni fogja a cigaretta adómértékét, ami hozzájárulhat a fiatalok körében kifejezetten népszerű sodort cigaretták fogyasztásának visszaszorításához.

6.	**Rendszeres sportolás lehetőségének megteremtése**	**3**

A sportolás népszerűsítéséhez hozzájárul, hogy 2019-ben Magyarország közel 150 nemzetközi sportrendezvénynek ad otthont, miközben Budapest erre az évre megkapta Európa Sportfővárosa címet is. A Nemzeti Köznevelési és Infrastruktúra Fejlesztési Program keretében 2019 szeptemberében 51 uszoda és 47 tornaterem fejlesztése van folyamatban. A Hiszek Benned! Sport Program II. alprogramjának keretében 200 millió forintos pályázatot hirdettek a kis és közepes sportegyesületek. 2019-ben elindult az Országos Görpark Program I. üteme, amelynek keretében olyan görparkok kialakítását szeretnénk támogatni, amelyek biztonságosak, és az amatőr, hobbisportolók elvárásai mellett a versenyzők igényeit is ki tudják elégíteni.

7.	**Minőségi munka- és lakókörnyezet kialakításának támogatása pályázatokkal**	**1**

8.1.2.	**A korai felismerés elősegítése**	
8.	**A háziorvosi rendszer funkcióinak erősítése**	**3**

81 praxisközösség részesült összesen 5,4 milliárd forint támogatásban a “Három generációval az egészségért” pályázat keretében, amelynek célja a prevenció, a szív- és érrendszeri betegségek megelőzése, a rizikófaktorok felmérése, a lakosság egészségtudatosságának erősítése, az onkológiai szűréseken való részvétel növelése, valamint a gyerekek egészséges életre nevelése. 2019. július 1-jétől a védőnők is a szakdolgozói bértábla hatálya alá esnek, így ők is részesülnek a 4 lépcsőből álló, 2022-ig megvalósuló, összesen 72 százalékos béremelésekből. 2019 szeptemberétől kötelező a bárányhimlő elleni védőoltás, amelyet a 13–16 hónapos korban kapják meg a gyermekek. A NEAK pályázatot írt ki a legalább 12 hónapja betöltetlen háziorvosi és fogorvosi praxisok betöltésére, összesen 1,25 milliárd forint értékben, illetve ugyanekkora pályázati keretösszegből támogatják a praxisjog-vásárlásokat is.

9.	**Rendszeres állapotfelmérések és szűrővizsgálatok támogatása**	**3**

„Helybe visszük a szűrővizsgálatokat” címen országos kampányt indít a Nemzeti Népegészségügyi Központ Magyar Máltai Szeretetszolgálattal és a helyi egészségügyi szolgáltatókkal együttműködve a hátrányos helyzetű településeken élők egészségéért, amelynek keretében 2019-ben 30 településen lesznek helyben elérhetők a szűrővizsgálatok. Új onkológiai központ épül Salgótarjánban 2020 végére 13 milliárd forintból. Az Állami Egészségügyi Ellátó Központ közel 10 milliárdos programja keretében országszerte megújulnak a kórházak patológiai osztályai, amelynek keretében 37 patológiai osztályra a szövettani vizsgálatok berendezéseit szerzik be, nyolc megyei kórházban pedig csőpostarendszert alakítanak ki.

#	Javaslat	Prioritás
10.	**Nemzeti Egészségügyi Adatbázis létrehozása**	**1**

A már 2017 óta működő elektronikus egészségügyi szolgáltatási tér (EESZT) adatbázisai tovább bővülnek a jövőben: öt évre visszamenőleg felöltik a betegadatokat az EESZT-be, továbbá megtörténik a jelenleg is működő adatbázisok (például az országos vérkészlet, a védőoltás-nyilvántartások, a várandós és gyermekegészségügyi kiskönyv-nyilvántartás, a központi implantátum regiszter) beillesztése az egészségügyi felhőbe.

11.	**Átfogó mentális egészségcsomag kidolgozása és szisztematikus végrehajtása**	**2**

Az öt kiemelt népegészségügyi program egyike lett a Nemzeti Mentális Egészség Program, azonban az ehhez kapcsolódó szakpolitikai programot és a lelki egészség stratégiát még nem fogadta el a kormány. A népegészségügyi program alapvetően négy területre koncentrál: pszichiátria, gyermek pszichiátria, addiktológia és pszichoterápia.

12.	**Mentési rendszer erősítése**	**2**

Az Országos Mentőszolgálat (OMSZ) 1,6 milliárd forintból vásárolhatott 2500 új, nagy értékű eszközt (például: defibrillátor, lélegeztetőgép), amelyek 2019 nyarán kerültek átadásra. A tervek szerint 2019-ben és 2020-ban 254 új mentőautó beszerzése fog megvalósulni, amivel a flotta átlagéletkora 5 év alá fog csökkenni. A szakdolgozói béremelések kiterjednek az OMSZ dolgozóira is.

8.1.3.	**A betegségekből való felgyógyulás támogatása**	
13.	**Beteg-együttműködésen alapuló finanszírozási módszerek kiterjesztése**	**1**
14.	**Rehabilitációs ellátások erősítése**	**2**

2019. augusztus 1-jét követően rehabilitációs ellátásban részesülő fekvőbetegek esetében a kódolási szabályok a szakma javaslatával egybehangzóan módosításra kerültek. A Rehabilitációs Ellátási Programokon (REP) alapuló új kódolási rendszeren nyugszik majd a későbbiekben a teljesítmény alapú finanszírozás. 3 milliárd forint állami támogatásból megduplázódott a Budapesti Szent Ferenc Kórház kapacitása, amely kardiológiai rehabilitáció terén Közép-Magyarország 2 millió fős lakosságát látja el.

15.	**Hosszútávú- és otthonápolási kapacitások növelése az egészségügyi és szociális ellátórendszer közötti együttműködés erősítésével**	**2**

2019. január 1-jétől bevezetésre került a gyermekek otthonápolási díja (gyod), amely az önellátásra nem képes gyermekek szüleinek jár a gyermek életkortól függetlenül és amelynek havi díja 100 ezer Ft. 2020-tól bruttó 32 600 forintról 39 365 forintra növekszik az ápolási díj és gyermekek otthongondozási díjának havi alapösszege. Ápolási díjakra a költségvetésből 55 milliárd forint fog jutni 2020-ban, ami duplája a 2018-as szintnek.

8.2.	**Az egészségügyi finanszírozási rendszer átalakítása**	
8.2.1.	**Állami finanszírozási rendszer felülvizsgálata**	
16.	**Valós költségekre épülő állami finanszírozási rendszer kialakítása**	**3**
17.	**Eset szintű adminisztráció és kontrolling bevezetése az egészségügyi intézményekben**	**2**

Az EMMI bejelentése szerint az egészségügyi intézmények felügyeletének és irányításának megerősítése érdekében kontrolling és monitoring rendszer épül ki. Ennek részletei azonban még nem ismertek.

18.	**Teljesítményvolumen korlátok alkalmazásának felülvizsgálata**	**1**
19.	**Ellátási szinteken átívelő finanszírozás kialakítása**	**1**
20.	**Eredményességhez kötött finanszírozási módszerek alkalmazásának bővítése**	**2**
21.	**A betegek korábbi kezelésére vonatkozó szakmai visszajelző rendszer kialakítása**	**2**

#	Javaslat	Prioritás
8.2.2.	**Humán erőforrás helyzet javítása**	
22.	**Átlátható bérezési rendszer kialakítása**	**3**
23.	**Egészségügyi szakszemélyzet számának növelése**	**3**

2019. július 1-től 8 százalékkal emelkedett a szakdolgozók (köztük a védőnők, az OVSZ és az OMSZ munkatársainak) bére. A 2016-ban kezdődött többlépcsős béremelési program keretében 2020 januárjában 14 százalékkal, 2020 novemberében újabb 20 százalékkal, 2022 januárjában pedig további 30 százalékkal fog nőni az egészségügyi szakdolgozók fizetése a bázishoz képest.

8.2.3.	**Magánforrások intézményesített és irányított felhasználása**	
24.	**Szolgáltatásfinanszírozó kiegészítő magán egészségbiztosítási rendszer feltételeinek megteremtése**	**3**
25.	**Alanyi jogú egészségpénztári tagság és a be- és kifizetések célzott ösztönzése**	**3**
26.	**Prevenciós és szolgáltatásfinanszírozási számlák támogatásának bővítése**	**2**
27.	**Adókedvezmény vállalati egészségügyi csomagokra**	**1**
28.	**Magán egészségbiztosítások számára adókedvezmény**	**1**

8.3.	**Az ellátórendszer fejlesztése**	
8.3.1.	**Ellenőrzés erősítése az ellátórendszerben**	
29.	**Minimumfeltételek, szakmai és finanszírozási irányelvek, protokollok folyamatos felülvizsgálata, frissítése**	**3**
30.	**A társadalombiztosítás által finanszírozott ellátási csomag pontos definiálása**	**1**
31.	**A szakmai és pénzügyi ellenőrzés erősítése**	**3**

A kórházi adósságok kialakulásáért leginkább felelős intézmények közül 13 esetében kirendelt költségvetési felügyelő segíti a pénzügyi működést. Az intézmények felügyeletének és irányításának megerősítése érdekében kontrolling és monitoring rendszer épül ki a jövőben. Az Állami Számvevőszék kiemelt figyelmet fordított az egészségügyi intézmények működésének és gazdálkodásának vizsgálatára az elmúlt években, amelyek alapján készített jelentéseket 2019 tavaszán hozták nyilvánosságra. Az Emberi Erőforrás Operatív Program keretében 11,4 milliárd forintot fordítanak majd a kórházi fertőzések visszaszorításának szakmai, módszertani és jogszabályi elősegítésére.

32.	**Az egészségügyi intézmények teljesítményének és a betegek elégedettségének standardizált mérése és publikálása**	**2**
33.	**Magánszolgáltatók adatszolgáltatási kötelezettségeinek növelése**	**2**
34.	**Menedzsmentértékelési rendszer bevezetése az állami intézményekben**	**1**

A leginkább eladósodott kórházak esetében bevezetik a vezetők teljesítményértékelését, illetve a NEAK a konszolidációs források elosztásánál figyelembe veszi az egyes intézmények felelős gazdálkodását és pénzügyi teljesítményüknek időbeli változását is.

#	Javaslat	Prioritás
8.3.2.	**Hatékonyság növelése az ellátórendszerben**	
35.	**Egynapos aktív ellátások kapacitásának növelése**	**3**

2020 januárjáig 20 egynapos sebészeti ellátóhely kialakítására kerül sor 8 milliárd forint EFOP támogatásból. A program keretében 15 helyszínen történik építkezés, átalakítás, amely mellett a projekt lehetőséget ad eszközbeszerzésre, képzésre, a humán-erőforrás fejlesztésére, valamint a lakosság tájékoztatására is.

36.	**Gyógyszerkiadások szakmai alapú átcsoportosítása, csökkentése**	**2**
37.	**Gyógyszerkereskedelem stratégiai iparágként kezelése**	**1**
38.	**Telemedicina fejlesztése**	**1**

Kialakításra kerül a nemzeti kardiovaszkuláris képalkotó hálózat, amelynek révén az ország 21 kardiológiai centrumában valósul meg egységes leletezés. A projektben egy központi távkonzultációs és egy korszerű távgyógyászati rendszer épül, amely támogatja a telemedicinát. 250 háziorvos és ötven szakorvos bevonásával zajlik majd a távmonitoring és távkonzílium próbaüzeme, ami nagyjából 15 ezer beteget érint a diabétesz, a magas vérnyomás, a szívritmuszavar, a bőrgyógyászat és az endokrinológia betegségekre fókuszálva.

39.	**Ellátás szervezését egyszerűsítő innovatív technológiák fokozottabb használata**	**2**

19 megyei és négy regionális centrumban bevezetik az országos onkológiai informatikai rendszert, amely tartalmazza az összes beteg adatait és az onkoterápiás protokollt is. Ezzel a jelenlegi hatvan napos kivizsgálási idő a tervek szerint a felére csökkenthető. Ezen felül létrehozzák az országos központi háziorvosi előjegyzési rendszert, valamint a tüdőrák korai diagnosztizálására egy olyan informatikai rendszert, amely képes lesz az alacsony dózisú CT-felvételek automatikus kiértékelésére és leletezésére is.

Jelmagyarázat

Nem kezdődött meg	*Megkezdődött*	*Részben megvalósult*	*Teljesen megvalósult*

9. Tudásalapú társadalom

Az oktatás az elérhető munkaerő minőségén és a termelékenységén keresztül jelentős hatást gyakorol egy ország gazdasági teljesítőképességére és versenyképességére. Az oktatási rendszer hatékonyságának mérése ugyanakkor nem egyszerű, hiszen egy egyetemi diplomát szerző diák esetében óvodától kezdődően legalább 18 évnyi oktatásról beszélhetünk, ahol nehéz egyértelműen elkülöníteni az egyes oktatási szintek hozzáadott értékét. Az oktatási rendszer feladata komplex: a munkaerőpiac olyan jövőbeli állapotára kell felkészítenie a fiatalokat, amelyek előrejelzése a gyorsuló technológiai fejlődés miatt egyre nehezebb. A fejlődés mai üteme mellett aligha lehet előre megmondani, hogy a tanulmányaikat ma kezdő diákoknak pontosan milyen tudásra lesz majd szükségük a munkaerőpiacra kerülésükkor. Éppen ezért a diákok megfelelő képességeinek fejlesztésére, kibővítésére, a gyakorlatorientált tudás biztosítására érdemes helyezni a hangsúlyt. Ezen felül kiemelten fontos lenne, hogy az oktatási rendszer a folyamatos fejlődés igényével ruházza fel a diákokat, hiszen a tanuláshoz való pozitív hozzáállás elengedhetetlen az élethosszig tartó tanulás megvalósításához.

A közoktatás színvonalának nemzetközileg leginkább elfogadott mérőszámai a PISA kompetencia-tesztek, amelyeken az uniós átlag megelőzése lenne kívánatos. A képzett munkaerő elérhetőségét jelentős mértékben korlátozza hazánkban a korai iskolaelhagyás magas szintje, amelynek csökkentése segíthetne a hiányszakmák számának mérséklésében. A felsőfokú végzettségűek aránya hazánkban az egyik legalacsonyabb az Unióban. A fenntartható felzárkózás megvalósításához szükséges gazdasági modellváltás elengedhetetlen eleme a felsőfokú végzettséggel rendelkező munkavállalók számának jelentős növelése, illetve a hazai felsőoktatási intézmények nemzetközi versenyképességének számottevő erősítése.

A tudásalapú társadalom kialakítását elősegítő javaslatok közül 24 esetében kezdődött meg a megvalósítás. Jelenleg is zajlik az új Nemzeti alaptanterv és az ehhez kapcsolódó kerettantervek kidolgozása, amelynek bevezetését 2020 szeptemberétől tervezik. Jelentős előrelépést jelent a nyelvtanulás fejlesztésében a szintén 2020-tól induló kéthetes külföldi nyelvi kurzusok állami támogatása, amelyben minden 9. és 11. évfolyamos diák részt vehet majd. A Szakképzés 4.0 stratégia számos helyen – többek között képzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentésében, a pályaorientációs rendszer megerősítésében és a duális képzés megerősítésében – hasonló célokat tűzött ki, mint az MNB Versenyképességi programja. A Digitális Oktatási Stratégia megvalósulásának keretében jelentősen bővül az oktatási intézmények informatikai eszközparkja, illetve folyamatosan történik a tanárok digitális továbbképzése és a digitális tananyagok fejlesztése is. A felsőoktatási rendszer megerősítése terén kevesebb előrelépés történt az eddigiekben, ugyanakkor mindenképpen kiemelendő a Budapesti Corvinus Egyetem új működési modelljének kialakítása, amely mintaként szolgálhat más intézmények fejlesztéséhez. A pénzügyi tudatosság elősegítését célzó stratégia megvalósítási fázisba lépett, amely munkában az MNB a Pénziránytű Alapítványon keresztül aktívan részt vesz.

#	Javaslat	Prioritás
9.1.	**A közoktatási rendszer fejlesztése**	
9.1.1.	**Készségfejlesztésre koncentráló alapfokú oktatás**	
1.	**Igény esetén alapozó 0. évfolyam bevezetése az általános iskolákban**	**1**
2.	**Készségfejlesztésre és gyakorlati tudnivalókra koncentráló Nemzeti alaptanterv kidolgozása**	**3**

Az új Nemzeti alaptanterv (Nat) bevezetését 2020-tól tervezi a kormány. Jelenleg még zajlanak az ehhez kapcsolódó kerettantervek kidolgozásai, amelyet a bevezetés előkészítése fog követni.

3.	**Tanulási-tanítási módszerek, formák fejlesztése**	**3**

Debrecen 2030 oktatási stratégia keretében összesen 13 milliárd forint értékben kezdődik komplex oktatásfejlesztési program, amely kiterjed az infrastruktúra, a képzési tartalmak és a képzési szerkezet fejlesztésére is a köz- és felsőoktatás, valamint a szakképzés területén egyaránt. A Debreceni Egyetemen megalakult a Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért (KINCS) neveléstudományi kutatóintézet, amely hozzá fog járulni ahhoz, hogy a családkutatások mielőbb átültetésre kerüljenek az oktatásba. Közel 850 millió forint támogatásra pályázhatnak hazai és határon túli oktatási intézmények a Nemzeti Tehetség Program keretében többek között matematikai, természettudományos és digitális kompetenciák erősítését szolgáló tehetségsegítő programok megvalósítására. Módosulnak az alternatív iskolák kerettantervei, amelyeknek ezentúl 70 százalékban meg kell egyezniük a Nat kerettantervi struktúrájával.

4.	**Az oktatási intézmények teljesítményének és az érintettek elégedettségének standardizált mérése és publikálása**	**1**
5.	**Általános iskolai tanulmányokat lezáró alapvizsga bevezetése**	**2**
6.	**Természettudomány és informatika súlyának növelése a középiskolai felvételinél**	**2**
7.	**Pályaorientáció fejlesztése és tudatosabb karriertervezés elősegítése**	**2**

A Szakképzés 4.0 szakképzési stratégiában az egyik kiemelt terület a pályaorientációs tevékenységek összehangolása és megújítása. A Tanítsunk Magyarországért program keretében 56 kistelepülésen kezdődik meg a 7. évfolyamos tanulók egyetemi hallgatók által történő mentorálása.

9.1.2.	**Középfokú oktatási rendszer erősítése**	
8.	**Középiskolai tantárgyi reform végrehajtása**	**3**
9.	**Kimeneti kritériumok és rugalmasabb tantervek alkalmazása**	**2**
10.	**Duális képzés erősítése**	**3**

A Szakképzés 4.0 szakképzési stratégiában az egyik kiemelt téma a magyar duális szakképzési modell továbbfejlesztése. A stratégia javaslatot tesz egy német mintára kialakított munkaerőpiaci előrejelző rendszer létrehozására, illetve az ösztöndíjrendszer megújítására is. Az ITM bejelentése alapján az OKJ rendszer eltörlésre kerül, és a helyét egy, a gyorsan fejlődő gazdasági környezethez jobban igazodó szisztéma veszi át várhatóan 2020-tól.

11.	**Szakképző intézmények és piaci szereplők kapcsolatának erősítése**	**2**

A Szakképzés 4.0 szakképzési stratégiában az egyik kiemelt téma az együttműködésen alapuló, a térségek gazdasági igényeihez igazodó szakmapolitika kialakítása. A stratégia célként tűzi ki az oktatási bázissal rendelkező nagyvállalatok szerepvállalásának erősítését, a szakképzési centrumok aktív vállalati kapcsolatainak fejlesztését és a kkv-k gyakorlati képzésbe történő fokozottabb bevonását.

#	Javaslat	Prioritás
12.	**Rugalmas átjárhatóság biztosítása az oktatási formák között**	2

A Szakképzés 4.0 szakképzési stratégia javaslatot tesz a középiskolai képzések közötti átjárhatóságot elősegítő oktatási struktúra kialakítására. A javaslatok között szerepel egy orientációs évfolyam bevezetése azok számára, akik kompetenciahiányokkal lépnének be a szakképzésbe, műhelyiskolák létrehozása, ahol legalább részszakképzéseket el tudnának végezni a szakképzést elhagyni kívánó fiatalok, illetve a technikumi képzésben végzettek felsőoktatásba történő bejutásának fokozott támogatása is.

13.	**Képzettség nélküli (korai) iskolaelhagyás csökkentése**	3

2019. május 1-jétől a szakképző iskolák jelentős részében bevezették a korai iskolaelhagyás megelőzésére kidolgozott informatikai programot (ESL rendszer), amely a Köznevelési Regisztrációs és Tanulmányi Alaprendszer (KRÉTA) részeként működik. „A köznevelés esélyteremtő szerepének erősítése” című EFOP projekt eddig közel 7 milliárd forinttal támogatta a súlyos és halmozottan fogyatékos gyermekeket ellátó intézmények szakmai fejlesztését. A köznevelési törvény módosítása szigorította az óvodába történő kötelező beíratás alóli felmentések szabályait. A Szakképzés 4.0 szakképzési stratégia több javasolt intézkedéssel (például: résszakképzések bevezetése, ösztöndíjrendszer kiterjesztése) is igyekszik csökkenteni a lemorzsolódást a szakképzésben.

9.1.3.	**Tanári pálya vonzóbbá tétele**	
14.	**Az oktatásra fordított költségvetési és privát források növelése**	3

A kormány bejelentése alapján 2020-tól a köznevelésben elsőtől tizenkettedik osztályig, illetve a szakképzésben minden diák ingyen jut majd hozzá a tankönyveihez. A szakképzési centrumok gazdálkodását kancellárok irányítják 2019 tavaszától, akik kinevezése a felelős, átlátható és professzionális gazdálkodást szolgálja.

15.	**Tanítók és a pedagógiai asszisztensek számának növelése**	2
16.	**Rendszeres továbbképzések biztosítása a tanároknak**	3

A Digitális Oktatási Stratégia megvalósításának keretében 2020 végéig összesen 40 ezer pedagógus informatikai továbbképzése valósul meg. 2019 tavaszán zajlott Magyarország első digitális oktatással kapcsolatos tömeges nyílt online kurzusa („A tanulás jövője MOOC”) a Tempus Közalapítvány szervezésében, amelyben több mint 1300 résztvevő próbálhatta ki a digitális oktatás legújabb innovációit.

17.	**A pedagógusok, óvónők és dajkák társadalmi megbecsültségnek emelése az életpályamodell kiterjesztésével és továbbfejlesztésével**	3

Az iskolaigazgatók számára további pótlék és ösztönzési kereset-kiegészítés lehetőségét engedélyezte a köznevelési törvény módosítása. Stratégiai megállapodást kötött az EMMI és a Pedagógusok Szakszervezete (PSZ), így a szakszervezet a korábbiaknál nagyobb szerepet kaphat a jogalkotás és a társadalmi egyezetetések során.

9.1.4.	**Nyelvtanulás hatékonyságának növelése**	
18.	**Nyelvvizsgák elvárásainak átalakítása, az iskolai oktatás ezekhez történő igazítása**	1
19.	**Tanítási időn kívüli idegen nyelvű szakkörök, nyelvvizsga-felkészítők állami támogatása, helyszín biztosítása**	2

A 9. és a 11. évfolyamos diákok kéthetes csoportos iskolai vagy egyéni külföldi nyelvi kurzuson vehetnek részt 2020-tól. A program évente 140 ezer diákot érint és 90 milliárd forintba kerül majd. A diákokat családoknál szállásolják majd el, illetve szabadidős tevékenységeket is szerveznek majd számukra, hogy minél több lehetőségük legyen idegen nyelven kommunikálni. A külföldi nyelvi képzés, illetve a 2018-ban bevezetett, a fiatalok sikeres nyelvvizsgának költségeit megtérítő kormányzati program egyaránt hozzájárul ahhoz, hogy a diákok meg tudjanak felelni a felsőoktatási felvételin 2020-tól kötelezően előírt nyelvvizsga-kritériumnak.

20.	**Angol nyelvű középiskolai felvételi és érettségi lehetősége minden tárgyból**	1

#	Javaslat	Prioritás
9.1.5.	**Külföldi kapcsolatok élénkítése az oktatásban**	
21.	**Külföldi csereprogramokban való aktívabb részvétel**	**1**
22.	**Külföldi diákok Magyarországon tartása**	**1**

A Tempus Közalapítvány képzést szervezett a felsőoktatási intézmények nemzetközi hallgatókkal foglalkozó munkatársainak felkészítésére. Az angol nyelvű képzésen új módszerekkel és technikákkal ismerkedhettek meg a munkatársak, valamint szimulációs játékokon és kompetenciafejlesztő foglalkozásokon vehettek részt.

23.	**Két- vagy többnyelvű képzés valamennyi megyében**	**2**
24.	**Feliratos filmek és sorozatok népszerűsítése**	**1**

9.1.6.	**Digitális ismeretek bővítése**	
25.	**Informatikai eszközpark fejlesztése és karbantartása az iskolákban és a szakképzési centrumokban**	**3**

A Digitális Oktatási Stratégia keretében a tervek szerint 2020-ig a digitális fejlesztések részeként 51 ezer laptop, 31 500 táblagép, ötezer projektor, háromezer interaktív táblagép, valamint 14 ezer asztali gép kerül az iskolákhoz. Ezen felül összesen 26 milliárd forintot fordít a kormány uniós és hazai pénzekből arra, hogy széles sávú wifi működjön az iskolákban. A Szakképzés 4.0. stratégia szintén beavatkozási területként jelöli meg a digitális eszközök fejlesztését a szakképzési centrumokban.

26.	**Digitális tananyagok fejlesztése**	**3**

A kormány elfogadta a digitális kompetencia keretrendszer (DigKomp) fejlesztéséről és bevezetéséről szóló előterjesztést, amely átláthatóvá, követhetővé, mérhetővé teszi a digitális kompetencia szintjeit. Több mint 1000 iskola vett részt a 2019-es Digitális témahéten, amelynek keretében közel 1700 esemény zajlott le mintegy 140 ezer diák részvételével. A fiatalok biztonságos internetezését célzó roadshow indult, amelynek keretében több mint száz szakértő keresi fel az ország iskoláit, hogy játékosan hívja fel a figyelmet a digitális tér veszélyeire. A Tempus Közalapítvány pályázatot hirdetett pedagógusok, tanári csoportok, szakmai munkaközösségek, illetve pedagógusképzésben részt vevő hallgatók újszerű és kreatív tanítási módszereire. A Szakképzés 4.0. stratégia beavatkozási területként jelöli meg a digitális tananyagok beszerzését és aktuális állapotban tartását.

27.	**Programozás integrálása a matematika oktatásba**	**1**

9.2.	**Nemzetközileg elismert felsőoktatási rendszer**	
9.2.1.	**Felsőoktatási intézmények közötti verseny fokozása**	
28.	**Versengő környezet kialakítása a felsőoktatásban**	**3**

Megkezdődött a Budapesti Corvinus Egyetem átalakítása, amelynek 2019. július 1-jétől az állam által létrehozott Maecenas Universitatis Corvini vagyonkezelő alapítvány lett a fenntartója. Az új működési modell célja, hogy a hallgatók számára nemzetközileg elismert diplomát, versenyképes tudást adjon, és 2030-ra a világ 200, Európa 100 legjobb egyeteme közé kerüljön saját szakterületén.

29.	**Felsőoktatási intézmények infrastruktúrájának és felszereltségének fejlesztése**	**2**
30.	**A felsőoktatás és vállalatok közötti kapcsolat erősítése**	**2**
31.	**A piaci igények és a magántőke becsatornázása az oktatásba**	**3**

A debreceni járműberuházásokkal összefüggő oktatásfejlesztési program keretében a Debreceni Egyetemen komplex járműipari laboratórium létesül, új szárnnyal bővül a műszaki kar épülete és megújul a természettudományi oktatás hátterét biztosító tömb. Közel 1 milliárd forint kormányzati támogatással Innovációs és Tudásközpontot hoz létre Zalaegerszegen a Budapesti Gazdasági Egyetem, amely lehetőséget biztosít arra, hogy az egyetem a gazdasági szereplőkkel a jövőben hatékonyabban tudjon együttműködni.

#	Javaslat	Prioritás
32.	**A felsőoktatási K+F kiadások a GDP 0,5 százalékára emelése**	2

A 2019. évi Tématerületi Kiválósági Program keretében 26 egyetem és állami kutatóintézet 55 tématerülete mintegy 14,6 milliárd forint értékben kap támogatást. A tervezett kutatásoknak illeszkedniük kellett négy kutatási területhez: az egészség, a kultúra és a család, a biztonságos társadalom és környezet, valamint az ipar és digitalizáció területéhez. A 2020-as költségvetésben 32 milliárd forinttal emelkedett az előző évi 133 milliárd forintos K+F+I támogatási keretet. Az ITM bejelentése alapján 8 egyetemi innovációs központ kerül majd kialakításra, amelyek közül az első a Budapesti Műszaki Egyetemen kap majd helyet.

33.	**Egyetemi infrastruktúra bérlésének lehetősége**	1

9.2.2.	Hazai felsőoktatás nemzetközi versenyképességének javítása	
34.	**Oktatói pálya vonzóbbá tétele**	3
35.	**Felsőoktatási rangsorok szempontjainak érvényesítése a finanszírozásban**	3
36.	**Kettős diploma programok támogatása**	1

Elindult a Budapesti Corvinus Egyetem és a Fudan Egyetem közös MBA programja, amely az első olyan közös MBA-képzés, amelyet a Fudan Egyetem Kínán kívül indított. A programban résztvevők a képzés elvégzésével a Fudan Egyetem Master in Finance (MSc) és a Corvinus Master in Business Administration diplomáját kapják meg.

37.	**Angol nyelvű publikációk támogatása**	2
38.	**Specifikus posztgraduális képzések elindítása az elvándorlás visszafordítására**	1

Egészségügyi kutatási programot indít a Debreceni Egyetem klinikai központjában az amerikai MIT egyetem. A nemrég született megállapodás szerint az Amerikában már hét éve működő MIT Catalyst nevű program jövőre indul el a GE Healthcare segítségével, és kifejezetten a PhD hallgatókat célozza. Az együttműködés részeként lesz közös kutatás és képzésfejlesztés, illetve olyan témákat érintenek majd, mint a digitális medicina, a mesterséges intelligencia, a virtuális valóság és a sportorvoslás.

9.2.3.	Felsőfokú végzettséggel rendelkezők arányának növelése	
39.	**A felsőoktatás beiskolázási bázisának szélesítése**	3

Összesen több mint 112 ezren nyújtottak be jelentkezést a 2019. évi általános felsőoktatási felvételi eljárásban, amely 4 százalékkal magasabb az előző évi értéknél. Jelentősen növekedett a műszaki és informatikai képzésekre első helyen jelentkezők száma és felvettek száma is. A Szakképzés 4.0 stratégia javaslata szerint a jövőben a technikumokban végzett hallgatók könnyebben juthatnak majd be a célirányú felsőfokú képzésekre.

40.	**Kollégiumi férőhelyek számának növelése**	3
41.	**Tanulmányi eredményektől függő, illetve szociális ösztöndíj-rendszerek bővítése**	2
42.	**Felsőoktatás önköltségi díjának egyetemi eredményektől függővé tétele**	1
43.	**Felsőoktatási tantárgyi szerkezet átalakítása**	2
44.	**Hallgatói aktivitás növelése**	1
45.	**Külföldi részképzési lehetőségek növelése**	1

Az Európai egyetemek elnevezésű új pályázattípus 17 nyertes szövetsége közül ötnek van magyar tagja. A pályázók közös célja, hogy országhatárokon átívelő európai campusokat hozzanak létre, ahol összehangolják az egyetemek működését, például a kutatásokat, az adminisztrációt és a szolgáltatásokat. A Tempus Közalapítvány gondozásában megjelent a "Fókuszban a minőségfejlesztés – Az oktatók szerepe a felsőoktatás nemzetköziesítésében" című, jó gyakorlatokat bemutató kiadvány.

#	Javaslat	Prioritás
9.2.4.	**Műszaki, természettudományos és IKT területeken végzettek arányának növelése**	
46.	**Matematikán felül további kötelező természettudományos érettségi**	**1**
47.	**Lemorzsolódás csökkentése az egyetemi képzéseken**	**2**

Az aktív vagy hallgatói jogviszonyukat szüneteltető, a diplomaszerzéshez szükséges számú nyelvvizsgával nem rendelkező, valamint a záróvizsgát tett, de nyelvvizsga hiányában diplomát nem szerzett egyetemi és főiskolai hallgatók a 2019/2020-as tanév októberétől kifejezetten a nyelvtanulásra fordítható diákhitelt vehetnek fel. A nyelvtanulási diákhitel keretében egyösszegű kölcsön vehető fel, ennek legmagasabb összege 500 000 Ft, amelynek törlesztését a felvételét követő 12 hónap elteltével kell megkezdeniük a hallgatóknak.

9.2.5.	**Pénzügyi ismeretek terjesztése**	
48.	**Pénzügyi kultúra mélyítése**	**2**

Az MNB a Pénzirántyű Alapítvány segítségével, az EMMI-vel és az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézettel együttműködésben intenzív iskolai tankönyv- és tartalomfejlesztési tevékenységet végzett, amelynek eredményeként a pénzügyi tudatosság iskolai fejlesztését mára már számos tankönyv és kiadvány segíti (például: Számoljunk a befektetésekkel!, Történelem és pénzügyek). Megnyílt a Budapesti Gazdasági Egyetem Fintelligence Pénzügyi Kultúra Központja, amely célja az új pénzügyi megoldások oktatása és gyakorlati megismerése.

49.	**Pénzügyi szakemberek továbbképzése**	**1**

A Budapest Institute of Banking (BIB) megállapodást kötött a legjelentősebb európai fintech képzési központtal, a londoni székhelyű Centre for Finance Technology and Entrepreneurship (CFTE)-pel, amely szerint a BIB lesz a CFTE régiós partnere, emellett közös oktatásfejlesztési tevékenységet is tervez a két oktatási intézmény. Az együttműködés célja, hogy a két intézmény a legfejlettebb fintech képzési programokat kínálja a jövőben Magyarországon és a közép-kelet-európai régióban.

Jelmagyarázat

Nem kezdődött meg	*Megkezdődött*	*Részben megvalósult*	*Teljesen megvalósult*

10. Kutatás-fejlesztés és innováció

A kutatás-fejlesztési és az innovációs kapacitások alapvetően meghatározzák a gazdaság megújulási képességét. Az elmúlt években nőtt a kutatás-fejlesztési tevékenységek támogatása, bár a GDP arányos K+F kiadások az EU átlagtól továbbra is elmaradnak. A források rendelkezésre állása mellett a kutatói humán erőforrás utánpótlását, itthon tartását és Magyarországra vonzását is szükséges biztosítani. A K+F ráfordítások és létszám növelése mellett a vállalati szféra, felsőoktatás és állam közötti kapcsolatok számának növelése és a bürokratikus terhek csökkentése segítheti a modern és versenyképes kutatás-fejlesztési ökoszisztéma kialakulását.

Megítélésünk szerint a kutatás-fejlesztési ráfordítások GDP 2 százalékára való emelése biztosíthatná, hogy Magyarország a gazdasági fejlődés innovációvezérelt szakaszába lépjen át. Ez segítené azon köztes célok elérését, hogy emelkedjen az innováló kkv-k aránya (30 százalékra) és a kutató-fejlesztők aránya a foglalkoztatottakon belül (1,4 százalékra). Előbbit az életciklus elején lévő vállalkozások K+F kiadásainak kiemelt támogatása és a szabadalmakkal kapcsolatos költségek csökkentése, utóbbit a doktori végzettségűeknek juttatott kedvezmények és a kutató-fejlesztők béremelése segítheti.

A kutatás–fejlesztés ösztönzésével és innováció erősítésével foglalkozó javaslatok több, mint harmadában kezdődött el a megvalósítás. A Gazdaságvédelmi Akcióterv szerint 32 milliárd forint állami többletforrásban részesül a kutatás-fejlesztés 2020-ban, a többletforrás felhasználásának pontos célja és módja azonban nem került kijelölésre. A forrás segítségével sor kerülhet a kutatás-fejlesztésben foglalkoztatottak béremelésére is. Több bürokratikus teher eltörlése és adóadminisztrációs könnyítés bevezetése – köztük a csoportos társaságiadó-fizetés lehetősége, a kutatás-fejlesztési szolgáltatások adóalapjának utólagos megosztása, adóelőleg–kiegészítési kötelezettség eltörlése az innovációs járulék tekintetében – is növelheti a kutatás-fejlesztési kiadások mértékét. Nincs azonban változás a PhD végzettséggel rendelkezők adókedvezményének egyetemi végzettséggel rendelkező kutatók részére való kiterjesztésében, a doktori képzés költségeinek állami támogatásának erősítésében, a szabadalmak fenntartási díjának csökkentésében és a kutatás-fejlesztést is végző kkv-k célzott adókedvezményeinek bővítésében.

#	Javaslat	Prioritás
10.1.	**A kutatói humán erőforrás biztosítása**	
1.	**A PhD végzettséggel rendelkezőkre vonatkozó adókedvezmény kiterjesztése az egyetemi végzettséggel rendelkező kutatók részére**	**3**
2.	**A kutatási-fejlesztési segédszemélyzet létszámának növelése a bérek további emelésével**	**2**

A Gazdaságvédelmi Akcióterv egyik pontja alapján a 2020-as költségvetésben 32 milliárd forinttal emelkedett az előző évi 133 milliárd forintos kutatás-fejlesztési támogatási keret. A többletforrás konkrét felhasználása még nem került kijelölésre, de a segítségével az állami fenntartású tudományos műhelyekben, kutató-fejlesztő helyeken dolgozó (segéd)személyzet bérfejlesztése is megvalósítható lehet.

3.	**A 30 év feletti munkavállalók számára a doktori képzés költségei 50 százalékának állami átvállalása**	**2**

10.2.	**A kutatási ráfordítások növelése**	
4.	**A vállalkozások K+F kiadásainak ösztönzése az üzleti környezet további fejlesztésével (kevesebb bürokratikus teher, több kedvezmény K+F-re)**	**1**

A “tao-csoport” idei bevezetése egy új lehetőség a cégcsoportos adótervezésre. Az intézkedés több társasági adóalany tagból álló csoportok részére biztosít lehetőséget arra, hogy az egyéni adóbevallások helyett egyetlen csoportbevallást tudjanak benyújtani, ami javíthatja a kutatás-fejlesztési kedvet. További adminisztratív könnyítés, hogy 2019-től a társasági adó önellenőrzéssel is lehet utólagosan adókedvezményt érvényesíteni. A változtatásoknak köszönhetően 2018-ra vonatkozóan is lehetőség van a kutatási és kísérleti fejlesztési szolgáltatások adóalap-csökkentési lehetőségének megosztására. Szintén idéntől kezdődően eltörlésre kerül az adóelőleg-kiegészítési kötelezettség többek között az innovációs járulékot érintően.

5.	**Életciklus elején lévő vállalkozások K+F kiadásainak kiemelt támogatása**	**3**

2019-től növekedett a korai fázisú vállalkozásokba (startupok) történő befektetések adóalap kedvezménye évi 20 millió forintról befektetésenként évi 20 millió forintra. Amennyiben a társaságiadó-alany korai fázisú (startup) vállalkozásban szerez részesedést, a szerzett részesedés értékének háromszorosa adóalap-csökkentő tételnek minősül, amely a részesedés szerzésének adóévében és az azt követő három adóévben számolható el.

6.	**Feltételes munkáltatói járulékcsökkentés azon kkv-k részére, amelyek K+F beruházást hajtanak végre**	**2**
7.	**A szabadalmak fenntartási díjának csökkentése**	**3**
8.	**A szabadalmakból szerzett bevétel kedvező elszámolása**	**1**

Jelmagyarázat

Nem kezdődött meg	*Megkezdődött*	*Részben megvalósult*	*Teljesen megvalósult*

11. Állami hatékonyság

Egy ország versenyképességét és fenntartható felzárkózását alapvetően befolyásolja az állam, amely foglalkoztatóként, szolgáltatóként és szabályozóként is jelen van a gazdasági életben. Az állam működése akkor tekinthető hatékonynak, ha a magánszemélyek és a vállalkozások számára optimális környezetet teremt, az elkerülhetetlen torzító hatás minimalizálása mellett. Ehhez a közigazgatásnak a rá bízott feladatokat a szükséges létszámmal, költséghatékonyan kell végeznie, amely cél elérésének fontos eszköze lehet a digitalizáció. Az állami létszám csökkentése, illetve a túlzottan bürokratikus folyamatok mérséklése erőforrásokat szabadíthat fel a magánszektor számára.

Megítélésünk szerint a közigazgatás fejlesztésének fontos eszköze lehet párhuzamosan a teljesítménymérés és bértömeggazdálkodás. Emellett a digitális közigazgatás kiterjesztése mind az állam oldaláról, mind a magánszektor részéről csökkentené a lekötött erőforrásokat. E tekintetben célként lehet kitűzni, hogy a kormányablakokban elérhető ügyek személyes megjelenés nélkül, online is elintézhetők legyenek. A vállalkozásokat terhelő adminisztratív terhek jelenleg magasabbak az Európai Unió átlagánál, ezért az adóbevallással töltött idő mérséklése is javaslataink egyik célja. Az adóelkerülés visszaszorításának folytatása többek között az online pénztárgépek rendszerének kiterjesztésével valósulhat meg.

A májusban bejelentett Gazdaságvédelmi Akcióterv is hozzájárult ahhoz, hogy az állami hatékonyság növelését célzó 23 javaslatból 14-nél már megkezdődött a javaslat végrehajtása, egy esetben – a társasági adóelőleg-kiegészítés megszüntetésénél – a teljes megvalósulásra is sor került. A bürokrácia mérséklését célzó javaslatok végrehajtása a legmagasabb fokú, bár itt is van tér az előrelépésre, elsősorban a digitalizációban rejlő lehetőségek fokozottabb kiaknázásával. A digitális közigazgatás alfejezetben megfogalmazott javaslatok nagyobb részének megvalósítása elkezdődött, azonban további erőfeszítésekre van szükség ahhoz, hogy utolérje hazánk a legjobb nemzetközi gyakorlatot felmutató észteket. Az ügyfélbarát adóhivatalt célzó javaslatok közül több is megjelent a Gazdaságvédelmi Akciótervben, többek között elindult az adminisztratív terhek csökkentése. Az adóelkerülés csökkenéséhez hozzájáruló és már megkezdődött intézkedések közül kiemelendő az online pénztárgép rendszerének kiterjesztése és a lakossági pénzügyi tranzakciós illeték csökkentése.

#	Javaslat	Prioritás
11.1.	**Kisebb bürokrácia**	
1.	**Állami intézményrendszer átvilágítása, racionalizálás, párhuzamosságok kiszűrése**	**1**

Az intézményrendszer nagyobb mértékű átalakítása 2010 után, közel egy évtizede kezdődött meg, amit 2016-tól egy jelentősebb, 46 intézmény megszűnésével járó intézkedés követett. A közigazgatás élőmunkaigényének leépítésére és a szektor termelékenységének javítására van még mozgástér.

2.	**Átlagos bérek emelése a közigazgatásban, a bürokrácia csökkentése**	**3**

A több ütemben, 2016-tól bevezetett életpályamodell a közigazgatásban együtt járt a bérek emelkedésével, amelynek mértéke 30–50 százalékos volt 2015 és 2018 között. Legutóbb 2019 elejétől emelkedett meg a minisztériumi és háttérintézményekben dolgozók bére 30 százalékkal, amellyel egyidejűleg 15 százalékos létszámcsökkentés történt.

3.	**Bértömeggazdálkodás és teljesítménymérés a létszámgazdálkodás helyett**	**3**

A szűken értelmezett államapparátus szabályozása 2016-tól kezdődően alapvetően megváltozott, bevezetésre került a közigazgatásban az életpályamodell. A teljesítményarányos bérezési rendszert a közigazgatásban dolgozókra fokozatosan terjesztették ki. 2016-ban a járási hivatalok dolgozóira, 2017-ben a megyei hivatalok dolgozóira, majd 2019-től a központi igazgatási szervek dolgozóira.

4.	**Állami vállalatok és állami szolgáltatások hatékonyságának mérése**	**1**

11.2.	**Digitális közigazgatás**	
5.	**Minden, a kormányablakokban elintézhető ügy legyen elvégezhető online is észt mintára**	**3**

A kormányhivatalokban elérhető mintegy 2500 ügytípusból 700 olyan van, amelyet a következő években egyszerűsítenének vagy megszüntetnének a kormányzati tervek szerint. Ennek során lényegesen csökkentenék a személyes ügyintézési kötelezettséggel járó eljárások számát, ezzel nagyobb teret engedve az elektronikus ügyintézésnek. Ezt a folyamatot támogatja, ha az egyes hatóságok közvetlen hozzáférést kapnak az állami nyilvántartásokhoz.

6.	**Közigazgatási szervezetek adatbázisainak összekapcsolása**	**2**

A közigazgatási ügyintézéshez elengedhetetlenek a gyorsan elérhető, pontos és naprakész adatok, aminek biztosításához létrehozták a Központi Kormányzati Szolgáltatás Buszt (KKSZB). A KKSZB segítségével számos közhiteles nyilvántartáshoz lehet hozzáférni, ahol az információátadás automatikus. Többek között olyan adatbázisok érhetők el a csatlakozott intézmények számára, mint a cégnyilvántartás, a személyi adat- és lakcímnyilvántartás és az útiokmány nyilvántartás. A rendszer 2017-ben indult, a szolgáltatások köre 2018-ban jelentősen bővült. A bírósági szervezet 2019-ben csatlakozott a KKSZB-hez, amivel várhatóan az ítélkezési munka lesz hatékonyabb.

7.	**Mobil alkalmazások továbbfejlesztése az egyszerűbb ügyintézés érdekében**	**1**
8.	**Az elektronikus űr- és adatlapok előre kitöltött részeinek növelése**	**1**

A közigazgatásban a digitalizáció előretörésével párhuzamosan egyre kevesebb adat szükséges egy űr- vagy adatlap online kitöltéséhez. A fejlődést tükrözi az EU ezirányú felmérése (Digital Economy and Society Index), amely szerint az előre kitöltött űrlapoknál 27,7-ről 31-re emelkedett egy év alatt a magyar érték. Az indikátornál megszerzett magasabb érték ellenére is nagy tér van a fejlődésre, mert a legjobban teljesítő országok értéke 100. Összehasonlításképpen, Ausztria 2019-ben 81,4-es értéket ért el, míg Észtország 89,3-at, Málta 100-at.

9.	**Online rendszeres elégedettségmérés a közszolgáltatásoknál**	**1**

#	Javaslat	Prioritás
11.3.	**Ügyfélbarát adóhivatal**	
10.	**Az adóhivatal fejlesztése, hatékonyságának növelése**	**3**

Az adóhivatal hatékonyságának fejlődését mutatja az adóelkerülés csökkenő mértéke Magyarországon. Az Európai Bizottság 2019-es becslése szerint 2018-ban az áfarés mértéke (a be nem fizetett áfa aránya) először csökkent 10 százalék alá hazánkban, ami alacsonyabb az EU tagországainak átlagánál is. A javuláshoz 2013-tól kezdve az online pénztárgépek bevezetése, majd az elektronikus közúti áruforgalom ellenőrző rendszer, 2018-tól pedig az online számlázás jelentős kibővítése járult hozzá. A NAV 2018. évi jelentése szerint kiemelt jelentőségű stratégiai eszköz az adóhatóság kezében a digitalizáció, aminek segítségével egy év alatt 10 százalékkal csökkent az ügyfélszolgálaton megjelentek száma, és felére esett vissza a papíralapú adószámla-kivonatok száma.

11.	**NAV által készítendő társasági adó és áfa bevallás rendszer végrehajtása**	**3**

A „Program a versenyképesebb Magyarországért” című javaslatcsomag szerint 2021-től a személyi jövedelemadó és a jövedéki adó mellett például a társasági adó automatikus bevallása is megvalósul.

12.	**Adózóbarát, átlátható weboldal fejlesztése, online intézhető ügyek bővítése**	**1**
13.	**Társasági adóelőleg-kiegészítés megszűntetése**	**2**

A 13+1 pontos Gazdaságvédelmi Akcióterv részeként a 2019-ben kezdődő adóévtől az adóelőleg-kiegészítés kötelezettsége már nem terheli a vállalkozást. A 2019-es évre vonatkozóan az adózó függetlenül a törvénytől dönthet úgy, hogy teljesíti a feltöltési kötelezettséget, azonban, ha él ezzel a választással, akkor adófelajánlást is tehet.

14.	**Társasági adó közelítése a „pénzforgalmi adózás” felé**	**2**

Bár a társasági adó rendszere érdemben nem változott ebbe az irányba, de több tényező révén mégis közeledett az adórendszer a pénzforgalmi adózás felé. Ez egyrészt a pénzforgalmi adónak tekinthető KIVA gyors ütemű terjedésének köszönhető. Másrészt a társasági adó esetében jelentősen növekedett a fejlesztési tartalék mértéke, ami előrehozott értékcsökkenést jelent, így szintén a pénzforgalmi adózáshoz való közelítésnek tekinthető.

15.	**Adminisztratív terhek csökkentése**	**2**

A Gazdaságvédelmi Akcióterv része az adóadminisztráció csökkentése, mely szerint több adót is összevonnak vagy kivezetnek. Az adórendszer töredezettségét csökkenti, hogy 2020-tól összeolvad az egyéni természetbeni egészségbiztosítási járulék, a nyugdíjjárulék, a munkaerőpiaci járulék és a pénzbeni egészségbiztosítási járulék. Szintén 2020-tól a KIVA mértéke 13 százalékról 12 százalékra csökken, miközben az EVA megszűnik. A Pénzügyminisztérium tervei szerint 2018-hoz képest az adók száma harmadával kevesebb lesz 2022-ben.

11.4.	**Adóelkerülés csökkentése**	
16.	**Digitális multicégek adófizetői körbe vonása**	**2**
17.	**Online pénztárgép rendszerének további kiterjesztése**	**3**

A kezelőszemélyzet nélküli automatáknak nyugtaadási kötelezettségük nincs, azonban a visszaélések elkerülése érdekében a kormány 2018-ban úgy döntött, hogy az adóelkerülés visszaszorításának új eszközeként megköveteli az étel- és italautomaták bekötését a NAV-hoz. A rendszer indulását követő kedvező tapasztalatokra építve 2019 nyarától minden automataberendezés üzemeltetőjének kötelessége a NAV regisztráció, így az adóhatóság rálát például az autómosók vagy parkolóautomaták valós forgalmára is.

18.	**A lakossági pénzügyi tranzakciós illeték megszüntetése**	**1**

A kormány döntése értelmében 2019. január 1-től a lakossági számlákról történő átutalások 20 ezer forint alatt mentesülnek a 0,3%-os tranzakciós illeték megfizetése alól, a 20 ezer forint feletti utalásoknál csak a határ feletti rész illetékköteles.

#	Javaslat	Prioritás
19.	Elektronikus fizetési módok kötelező elfogadása meghatározott kereskedői kör esetében	2
20.	Építőipari foglalkoztatás fehérítése	2

11.5.	Versenyképes kincstári rendszer	
21.	A Kincstári rendszer konszolidációja, hatékonyságának növelése	3
22.	Kincstári számlavezetés az önkormányzatoknak és állami vállalatoknak	2
23.	A Kincstár ügyfélkapcsolatainak fejlesztése, kiemelten a lakossági állampapírértékesítések területén	1

A MÁP+ állomány mintegy negyedét a kincstári hálózat értékesítette az első hónapokban, ami a kiterjedt banki fiókhálózat versenytársaként figyelemreméltó eredmény. Tekintettel azonban arra, hogy a hitelintézeteken keresztül történő vásárlás egyszeri és állományi díjakat is jelent a háztartások számára, célszerű a kincstári arányt tovább növelni. Ennek eszköze lehet a postai értékesítés növelése, amelyet támogathat az ősz folyamán materializált formában is megjelenő MÁP+ értékpapír. A lakossági állampapírok értékesítése 2019. június 3-tól kibővült, a bevezetett új állampapír konstrukció (MÁP+) az eddigi hagyományos értékesítési csatornákon túl a Magyar Posta kijelölt postahelyein és a Fundamenta-Lakáskasszánál is megvásárolható.

Jelmagyarázat

Nem kezdődött meg	*Megkezdődött*	*Részben megvalósult*	*Teljesen megvalósult*

12. Modern infrastruktúra és hatékony energiafelhasználás

A fejlett infrastruktúra, valamint az energiaforrások megfelelő elérése és hatékony felhasználása alapvető feltétele egy gazdaság eredményes működésének. A modern infrastruktúra mérsékli a szállítási költségeket, gyorsítja a tranzakciókat, vonzza a beruházásokat és segíti a munkaerő és a tőke országon belüli mobilitását. Az energiamix megfelelő kialakítása rövid távon költségelőnyt és az energiabiztonság növekedését, hosszú távon pedig a fenntarthatóságot támogatja. Az energiaintenzitás és környezetterhelés mérséklése a piaci versenyben is növekvő elvárás, de hosszú távon feltétlen szükségszerűség.

Az MNB versenyképességi programjában a fenti elvek alapján kitűzött célok érintették a vasúti közlekedés gyorsítását és a közúthálózat fejlesztését, valamint a telekommunikációs hálózat egyre növekvő igényeknek való megfelelését. A vasúti és közúti hálózat sűrűsége megfelelő, de minősége elmarad az európai átlagtól. A távközlési infrastruktúra ma még felveszi a versenyt az európai szinttel, de a technológia fejlődését csak folyamatos fejlesztésekkel lehet követni. Az energiafüggőséget csökkentheti az energiahatékonyság javítása, illetve a hazai energiatermelés bővítés. Mindezek a környezetterhelést is mérsékelhetik, amelyhez az energiafelhasználás szerkezetének változása is hozzájárulhat.

A megfogalmazott javaslatok közel kétharmadának megkezdődött a megvalósítása. A vasúti közlekedés villamosítását és kényelmét növelő több projekt van folyamatban, a nagysebességű pályák kialakítása azonban lassan halad és a járműpark cseréje is további erőfeszítéseket igényel. A gyorsforgalmi úthálózat hossza folyamatosan növekszik, az M1-es autópálya felújítása elkezdődött, háromsávosítása a közeljövőben várható. Az M7-es autópálya háromsávosítása és az autópálya ráhordó utak település elkerülésének előmozdítása azonban nem került napirendre. A 4. ipari forradalomnak megfelelő telekommunikációs és elektromos hálózat alfejezet javaslatainak megfelelően okos város megoldásokra és az 5G kiépítésére is születtek intézkedések. Nincs azonban érdemi előrelépés az elektromos hálózat és az információbiztonsági szoftveripar fejlesztésében. A hatékony energiafelhasználás javaslatai többségének megvalósítása megkezdődött, a háztartások energiahatékonyságát erősíti az Otthon Melege program bővítése. A zöld gazdaság alfejezet javaslataiból a mezőgazdasági öntözési infrastruktúra fejlesztése már részben megvalósult, mivel a költségvetés évente 17 milliárd forinttal támogatja az öntözött területek növelését a következő 10 évben. A szélerőművek állami támogatásának erősítése és a hulladék újrahasznosítás arányát növelő általános és kötelező érvényű – az üveg mellett a műanyag palackokra is kiterjedő – betéti díjas rendszer bevezetése érdekében azonban egyelőre nem történt változás.

#	Javaslat	Prioritás
12.1.	**Gyorsabb vasúti közlekedés**	
1.	**Minden legalább 30 ezer fő lakosságú város és az észak-balatoni régió váljon villamosított vasútvonalon elérhetővé**	**2**

Az észak-balatoni vasútvonal villamosítása megkezdődött. A Szabadbattyán-Tapolca-Keszthely villamos üzem kiépítésének I. ütemében a Szabadbattyán és Balatonfüred közötti 55 km hosszúságú pályát fogják villamosítani. A Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. (NIF Zrt.) közleménye alapján a projekt előkészítésre és kivitelezésére vonatkozó közbeszerzési eljárás sikeresen zárult, a szerződés hatálybalépését követően elindultak a munkálatok. A beruházás teljes lezárása megközelítőleg 2021 májusára várható a NIF Zrt. közleménye alapján. A kivitelezés szerződéses összege 23 milliárd forint. Emellett a Szeged és Hódmezővásárhely között előreláthatólag 2021-re megépülő tram-train (vasút-villamos) vonal biztosítani fogja a több, mint 40 ezer lélekszámú Hódmezővásárhely villamosított pályán történő elérését. A projekt költségei 25 milliárd forintot tesznek ki. Továbbá a Püspökladány és Biharkeresztes közötti vasúti pálya villamosítási munkálatainak jelenleg az előkészítési fázisa zajlik, amelynek keretében villamosítják és korszerűsítik a vonalat.

2.	**Minden fő vasútvonalon legalább 160 km/h sebesség**	**3**

A Budapest-Belgrád vasútvonal megépítésére vonatkozó szerződés már megjelent a közbeszerzési értesítőben, az újonnan épített vasútvonal engedélyezett sebessége 160 km/h lesz. A folyamatban lévő Gödöllő-Hatvan vasúti pályakorszerűsítéssel 100-160 km/h-ra emelkedik egy 27 km-s szakaszon a pályasebesség 2020 végére a szerződéses összeg alapján 64 milliárd forintból. A Püspökladány és Debrecen közötti 40 km hosszúságú vonalon szintén folyamatban vannak a pályasebességet 160 km/h-ra emelő építkezések 73 milliárd forintból.

3.	**A vasúti mozdonyok és személykocsik cseréje, valamint felújítása**	**2**

Az elővárosi vasúti közlekedés fejlődését szolgálja, hogy a Budapest-Vác-Szob és a Budapest-Cegléd-Szolnok vasútvonalakon 2019 végétől 11 db emeletes, Stadler KISS szerelvény áll forgalomba, később további 29 db ilyen szerelvény érkezik, amelyekre vonatkozóan a szerződéseket már megkötötték. Az új szerelvényeknek nagyobb a gyorsító képessége és gyorsabb a megállókban történő utascseréje. A távolsági vasúti közlekedést támogatja, hogy 2019. július végére elkészült a MÁV-Start Zrt. első húsz darab, nemzetközi forgalomra is alkalmas új generációs Intercity kocsija is. 2021 tavaszáig összesen 70 darab, belföldi forgalomra alkalmas IC+ kocsit tervez legyártatni a magyar vasúttársaság. A MÁV jelenleg tárgyalásokat folytat arról is, hogy 115 új mozdonyt szerezzenek be a 40 éves átlagéletkorú mozdonypark fiatalítása érdekében.

4.	**Minden megyeszékhelyen intermodális csomópont építése és a teherpályaudvarok fejlesztése**	**2**

Folyamatban van a kaposvári, debreceni, kecskeméti, zalaegerszegi, szombathelyi, egri és dunaújvárosi intermodális csomópont kialakítása és a székesfehérvári, nyíregyházi intermodális csomópontok fejlesztése. A kaposvári projekten kívül – amelyik már a kivitelezési fázisban van – mindegyik projekt előkészítési fázisa zajlik.

12.2.	**Kiváló úthálózat**	
5.	**M1, M7 háromsávosítása**	**2**

Előkészítési fázisban van az M1-es autópálya Budapest és Győr közötti szakaszának háromsávosítása mindkét irányban a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. honlapján található információk alapján, az M7-es autópálya háromsávosítása azonban nem szerepel a kormány aktuális tervei között. Folyamatos az M1-es autópálya felújítása: 2018-ban megújult az M1-es autópálya Hegyeshalom felé vezető oldalán az M0-s autóút csomópontjától kezdődően egy 2,5 kilométeres szakasz, illetve ugyanezen a pályaoldalon a 28-as és 40-es kilométerszelvények közötti 12 kilométeres szakasz. 2019-ben megújult Tatabánya térségében az 54-es és a 61-es kilométerszelvények közötti szakasz a Hegyeshalom felé vezető oldalon. 2020 novemberéig pedig az M0-s autópálya és a Tatabánya-Újváros közötti eddig kimaradt további szakaszok is felújításra kerülnek.

6.	**Autópálya ráhordó utak település elkerülésének előmozdítása**	**2**

#	Javaslat	Prioritás
7.	**Önvezető autók közlekedésére alkalmas gyorsforgalmi utak**	1

Folyamatban van az önvezető autózásra alkalmas M76-os út egy-egy szakaszának megépítése. A gyorsforgalmi út Keszthelyt Zalaegerszeggel fogja összekötni. A projekt jelenlegi fázisában megépülő 24 km-s szakaszból egy 10 km-s szakasz technikailag alkalmas lesz arra, hogy az önvezető gépjárműveket teszteljék rajta, mivel fejlett adatforgalmi hálózat kerül az útba beépítésre. A teljes pálya a tervek szerint 2022 végére fog elkészülni.

12.3.	A 4. ipari forradalomnak megfelelő telekommunikációs és elektromos hálózat	
8.	**Az 5G technológia fejlesztése a magasabb frekvenciatartományok megnyitásával és a kisebb cellaméretek fejlesztésének állami támogatásával**	3

Az 5G kommunikációra alkalmas frekvenciaértékesítések 2019 őszén zajlanak a Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság koordinációjában, árverés formájában, a hálózatfejlesztés ezután történhet meg.

9.	**Az üvegszálas vezetékek elterjedésének állami támogatása**	1
10.	**Az elektromos hálózat szigetelésének javítása**	1
11.	**A föld alatt futó elektromos vezetékek arányának növelése**	1
12.	**Állami támogatás a magasabb áramerősségű csatlakozások számának növeléséért a háztartásokban**	1

A magasabb áramerősségű csatlakozások számának növelését egyelőre nem támogatja célzott állami program, de Kaposváron, Dunaújvárosban, Szombathelyen, Tatabányán, Veszprémben és Zalaegerszegen közös erővel okosmérőrendszeren alapuló beruházásokat hajtanak végre és e települések összehangolják energetikai modernizációs törekvéseiket.

13.	**A főváros és minden magyar megyeszékhely váljon okos várossá**	2

Az okos várossá válást szolgálják többek között egyes magyar városokban a közművek okosmérőkkel való felszerelése, az intermodális csomópontok építése és ennek keretei között az intelligens utastájékoztatási rendszer kiépítése. Ugyanakkor a részletes célokat, intézkedéseket és a megvalósítás menetét ismertető átfogó stratégiával a magyar megyeszékhelyek még nem rendelkeznek. A kormány az okos városfejlesztések gyakorlati megvalósítására mintaprojektet alakított ki, amelyet a Pest megyei Monoron hajtanak végre.

14.	**Magyar információbiztonsági szoftveripar fejlesztése**	3

12.4.	Hatékony energiafelhasználás	
15.	**A vállalati energiafelhasználás hatékonyságának növelése adókedvezményekkel**	3

Kedvezően alakulnak a költségelszámolási szabályok az energiahatékonysági beruházások esetében, ugyanis 2020 januárjától a magasabb energiahatékonysági szint elérését elősegítő immateriális jószág is elszámolható lesz tárgyi eszközként.

16.	**Az energetikai auditálás bevezetésének támogatása állami forrásokkal**	2
17.	**Háztartások energiahatékonyságának javítása a felújítások állami támogatásának erősítésével**	3

Az Otthon Melege program keretei között eddig 36 milliárd forint támogatást nyújtottak 300 ezer háztartásnak. Az alprogramok folyamatosan kerülnek kiírásra 2019-ben is, legutóbb a fűtéskorszerűsítést elősegítő okos költségmegosztásra (például okos mérés) és radiátorcserére vonatkozó alprogramot jelentett be a kormány.

18.	**Szabályozott energiaárak további csökkentési lehetőségének folyamatos vizsgálata**	1

#	Javaslat	Prioritás
19.	**A villamosenergia hálózat nagy kapacitású áramtárolókkal való kiegészítése**	**3**

A villamosenergiahálózat nagy kapacitású áramtárolókkal való kiegészítése még csak kezdeti fázisban van, de már üzembe helyezték az első ilyen hazai energiatárolót a Zuglói Fűtőerőműhöz kapcsolva. Az akkumulátor fejlesztési költségeinek 45 százalékát állami forrásból finanszírozták.

12.5.	Zöld gazdaság	
20.	**50 milliárd forint szél- és naperőművek támogatására**	**3**

Két kohéziós, vissza nem térítendő forrásból finanszírozott uniós pályázat is a napenergia elterjedését támogatja a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program negyedik alprogramjában. 2019 májusában jelentették be a GINOP 4.1.3-19-es kódszámú felhívást, amely összesen közel 24 milliárd forintból támogatja a kkv szektor napelemes fejlesztéseit. A kiírás szerint kis kapacitású, saját, villamosenergia fogyasztást kiváltó fejlesztést lehet megvalósítani a forrásból. 2019 októberében jelentették be a GINOP 4.1.4-19-es kódszámú felhívást, amelyből a kkv szektor számára főként napelemes fejlesztések – és egyéb energiahatékonysági beruházások – támogathatóak, összesen 20 milliárd forint értékben. Ez utóbbi kiírás támogatási intenzitása legfeljebb 55 százalékos és csak a közép-magyarországi régión kívül bejegyzett cégek pályázhatnak a forrrásra.

21.	**25 milliárd forint a kkv-k környezetvédelmi célú beruházásainak támogatására**	**3**
22.	**A víziközművek felújítása és felszerelése okosmérőkkel**	**1**

Kaposváron, Dunaújvárosban, Szombathelyen, Tatabányán, Veszprémben és Zalaegerszegen közös erővel okosmérőrendszeren alapuló beruházásokat hajtanak végre, és e települések összehangolják energetikai modernizációs törekvéseiket.

23.	**A szennyvízelvezetési infrastruktúra bővítése a 2000 főnél kisebb településeken és a szennyvíztisztító üzemek számának növelése**	**1**

Összesen 10 milliárd forint értékben pályázhatnak a vidéki kistelepülések szennyvízkezelésük megoldására részben uniós forrásból, részben a magyar költségvetésből. A pályázati keretre azok a települések pályázhatnak, amelyeket a 91/271/EGK irányelvben megfogalmazott kiépítési kötelezettségek nem érintenek. Az intézkedés célja, hogy a szennyvízkezelés megfelelő megválasztásával a vidéki települések környezetterhelése csökkenjen.

24.	**Az újrahasznosított hulladék arányának növelése és a betéti díjas rendszer bevezetése**	**2**
25.	**Az elektromos járművek támogatásának erősítése**	**1**

Felülvizsgálta az elektromobilitás ösztönzésével és szabályozásával foglalkozó Jedlik Ányos Tervet a kormány és Hazai Elektromobilitási Stratégia (Jedlik Ányos Terv 2.0) címmel új stratégiai dokumentumot bocsátott ki. Ebben a kormányzati stratégiában többek között szakpolitikai javaslatként szerepel, hogy az elektromos autók támogatási szintje ne csökkenjen, az elektromos autóvásárláshoz nyújtott állami támogatás már a vásárlás pillanatában (és nem fél évvel később) hozzáférhetővé váljon. A stratégia további szakpolitikai javaslata, hogy a nyugat-európai gyakorlat alapján, károsanyag-kibocsátás szerint meghatározott adókon keresztül kerüljön támogatásra az elektromos autózás. Az elektromos járművek támogatása a kormány gépjárműbeszerzéseiben is megjelenik. A kormány célja, hogy az állami gépkocsipark 30 százaléka elektromos meghajtású legyen 2030-ra. Ezt a célt szolgálja az is, hogy 249 elektromos gépkocsit szereznek be a kórházak részére, amihez hárommiliárd forint támogatást nyújt a kormány. Az elektromos járművek zökkenőmentes működtetése érdekében összesen 132 elektromos töltőállomást is telepítenek a kórházak mellé.

26.	**A mezőgazdasági öntözési infrastruktúra fejlesztése**	**2**

A kormány évente 17 milliárd forintot biztosít 2020 és 2030 között a Gazdaságvédelmi Akcióterv egyik pontja alapján arra, hogy emelkedjen az öntözött területek nagysága és bővüljön az öntözésbe bevont gazdálkodók száma.

Jelmagyarázat

Nem kezdődött meg	*Megkezdődött*	*Részben megvalósult*	*Teljesen megvalósult*

Szent-Györgyi Albert

(Budapest, 1893. szeptember 16. – Woods Hole, Massachusetts, 1986. október 22.)

Szent-Györgyi Albert Nobel-díjas magyar orvos, biokémikus.

1904 és 1911 között a Lónyay utcai református gimnáziumban végezte a középiskolát, majd tanulmányait a Budapesti Tudományegyetem Orvostani Karán folytatta. Az első világháborúban katonaorvosként vett részt a keleti fronton. Életét kockáztatva segített a sérültek kimentésében, amiért Ezüst Vitézségi Érmet kapott. Az első világháború után Pozsonyban, Prágában, Berlinben, Leidenben, Groningenben folytatott tanulmányokat a biológia, az élettan, a gyógyszertan, a bakteriológia, majd a fizikai-kémia terén.

Kutatásai során állatok mellékveséjében azonosított egy új anyagot, amelyet később káposztából és narancsból sikerült kinyernie. A C6H8O6 összegképletű anyag a hexuronsav elnevezést kapta. 1927-ben megvédte a hexuronsav felfedezéséről írt doktori disszertációját a cambridge-i egyetemen, és a kémiai tudományok doktora lett.

1928. október 1-én kinevezték a szegedi egyetem tanárává, ahol 1931-ben kezdte meg kutatói és tanári tevékenységét az orvosi vegytani intézet professzoraként. 1931-től a C-vitamin kutatásával foglalkozott, amelynek pontos összetétele, akkor még ismeretlen volt. Szent-Györgyi viszont kimutatta, hogy a mellékvesében található hexuronsav és a C-vitamin ugyanaz az anyag. Ezt követően paprikából sikerült nagy mennyiségű C-vitamint előállítani. További kutatásai kiterjedtek többek között a biológiai oxidációra, az akkor egészében még nem ismert citrátciklus egyes részeinek vizsgálatára és a mechanikai izommozgás fehérjekémiai hátterének feltárására.

1937-ben élettani-orvosi Nobel-díjat kap a C-vitaminnal kapcsolatos kutatásaiért "a biológiai égés folyamatával kapcsolatos felfedezései, különösen a C-vitaminnal és fumársav katalizátorral végzett kutatómunkája elismeréseképpen”. A Nobel-díjjal kapott érmét az akkoriban kitört finn háború szenvedőinek ajánlotta fel, amit Wilhelm Hilbert helsinki vállalati igazgató később megvett és 1940-ben a Magyar Nemzeti Múzeumnak ajándékozta, ahol a mai napig őrizik az érmet. 1938-ban a Magyar Tudományos Akadémia tagja lett.

1947-ben elhagyta az országot és a Boston melletti Woods Hole-ban telepedett le, ahol előbb a tengerbiológiai laboratóriumának igazgatója, majd a Dartmouth-i Egyetem professzora volt. Élete utolsó két évtizedét a rákkutatásnak szentelte. Fontos meglátása volt a szabad gyökök szerepének felismerése a rák kialakulásában és a vitaminok (mint például a C-vitamin) gyökfogó szerepének felismerése. 1972-ben létrehozta a Nemzeti Rákkutató Alapítványt. Az 1960-as években elkezdett a politikával is foglalkozni. Számos cikket írt, amiben bírálta a nukleáris fegyverkezést és 1970-ben a vietnámi háború ellen is felszólalt. 1978-ban tagja volt a koronázási ékszereket Magyarországra szállító küldöttségnek.

Szent-Györgyi Albert öregkorában is megtartotta szellemi és fizikai frissességét. 1986. október 22-én halt meg otthonában veseelégtelenség következtében. Az Atlanti-óceán partján lévő háza kertjében temették el.

VERSENYKÉPESSÉGI TÜKÖR

2019

Nyomda: Prospektus Kft.

8200 Veszprém, Tartu u. 6.

mnb.hu

©MAGYAR NEMZETI BANK

1054 BUDAPEST, SZABADSÁG TÉR 9.